

Jaarverslag 2023

Samen ◆ meer doen

Focus op uitvoering van de energietransitie

Inhoudsopgave

VOORWOORD DIRECTIE	3
OVER ENEXIS	7
Dit is Enexis Netbeheer	8
Onze organisatie	9
Onze rol in de energieketen	10
Strategie Enexis Groep in de energietransitie	12
Onze bijdrage aan de Sustainable Development Goals	14
Onze doelstellingen en prestaties	16
NETBEHEER IN 2023	18
Samen naar een toekomstbestendig energiesysteem	19
Programma's en verkenningen	21
Innovatie en ontwikkeling	24
Wet- en regelgeving in de energietransitie	25
Werken aan ruimte op het energienet	26
Uitbreiding van ons netwerk	28
Efficiënter gebruik van het net	32
Nauwere samenwerking en digitale inzet	33
Transparant communiceren over wat wel kan	35
Netwerktarieven en tariefmodel	39
Samen veilig werken en elkaar versterken	40
Veilig meer werk verzetten	41
Duurzame impact maken	42
FINANCIËLE PRESTATIES 2023	45
GOVERNANCE EN RISICOMANAGEMENT	50
Corporate governance	51
Risicobeheersing	55
Bestuursverklaring	63
Personalia directie	64
JAARREKENING 2023	67
TOELICHTINGEN OP DE JAARREKENING	72
NOTEN BIJ DE JAARREKENING	77
1. Netto-omzet	77
2. Kosten van transportdiensten en van distributieverliezen	78
3. Personeelskosten	78
4. Afschrijvingen en buitengebruikstellingen	79
5. Kosten uitbesteed werk, materialen en andere externe kosten	80
6. Overige bedrijfskosten	81
7. Geactiveerde kosten eigen productie	81
8. Financiële baten en lasten	81
9. Incidentele posten	82
10. Belastingen	82
11. Materiële vaste activa	83

12. Immateriële vaste activa	84
13. Voorraden	89
14. Vorderingen	89
15. Eigen vermogen	90
16. Rentedragende verplichtingen (langlopend)	90
17. Voorzieningen	91
18. Vooruitontvangen bijdragen in aanleg van netten en aansluitingen	92
19. Handelsschulden en overige te betalen posten	92
20. Rentedragende verplichtingen (kortlopend)	93
21. Toelichting op het kasstroomoverzicht	93
22. Financieringsbeleid en risico's financiële instrumenten	94
23. Informatie verbonden partijen	98
24. Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen	99
25. Bezoldiging en Wet Normering Topinkomens (Bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector)	100
26. Gebeurtenissen na balansdatum	104
VERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT	105
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	105
AANVULLENDE INFORMATIE	114
Over dit verslag	115
Winstbestemming	116
Overeenkomst met verwante bedrijven (>€ 4,5 miljoen)	117
Verklaring ex artikel 43	118
Verklaring naleving gedragscode voor netbeheerders	119
Begrippen en afkortingen	120

Voorwoord directie

ANDERS DENKEN, MEER DOEN

De energietransitie verandert ons energiesysteem. Bedrijven schakelen over van aardgas naar elektriciteit en op termijn ook waterstof. Huishoudens stappen over op (hybride) warmtepompen, elektrisch rijden en koken op inductie. Deze verandering leidt tot de grootste verbouwing van het energiesysteem in onze generatie: van een systeem op basis van fossiele bronnen gaan we naar een systeem op basis van duurzame bronnen. Het zwaartepunt voor ons ligt daarbij op uitbreiding van het elektriciteitsnet.

Dat de vraag naar elektriciteit zou toenemen, hadden we voorzien. Maar de snelheid van die groei had niemand zien aankomen. De versnelling is veel eerder gekomen en veel groter dan verwacht. Niet in de laatste plaats door de enorme stijging en onzekerheid over de gasprijs, onder andere door de oorlog in Oekraïne, en door de landelijke stimuleringsmaatregelen voor verduurzaming. Die hebben de behoefte om te verduurzamen voor veel bedrijven en huishoudens vergroot. Het gat tussen wat nodig is en wat we kunnen bijbouwen, wordt door deze ontwikkeling groter in plaats van kleiner.

Het gevolg is dat we ook in 2023 grootzakelijke klanten moesten vertellen dat het helaas lang gaat duren totdat we ze een nieuwe of zwaardere aansluiting kunnen bieden. Soms wel vijf tot tien jaar. Dat is een pittige boodschap die ons aan het hart gaat. Want het betekent dat deze ondernemers hun plannen moeten uitstellen of andere oplossingen moeten zoeken.

Daarnaast werd in de sector afgelopen jaar duidelijk dat als we nu geen ingrijpende maatregelen nemen, in de nabije toekomst ook huishoudens en bedrijven met een kleinere aansluiting worden geraakt. Omdat we nieuwe woningen niet kunnen aansluiten en verzwaringen niet kunnen uitvoeren zonder lange wachttijden.

RECORDUITBREIDING VAN ONZE NETTEN

In gesprekken met grootzakelijke klanten, het Rijk, gemeenten en provincies zien we een groeiend besef dat de drukte op de elektriciteitsnetten een nieuwe realiteit is in de energietransitie. Een realiteit die van Enexis vraagt dat we fors blijven investeren in de uitbreiding en verzwaring van onze infrastructuur. En dat doen we. Dankzij de ongekennde inspanningen van onze medewerkers, bouwden we het afgelopen jaar met 2.180 megawatt opnieuw een recordhoeveelheid aan capaciteit bij, en de komende decennia zetten we stevig door.

In november maakten we in ons investeringsplan bekend dat we al onze 125 hoogspanningsstations gaan uitbreiden en er nog eens tientallen zullen bijbouwen. We trekken de komende drie jaar 6.860 kilometer aan kabels en investeren fors in 4.140 transformatoren en andere componenten. De komende jaren verdubbelen we de capaciteit van ons elektriciteitsnet, dat we in de afgelopen vijftig jaar hebben opgebouwd.

Verder werken we aan meer transparantie voor met name grootzakelijke klanten, zodat zij weten waar ze aan toe zijn. Daarvoor gebruiken we onder andere wachtlijstkaarten. Die laten per station zien hoeveel grote zakelijke klanten op de wachtlijst staan en hoeveel capaciteit zij hebben aangevraagd. Deze informatie vullen we aan met de verwachte oplevertijden van onze eigen stations en die van TenneT.

BEWUSTWORDING OVER HET VERANDERENDE ENERGIESYSTEEM

Het veranderende energiesysteem dwingt ons tot een nieuwe kijk op het gebruik van energie. Het vraagt van alle gebruikers dat ze anders met elektriciteit omgaan dan ze gewend zijn. Dat huishoudens en bedrijven elektriciteit vooral afnemen als er veel energie uit wind of zon beschikbaar is. Dit is een grote aanpassing. In 2023 bereidden we een campagne voor waarmee we al onze klanten bewust willen maken van het volle stroomnet. Wat gaan zij ervan merken, en vooral ook: wat kunnen ze zelf doen?

Zelf zijn we voortdurend bezig met het onderzoeken van innovatieve manieren om de energievoorziening efficiënter te maken, en de capaciteit van onze netten beter te benutten. We kijken naar diverse mogelijkheden, variërend van technische oplossingen tot nieuwe contractvormen. Zo sloten we in augustus 2023 een zogeheten 'spitsmijd-contract' met een van onze grootzakelijke klanten, Eneco. Om overbelasting van het net te voorkomen, gaat Eneco op piekmomenten minder windenergie leveren. Dit soort maatregelen kunnen we nemen, omdat we door digitalisering goed zicht hebben op het actuele gebruik en voorspellingen kunnen doen over toekomstig gebruik van ons net.

Verder verwachten we veel van de maatregelen die het kabinet in oktober aankondigde, zoals stimulering van het laden van elektrische auto's in de daluren. Ook zijn we blij dat het kabinet € 166 miljoen beschikbaar stelt aan nieuwe initiatieven om de opzet van energiehubs te stimuleren. In deze hubs stemmen bedrijven lokaal hun elektriciteitsvraag en -aanbod op elkaar af. Hierdoor hebben ze minder ruimte nodig op het energienet. We maken dit mogelijk door beschikbare data slim te combineren en deze vervolgens transparant voor onze klanten inzichtelijk te maken.

En onze gasnetten? Voor de veiligheid en betrouwbaarheid daarvan blijven we ons inzetten, ook tijdens de verbouwing. Deze netten zijn nog steeds nodig, en niet alleen voor aardgas. Ze zijn ook goed geschikt te maken voor alternatieve energiedragers, zoals groen gas en waterstof. Deze nieuwe energiedragers zijn een onlosmakelijk onderdeel van de oplossingen om de druk op het elektriciteitsnet te verminderen. Daarom investeren we in projecten waarmee we de toename van groen gas en waterstof mogelijk maken.

PROACTIEF AAN DE SLAG MET ONZE NETTEN

Intussen neemt ook de druk op lokale laagspanningsnetten in woonwijken toe. Door elektrificatie en (hybride) warmtepompen treedt op steeds meer plekken overbelasting op. In samenwerking met aannemers gaan we daarom proactief buurt voor buurt de regio's door om onze laagspanningsnetten klaar te maken voor de toekomst. Dit kan tot gevolg hebben dat we individuele spanningsproblemen niet overal meteen verhelpen. Huishoudens moeten hierdoor soms langer wachten tot hun problemen opgelost zijn. Aan de andere kant maken we onze netten zo sneller klaar voor de toekomst – en voorkomen we nieuwe problemen.

We beginnen in de gemeenten waar de (technische) knelpunten het grootst zijn. Mede door sensoren in ons net hebben we daar goed zicht op. Belangrijk onderdeel van de buurtaanpak is dat we samen met de gemeenten alles voorbereiden – van vergunningen tot ruimtelijke inpassing – zodat de uitvoering meteen kan starten. Hoe we dit willen vormgeven, presenteerden we samen met de andere netbeheerders in de Nationale Uitvoeringsagenda. De komende maanden maken we afspraken met maatschappelijke partners en overheden over realisatie van deze agenda en wat er nodig is om onze productie echt te versnellen.

INTENSIVEREN SAMENWERKING

Een andere belangrijke voorwaarde om onze productie te kunnen opschalen, is het aantrekken van voldoende technici. Zoals in veel sectoren is het tekort aan technische vakmensen een grote uitdaging. Daarom intensiveren we onze samenwerking met aannemers. Zo hebben we in juli met andere infrabedrijven een enorm werkpakket van € 2,5 miljard vergund aan bouwpartners uit binnen- en buitenland. Het gaat om een overeenkomst van maar liefst acht jaar voor de uitvoering van energie-, drinkwater- en telecommunicatiewerk in Noordoost-Nederland. De grote schaal en lange duur van dit contract geeft deze bedrijven werkzekerheid en dus vertrouwen om te investeren in vakmensen. We besteden ook meer taken uit dan gebruikelijk – niet alleen het bouwwerk zelf, maar bijvoorbeeld ook de voorbereiding ervan. Zo maken we het voor deze partners extra interessant om te werken voor Enexis.

INVESTERINGEN BLIJVEN GROEIEN

De ongekende opdracht om het energienet klaar te maken voor de toekomst leidt tot gigantische investeringen. Ons totale investeringsniveau bedroeg in 2023 bijna € 1,1 miljard, een groei van 27%. Deze investeringen krijgen we met vertraging vergoed via onze tarieven. In 2023 gaven we circa € 1,5 miljoen per dag meer uit aan de energietransitie dan we via de tarieven ontvingen. Dit tekort neemt de komende jaren helaas toe.

In 2023 realiseerden we een nettowinst van € 14 miljoen. Vergeleken met 2022 betekent dit een winstdaling van € 138 miljoen. Deze daling wordt vooral verklaard door de hogere inkoopkosten van transportdiensten, distributieverliezen, hogere operationele kosten en hogere financiële lasten.

BETROUWBAARHEID BLIJFT STABIEL, GROTE VERBETERING IN VEILIG WERKEN

We breiden ons netwerk niet alleen uit. We zorgen ook dat het tijdens de verbouwing goed blijft functioneren. Net als in de afgelopen jaren lag de betrouwbaarheid van onze netten in 2023 weer rond de 99,996 procent. Wel scoorden we helaas boven onze eigen norm van 17,5 minuten uitval. Onze klanten konden gemiddeld 20,0 minuten niet beschikken over stroom en 137 seconden niet over gas. Dit is het gevolg van vier grote storingen die lang duurden en veel huishoudens raakten. We onderzoeken zorgvuldig de oorzaak om te begrijpen waarom dit soort storingen plaatsvindt en wat we kunnen doen om dit te voorkomen. Want hoewel onze storingsploegen nog steeds in staat zijn om problemen met dezelfde snelheid op te lossen, is de kans aanwezig dat het aantal storingen en de duur ervan in de toekomst toeneemt. Dit is een gevolg van het feit dat we de grenzen van ons net opzoeken om zo veel mogelijk ruimte voor onze klanten te creëren.

We verzetten meer werk met elkaar en het beste nieuws is dat we dat steeds veiliger doen. In 2023 hadden we het laagste aantal ongevallen met verzuim sinds jaren. Niet alleen bij Enexis, maar ook bij onze aannemers lag dit aantal fors lager dan in 2022. Een prachtige prestatie waar we trots op zijn. Toch blijft ieder ongeval er één te veel. Daarom gaan we bij incidenten en ongevallen na wat er precies is gebeurd en welke lessen we eruit kunnen trekken. Want de veiligheid van onze mensen en omgeving staat op één bij alles wat we doen.

ONZE MENSEN GAAN TOT HET UITERSTE VOOR DE KLANT

Over onze mensen gesproken: die bedanken we hier graag voor de uitzonderlijke inspanning die ze in 2023 hebben geleverd. Onze collega's gingen tot het uiterste om klanten het maximale te bieden. Dat deden ze altijd al, maar het afgelopen jaar ging er nog een flinke schep bovenop. Met de nodige frustratie dat we op dit moment niet aan alle klantwensen kunnen voldoen, maar met extra motivatie om klanten zo snel mogelijk een beter perspectief te bieden. We waarderen dit enorm.

Zelf zagen we tot onze spijt dat directievoorzitter Evert den Boer vanwege gezondheidsredenen zijn functie moest neerleggen. Gelukkig werd een nieuwe voorzitter en een tijdelijke chief operating officer snel benoemd. Vol nieuwe energie zetten ook wij er met dit team de schouders onder.

Samen met al die betrokken en vakkundige collega's én bouwpartners gaat Enexis nog sneller grotere stappen zetten. Zo helpen we huishoudens, bedrijven én het klimaat vooruit.

Directie Enexis Netbeheer B.V.

Rutger van der Leeuw

Mariëlle Vogt

Jeroen Sanders

Liesbeth Kaashoek

Han Slootweg¹

¹ Na balansdatum 2023 is de samenstelling van de directie gewijzigd. Vanaf 1 april 2024 is Han Slootweg de COO van Enexis. Deze functie werd daarvoor a.i. ingevuld door Liesbeth Kaashoek.

Over Enexis

IN DIT HOOFDSTUK

- Dit is Enexis Netbeheer
- Onze organisatie
- Onze rol in de energieketen
- Strategie Enexis Groep in de energietransitie
- Onze bijdrage aan de Sustainable Development Goals
- Onze doelstellingen en prestaties

Dit is Enexis Netbeheer

Met bijna 5.500 eigen medewerkers én ruim 1.500 externe medewerkers streven we ernaar dat energie dag en nacht veilig en betrouwbaar door ons netwerk stroomt. We brengen steeds meer duurzame energie naar onze klanten.

Enexis is een regionaal netwerkbedrijf. Het is onze belangrijkste verantwoordelijkheid dat elektriciteit en gas terechtkomen op de juiste plek: bij huishoudens en bedrijven in Groningen, Drenthe, Overijssel, Limburg en Noord-Brabant.

Vanuit deze kerntaak werken we met overheden, bedrijven en huishoudens aan de energietransitie in ons verzorgingsgebied. We vinden het belangrijk dat we sámen aan het energiesysteem van de toekomst bouwen. Ieder draagt op zijn eigen manier bij: door woningen te verduurzamen, wind- en zonneparken te bouwen, en te investeren in elektrisch vervoer en duurzame industrie. Met onze energienetten leggen wij de basis voor deze verduurzaming. En bouwen we mee aan een CO₂-neutrale samenleving in 2050.

Wat is het energiesysteem van de toekomst?

Een energiesysteem is een netwerk dat productie, opslag, transport en gebruik van energie aan elkaar koppelt. Uiterlijk in 2050 moet het Nederlandse energiesysteem CO₂-neutraal zijn. Het mag dan geen negatief effect meer hebben op het klimaat. Overheid, bedrijven en maatschappelijke organisaties hebben dit afgesproken in het Nederlandse Klimaatakkoord. Het doel is haalbaar als we overstappen op duurzame energiebronnen, zoals groen gas, waterstof, warmtenetten en elektriciteit uit zon en wind. En als we de vraag naar en het aanbod van energie flexibel op elkaar afstemmen. Door geen aardgas meer te gebruiken, maken we Nederland bovendien voor energie op een betaalbare manier onafhankelijk van andere landen.

Er moet nu veel worden voorbereid om te zorgen dat het energiesysteem in 2050 CO₂-neutraal is. En dat de CO₂-uitstoot in 2030 55% lager is dan in 1990, zoals bepaald in het coalitieakkoord van 2021. We moeten bijvoorbeeld beslissen hoe en wanneer we onze netten gaan ombouwen of uitbreiden. Dat is lastig, want we weten niet precies welke keuzes overheden, bedrijven en huishoudens de komende jaren maken – en dus hoe het energiesysteem er in de toekomst uitziet. Het is cruciaal om tijdig te beslissen wanneer en waar nieuwe infrastructuur moet worden aangelegd voor elektriciteit, gas en warmte. We sturen aan op maatschappelijke optimale keuzes.

VEILIGHEID STAAT BIJ ONS OP ÉÉN

De distributie van elektriciteit en gas en het werk aan onze netten brengt risico's met zich mee voor onze omgeving en medewerkers. Veiligheid staat daarom voorop bij alles wat we doen. Om incidenten te voorkomen, volgen we nauwgezet wat er zich afspeelt in ons netwerk. Ook werken we volgens strenge veiligheidsstandaarden en nemen we voorzorgsmaatregelen om risico's voor onze medewerkers en de omgeving te beperken.

Onze organisatie

Enexis Netbeheer B.V. is onderdeel van Enexis Holding N.V. Binnen de holding hebben diverse onderdelen hun eigen specifieke aandachtsgebied. De organisatie wordt geleid door de raad van bestuur. De raad van bestuur van Enexis Holding vormt tevens de directie van Enexis Netbeheer B.V. Aandeelhouders zijn provincies en gemeenten binnen ons verzorgingsgebied.

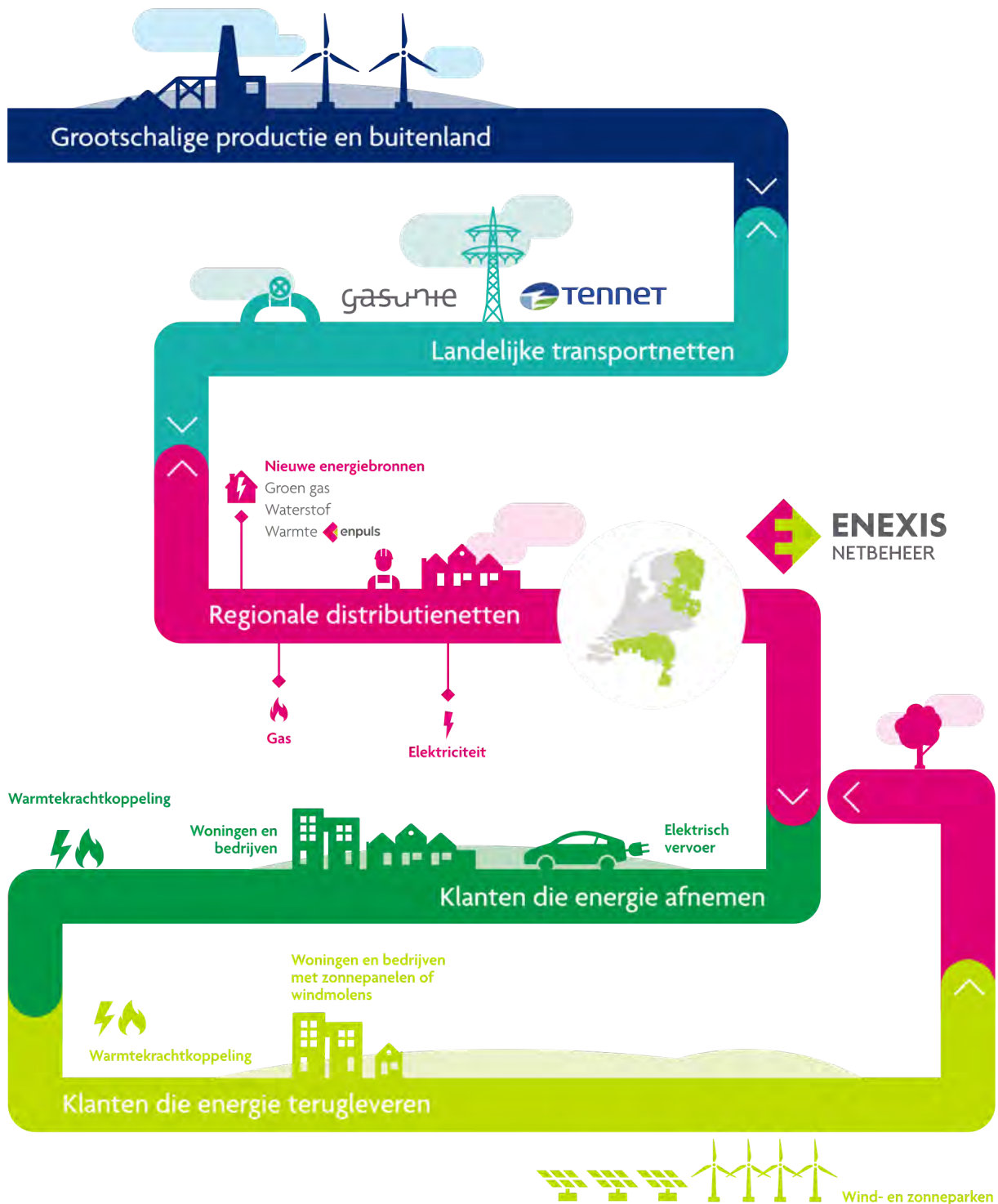

We focussen op een goede uitvoering van onze kerntaken. Hieronder vallen vijf activiteiten:

- We sluiten klanten in ons verzorgingsgebied zo snel mogelijk aan op onze energienetten.
- We onderhouden, verzwaren en vervangen deze netten en lossen storingen op.
- We breiden de transportcapaciteit van de netten uit (zie het hoofdstuk [Werken aan ruimte op het energienet](#)).
- Samen met provincies, gemeenten, bedrijven en andere betrokkenen maken we maatschappelijk optimale energiekeuzes (keuzes waarbij we letten op onder andere betrouwbaarheid, betaalbaarheid, haalbaarheid en draagvlak). We bouwen mee en geven richting aan het energiesysteem van de toekomst.
- We maken een vrije energiemarkt mogelijk, waarin klanten zelf kunnen kiezen bij welke leverancier zij hun gas en elektriciteit afnemen.

Onze rol in de energieketen

Enexis is een cruciale schakel in de energievoorziening: alle energie in onze regio's komt samen in ons elektriciteits- en gasnetwerk. We ontwikkelen, bouwen, beheren en onderhouden dit netwerk. Voor elektriciteit gaat het om laag- en middenspanningsnetten, voor gas om regionale netten.

Energie die veilig door het netwerk stroomt – het hele jaar, dag en nacht. Dat is ons doel. Het overgrote deel van deze energie komt van grote centrales, wind- en zonneparken in binnen- en buitenland. TenneT en Gasunie brengen deze energie via hun landelijke netwerken naar onze regionale netten. Een deel van de elektriciteit ontvangen we van klanten. Steeds meer huishoudens en bedrijven halen zelf elektriciteit uit wind, zon, afval en warmtekrachtkoppelingen en leveren die terug aan ons netwerk. Zo bereikten we in juli de mijlpaal van 1 miljoen klanten met zonnepanelen in ons verzorgingsgebied.

We onderzoeken doorlopend hoe we de energievoorziening efficiënter en duurzamer kunnen maken, en hoe we de capaciteit van onze netten beter kunnen benutten. Hierbij kijken we enerzijds naar technische oplossingen, alternatieve contractvormen en de rol van energiehubs. Anderzijds onderzoeken we hoe digitalisering van onze netten en analyse van gegevens kunnen helpen. Hiermee kunnen we de netcapaciteit efficiënter uitbreiden, inzicht krijgen in het energiegebruik van klanten, en klanten stimuleren energie vooral in de daluren te gebruiken.

Het Nederlandse elektriciteits- en gasnetwerk

Het **elektriciteitsnetwerk** in Nederland brengt elektriciteit van centrales en grote wind- en zonneparken naar bedrijven en huishoudens. Dat gaat via verschillende netten.

- Elektriciteit die wordt opgewekt in centrales in binnen- en buitenland en grote wind- en zonneparken, gaat eerst het **extrahoogspannings-** en vervolgens het **hoogspanningsnet** op. Deze netten worden beheerd door de landelijke netbeheerder, TenneT.
- Van het hoogspanningsnet gaat de elektriciteit naar **middenspanningsnetten**. Vandaaruit wordt elektriciteit gedistribueerd naar onder andere transformatorhuisjes in woonwijken. De middenspanningsnetten worden beheerd door regionale netbeheerders, zoals Enexis.
- Van het transformatorhuisje gaat de elektriciteit naar een **laagspanningsnet**. Dit net brengt elektriciteit naar huishoudens en kleine bedrijven in een wijk. Ook de laagspanningsnetten worden beheerd door regionale netbeheerders als Enexis.
- Steeds meer huishoudens en bedrijven wekken daarnaast zelf energie op. Zij halen elektriciteit uit onder andere wind en zon. Dat groeiende overschot aan energie leveren zij terug aan onze middenspannings- en laagspanningsnetten.

Het Nederlandse **gasnetwerk** zit op een vergelijkbare manier in elkaar.

- Gas vloeit na winning in binnen- of buitenland eerst het **hoofdtransportnet** op. Dit landelijke net wordt beheerd door Gasunie.
- Van het hoofdtransportnet gaat het gas naar **regionale gasnetten**, die het gas bij bedrijven, huishoudens en andere lokale aansluitingen brengen. Deze regionale netten worden beheerd door regionale netbeheerders, zoals Enexis.

Nederland stapt over van aardgas naar energie uit duurzame bronnen. Dit betekent niet dat het gasnet verdwijnt. Grote delen ervan kunnen in de toekomst worden hergebruikt – bijvoorbeeld voor de distributie van groen gas, dat met aardgas vergelijkbare kwaliteiten heeft. Ook kan het net geschikt worden gemaakt voor de distributie van waterstof.

Strategie Enexis Groep in de energietransitie

Bedrijven en huishoudens willen sneller over op duurzame energie. Dat is goed nieuws. Om hun tempo te kunnen bijbenen, concentreert Enexis zich op de uitvoering van de energietransitie. Alles om vaart te maken met de ombouw van ons energiesysteem en uitbreiding van onze netten.

In 2050 moet Nederland CO₂-neutraal zijn. Overheid, bedrijven en maatschappelijke organisaties hebben dit afgesproken in het Nederlandse Klimaatakkoord. Daarom bereiden we onze netten nu al voor op het transport van groeiende hoeveelheden energie uit duurzame bronnen, zoals zon en wind. We bouwen ze om en breiden ze uit. Maar bedrijven en huishoudens stappen sneller over op deze vormen van energie dan we kunnen bijbenen of hadden voorzien.

De vraag is hoe we kunnen versnellen, zeker nu we kampen met schaarste aan medewerkers. En hoe we de kosten van de verbouwing van onze energienetten kunnen beperken, zodat de energietransitie voor iedereen betaalbaar blijft. In onze strategie beschrijven we hoe we deze uitdagingen het hoofd bieden.

ONZE STRATEGISCHE KOERS

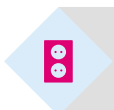
Onze strategie rust op drie pijlers en vier ondersteunende doelen en vormt in dit jaarverslag de basis voor de hoofdstukken-opbouw.

Wij sturen aan op maatschappelijk optimale keuzes

We helpen mee om het energiesysteem van de toekomst te ontwerpen, ontwikkelen en realiseren – een duurzaam systeem dat betrouwbaar, betaalbaar en haalbaar is. Hierbij werken we samen met bedrijven, overheden en andere belanghebbenden. In het hoofdstuk [Samen naar een toekomstbestendig energiesysteem](#) staan we hier uitgebreid bij stil.

Wij bieden iedereen altijd toegang tot energie

We werken aan een voor iedereen toegankelijke, veilige energie-infrastructuur – met behoud van een hoge leveringszekerheid en tegen de laagst mogelijke kosten. Om de druk op het elektriciteitsnet te verlichten, zetten we in op uitbreiding van ons netwerk, efficiënter gebruik van het huidige netwerk en nauwere samenwerking met partners en klanten. In het hoofdstuk [Werken aan ruimte op het energienet](#) gaan we hier dieper op in.

Klanten weten wat ze aan ons hebben

We helpen klanten en marktpartijen op een heldere, voorspelbare en efficiënte manier. We sluiten klanten aan op de door hen gewenste datum. Is die datum niet haalbaar? Dan maken we duidelijke afspraken over een alternatieve termijn. Meer hierover vertellen we in het hoofdstuk [Transparant communiceren over wat wel kan](#).

HET FUNDAMENT ONDER DE PIJLERS

Om onze strategie succesvol in praktijk te brengen, hebben we veel vakbekwame, vitale en veerkrachtige medewerkers en een sterke organisatie nodig. Dus zorgen we dat we vakmensen in huis hebben die veilig werken en elkaar versterken (zie hoofdstuk [Samen veilig werken en elkaar versterken](#)). Daarnaast zetten we ons in om ook zelf duurzame impact te maken als organisatie (zie hoofdstuk [Duurzame impact maken](#)) en onze financiële basis solide te houden (zie hoofdstuk [Financiële prestaties 2023](#)). Met elkaar vormen deze activiteiten het fundament onder de pijlers van onze strategie.

Onze bijdrage aan de Sustainable Development Goals

Met het werk dat we doen, helpen we om de SDG's van de Verenigde Naties te behalen. Onze focus ligt op betaalbare en duurzame energie (SDG 7) en industrie, innovatie en infrastructuur (SDG 9).

De SDG's bestaan uit zeventien doelen en 169 subdoelen die ervoor moeten zorgen dat de wereld in 2030 'een betere plek' is. Ze maken deel uit van de Agenda 2030, die de Verenigde Naties in 2015 lanceerden om een eind te maken aan onder andere armoede, ongelijkheid en klimaatverandering.

Duurzame ontwikkeling zien we als een van de grote uitdagingen van deze tijd. Met ons werk en onze ambities willen we daarom direct bijdragen aan de SDG's.

WE LEVEREN EEN BIJDRAGE AAN ZES SDG'S

Onze strategie vloeit voort uit onze kernactiviteiten. Ze is erop gericht dat de energievoorziening veilig en betrouwbaar blijft, dat we klanten zo snel mogelijk aansluiten en dat we het energiesysteem van de toekomst bouwen. Daarmee helpen we direct bij aan het behalen van SDG 7 (betaalbare en duurzame energie) en SDG 9 (industrie, innovatie en infrastructuur). Ook ons beleid op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen sluit aan op onze kernactiviteiten – en draagt dus bij aan het behalen van deze SDG's. In het hoofdstuk Duurzame impact maken gaan we dieper in op het beleid voor maatschappelijk verantwoord ondernemen van Enexis.

Naast deze twee 'focus-SDG's' zijn er vier andere SDG's waaraan we met onze bedrijfsvoering bijdragen. Dit zijn SDG 4 (kwaliteitsonderwijs), SDG 8 (eerlijk werk en economische groei), SDG 12 (verantwoorde consumptie en productie) en SDG 13 (klimaatactie). Voor de overige SDG's hanteren we een *no significant harm*-principe: we streven ernaar geen schade toe te brengen.

In de afbeelding verbeeldt het formaat van de bollen de omvang van de (positieve of negatieve) impact.

De Environmental, Social & Governance thema's (ESG) van de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) zijn een alternatieve categorisering om onze bijdrage tegen af te zetten. In de toekomst zullen we aansluiten bij deze categorisering.

Onze doelstellingen en prestaties

Strategisch doel ¹	KPI	Doelstelling 2023	Realisatie 2023	Doelstelling 2024	Doelstelling 2026
We bieden iedereen altijd toegang tot energie	Technisch gerealiseerde netcapaciteit ²	≥ 2.000 MW	2.180 MW	≥ 2.000 MW	Jaarlijks ≥ 1.000 MW
	Gecreëerde netcapaciteit door Flex ³	-	-	≥ 500 MW	-
	Jaarlijkse uitvalduur	≤ 17,5 min	20,0 min	≤ 17,5 min	≤ 17,5 min
Onze klanten weten wat ze aan ons hebben	% Maatwerkaansluitingen wensdatum ⁴	≥ 65%	67%	-	-
	% Standaardaansluitingen wensdatum ⁵	≥ 70%	70%	-	-
	Aansluittermijn SA conform code ⁶	-	-	≥ 65%	-
	Kwantitatieve voortgang jaarorderboek ⁷	≥ € 1.340 mln	€ 1.214 mln	≥ € 1.450 mln	-
Veilig werken	Lost Time Injury Frequency Enexis ⁸	≤ 1	0,6	≤ 1	≤ 1
	Lost Time Injury Frequency contractors ⁸	≤ 2	1,7	≤ 2	≤ 2
Financieel solide blijven	Beïnvloedbare kosten en opbrengsten ⁹	≤ € 591 mln	€ 585 mln	≤ € 731 mln	-

1 Met betrekking tot de strategische doelen 'Wij sturen aan op maatschappelijk optimale keuzes' en 'Duurzame impact maken' vindt periodiek monitoring plaats middels meting van het imago van Enexis bij stakeholders respectievelijk middels meting van de CO₂-uitstoot. Deze strategische doelen komen niet terug in de tabel.

2 De KPI meet de door Enexis nieuw gerealiseerde hoog-/middenspanningstransformatoren ongeacht of deze door TenneT zijn aangesloten. Vervangen van oude transformatoren worden niet in mindering gebracht op de score van deze KPI.

3 Nieuw toegevoegd met ingang van 2024. Betreft een betere uitnutting van het huidige net door toepassing van flexoplossingen. Realisatie ontstaat onder andere door het afsluiten van flex-contracten met beperkende voorwaarden. Voorbeelden hiervan zijn: vaste tijdsblokken, dynamische regeling (ZonBalans) en batterijpropositie.

4 Meting bestaat uit het aantal tijdig opgeleverde projecten op basis van de 40-wekennorm of een latere wensdatum van de klant. Met ingang van verslagjaar 2024 wordt de KPI van de kaart verwijderd, omdat er vanwege congestie minder capaciteit beschikbaar is voor nieuwe klanten. Hierdoor is de tijdigheid van aansluiten minder relevant. Tevens zijn we in afwachting van het codebesluit van de ACM.

5 Meting bestaat uit de tevredenheid van de klant over de opgeleverde datum van de aansluiting. Met ingang van verslagjaar 2024 wordt de KPI van de kaart verwijderd en vervangen door de KPI Aansluittermijn SA conform code.

6 Nieuw toegevoegd met ingang van 2024. Betreft het aantal standaardaansluitingen (SA) dat voldoet aan de 12-, 18- en 52-wekennorm van de ACM.

7 Op basis van normkosten.

8 Aantal ongevallen met verzuim per miljoen gewerkte uren.

9 Met ingang van verslagjaar 2024 is de definitie gewijzigd. De BKO wordt nu inclusief de volledig doorbelaste leasekosten gepresenteerd, welke in de categorale winst-en-verliesrekening onder de afschrijvingen vallen. De BKO betreft de som van de beïnvloedbare kosten en opbrengsten van Enexis Netbeheer, incl. stafafdelingen. De target en realisatie van 2023 volgens de nieuwe definitie zijn respectievelijk € 628 mln en € 617 mln.

We kijken tevreden terug op het jaar 2023. We zijn trots op het uitvoeren van wederom een recordwerkpakket en de uitbreiding van de netcapaciteit met meer dan 2 gigawatt. Ondanks de schaarste in met name transportcapaciteit en technisch personeel, is het in 2023 gelukt om 67% van de maatwerkaansluitingen en 70% van de standaardaansluitingen binnen de door klanten gewenste aansluittermijn aan te sluiten. Ook zijn we er trots op dat we ondanks toenemende werkdruk het aantal ongevallen met verzuim hebben gereduceerd. Helaas hebben we niet al onze doelen gehaald. Zo hebben we niet alle infrastructurele werkzaamheden kunnen uitvoeren die we gepland hadden, onder andere door een gebrek aan capaciteit bij aannemers en was de jaarlijkse uitvalduur hoger dan gepland.

We investeren fors in de uitbreiding van de netcapaciteit. Hierbij stemmen we onze werkzaamheden af met TenneT, zodat onze stations gereed zijn op het moment dat TenneT zijn uitbreidingen heeft afgerond en we daarna direct klanten kunnen aansluiten. In 2023 bouwden we 2.180 megawatt aan netcapaciteit. Onze klanten kunnen onverminderd rekenen op een betrouwbaar energienet. Toch zorgde een aantal incidenten met een lange uitvalduur voor een gemiddelde jaarlijkse uitvalduur van 20,0 minuten, wat boven het target van 17,5 minuten is, maar onder het landelijke gemiddelde.

Ondanks de uitbreiding van de netcapaciteit en de uitvoering van een recordwerkpakket, merken we dat de markt vraagt om nog verdere opschaling. Door de toenemende vraag lopen onze wachtlijsten helaas verder op. We willen klanten aansluiten binnen de door hen gewenste termijn. In 2023 lukte dit voor 70% van de klanten bij standaardaansluitingen en voor 67% bij maatwerkaansluitingen.

De veiligheid van onze medewerkers is gedurende 2023 verbeterd door onder andere spannings- en gasloos te werken en extra aandacht voor de ingezette groei naar trede 4 (van de 5) op de Veiligheidsladder. De laddertrede geeft de mate van veiligheidsbewustzijn aan van organisaties in houding, gedrag en cultuur. De LTIF (Lost Time Injury Frequency) komt voor Enexis onder de streefwaarde van 1 uit. Voor de LTIF van contractors geldt dat deze onder de streefwaarde van 2 is uitgekomen. De groei van het werkpakket en de daarbij behorende groei van de organisatie leidt tot hogere kosten, waarbij de schaarste van materialen en diensten de prijs opdrijft. Door efficiënt te werken kunnen we voor onze klanten meer werk verzetten en dragen we bij aan de betaalbaarheid van de energievoorziening.

Een doorkijk naar 2024 laat zien dat onze doelen ambitieus zijn. Ons geplande werkpakket neemt toe tot bijna € 1,5 miljard. We blijven inzetten op de werving van nieuwe collega's en bieden mogelijkheden aan aannemers om technische collega's bij ons op te leiden. Zo versterken we de technische capaciteit in de sector en werken we samen met aannemers aan het veilig werken in de gehele productieketen. We verwachten ook komend jaar de netcapaciteit met wederom meer dan 2.000 megawatt uit te breiden. Daarnaast zetten we in op het beter benutten van het huidige elektriciteitsnet door toepassing van flexoplossingen en we verwachten daarmee 500 megawatt extra capaciteit uit het bestaande net te halen. Bij het uitvoeren van het werk doen we geen concessies op het gebied van betrouwbaarheid en veiligheid. Onze doelstelling om klanten tijdig aan te sluiten hebben we voor 2024 verder aangescherpt en we volgen hierbij de door de ACM gestelde normen. We informeren klanten op transparante wijze over de verwachte aansluittermijn en houden bij het plannen van de werkzaamheden rekening met de door hen gewenste aansluitdatum.

Netbeheer in 2023

IN DIT HOOFDSTUK

- Samen naar een toekomstbestendig energiesysteem
- Werken aan ruimte op het energienet
- Transparant communiceren over wat wel kan
- Samen veilig werken en elkaar versterken
- Duurzame impact maken
- Financiële prestaties 2023

SAMEN NAAR EEN TOEKOMSTBESTENDIG ENERGIESYSTEEM

Enexis levert een belangrijke bijdrage aan het energiesysteem van de toekomst. In 2023 hebben we op verschillende thema's visies en standpunten opgesteld om vorm te geven aan dit energiesysteem. Tegelijkertijd dwingt het overvolle energienet ons nu om duidelijke en weloverwogen keuzes te maken, samen met partners en belanghebbenden.

Nederland zit volop in de transitie van fossiele brandstoffen naar duurzame bronnen en produceert steeds meer kleinschalig en lokaal. Daarbovenop groeit de vraag naar elektriciteit. Het huidige energiesysteem is hierop niet berekend; het gaat dan ook op de schop. We werken elke dag hard aan het uitbreiden van ons netwerk en dat blijven we doen. Maar om te zorgen dat iedereen toegang blijft houden tot energie, is een plan voor de lange termijn nodig. Samen met het Rijk, provincies, gemeenten, de ACM, marktpartijen en onze klanten moeten we scherpe keuzes maken om de energietransitie in goede banen te leiden.

VISIES OP THEMA'S

Als netbeheerder geven we graag richting aan het systeem door onze expertise en kennis proactief in te brengen om de juiste keuzes te maken. Daarom hebben we op verschillende thema's een visie opgesteld, met bij elk thema het verwachte en haalbare toekomstbeeld en een gedetailleerd stappenplan.

STANDPUNTEN VOOR EEN HAALBARE ENERGIETRANSITIE

Op ieder thema zijn op korte termijn heldere keuzes nodig om de energietransitie mogelijk te maken. We hebben die verwoord in negen standpunten:

1. De tijd van één centraal elektriciteitsnetwerk voor iedereen is voorbij. Er komen meer decentrale energiesystemen – voor opslag, opwek, conversie en transport – die onderling verbonden zijn. Daarbij zetten we in op **systemefficiency**, zodat we de beschikbare netcapaciteit beter benutten en vraag en aanbod op elkaar afstemmen.
2. We willen alleen **zonneparken** op plaatsen waar in de directe omgeving veel vraag is naar energie. Voor een park in een afgelegen gebied zijn te grote investeringen in netcapaciteit nodig.
3. In de sector en met stakeholders onderzoeken we een **nieuw tariefstelsel** voor klanten en producenten, dat efficiënt gebruik van het net stimuleert.
4. Gemeenten moeten hun **wijkuitvoeringsplannen sneller concreet** maken. In een wijkuitvoeringsplan staat per buurt de voorkeur voor de warmtevoorziening die het gas moet gaan vervangen. Zonder deze buurtaanpak kunnen we de warmtetransitie in de gebouwde omgeving niet op tijd realiseren. We ondersteunen gemeenten door inzicht te geven in de benodigde netaanpassingen. Daarnaast bereiden we ons voor op een mogelijke toekomstige rol in warmtenetten.
5. **Netbewust laden** moet de norm zijn. Dat betekent dat elektrische voertuigen laden als er ruimte is op het net. Door de beschikbare netcapaciteit efficiënt te benutten, kunnen meer voertuigen opladen.
6. Duurzame gassen zijn noodzakelijk voor het energiesysteem van de toekomst, want ze verlichten de druk op het elektriciteitsnet. Daarom: stel **groen gas breed beschikbaar**.
7. Ook **waterstof is een essentieel onderdeel**, maar nu nog schaars. Voor groene waterstof zien we vooral een rol in de industrie- en transportsector; als grondstof en brandstof en voor de opslag van energie over langere periodes. We zorgen dat de infrastructuur en onze organisatie er in 2028 klaar voor zijn.
8. **Grootschalige batterijopslag** maakt het energiesysteem flexibeler. Batterijen laden op als er veel energie opgewekt wordt en ontladen bij pieken in de elektriciteitsvraag. Tegelijkertijd moeten we oppassen dat batterijen geen netcongestie veroorzaken. Dat gebeurt bijvoorbeeld op het moment dat een batterij laadt tijdens een afnamepiek. We sluiten grootschalige batterijen aan op een manier die de transportschaarste niet verergert. We noemen dit netneutraal aansluiten en bieden klanten hiervoor flexibiliteitscontracten aan.
9. De energietransitie en bijbehorende netuitbreidingen hebben een enorme impact op de openbare ruimte. Dat vereist een goede **afstemming over de ruimtelijke inpassing** met gemeenten en provincies. Alleen dan is de benodigde fysieke ruimte ook tijdig beschikbaar.

DILEMMA: REALISATIE KLIMATAATDOELEN VERSUS MAATSCHAPPELIJKE WAARDE

Lange tijd werd bij duurzame opwek op land vooral gekeken naar het doel uit het Klimaatakkoord, om in 2030 35 terawattuur elektriciteit uit zonne- en windparken op land te produceren, en veel minder naar de maatschappelijke waarde. Als het aan ons ligt, is die tijd voorbij. In 2030 dragen zon en wind op land altijd bij aan een duurzaam en betaalbaar energiesysteem. Bovendien breiden we het netwerk bij voorkeur alleen uit als dit binnen de totale gebiedsopgave past. Dit betekent dat we het elektriciteitsnet liever niet uitbreiden uitsluitend voor zonopwek, maar alleen als er ook een vraag is naar extra elektriciteitsafname.

Ondernemers hebben nog veel plannen voor energieopwekking in afgelegen gebieden. We verwachten dat dit voorlopig zo blijft. Als regionale netbeheerder adviseren we provincies en gemeentes over zulke initiatieven. Anders dan vroeger geven we prioriteit aan uitbreidingen die maatschappelijke waarde hebben. Technisch personeel, middelen en materialen zetten we daar ook op in. Voor overheden wordt het dus aantrekkelijk om zonneprojecten te vergunnen op locaties waar het net toch al uitgebreid wordt omdat de vraag naar elektriciteit groeit.

Enexis is geen voorstander van grootschalige zonneparken. Dit leidt op de lange termijn tot een onevenredig kostbaar energiesysteem vanwege extra investeringen in netcapaciteit. In 2023 hebben we met onze standpunten de publiciteit opgezocht. Dat heeft geleid tot reacties van en gesprekken met ondernemers, maar ook ondersteuning voor onze zienswijze vanuit de overheid.

PROGRAMMA'S EN VERKENNINGEN

INZICHT OP DE LANGE TERMIJN

We werken steeds intensiever samen met stakeholders en partners, bijvoorbeeld via de provinciale energy boards. Met elkaar willen we een scherp beeld krijgen van de vraag naar en het aanbod van energie op de lange termijn. We geven provincies, gemeenten en marktpartijen inzicht in de capaciteit die we nu en in de nabije toekomst lokaal kunnen bieden. Zo kunnen zij bij de ontwikkeling van hun plannen tijdig rekening houden met onze mogelijkheden. Hoe eerder we op de hoogte zijn van plannen, hoe groter de kans dat we ze ook kunnen inpassen.

In de energy boards wordt onder andere een duidelijke link gelegd met het provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (pMIEK), dat een prioritering van en plannen voor uitbreidingsinvesteringen van regionale energie-infrastructuur bevat.

PROVINCIAAL MEERJARENPROGRAMMA INFRASTRUCTUUR ENERGIE EN KLIMAAT

In 2023 hebben we samen met provincies en gemeenten gewerkt aan een provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (pMIEK). In een pMIEK wordt vastgelegd welke projecten per provincie voor uitbreiding van de energie-infrastructuur maatschappelijk het meest nodig zijn. Samen kijken we naar infrastructurele oplossingen en consequenties. Zo helpen we om keuzes te maken en projecten in samenhang te beoordelen. Tegelijkertijd krijgen wij door een pMIEK inzicht in de prioriteiten in de provincie. Dat geeft ons houvast voor de middellange termijn (tot 2035).

Twee van de vijf provincies waar we actief zijn, hebben hun prioriteiten in de eerste helft van 2023 vastgelegd in een pMIEK. In de andere drie provincies hebben we een gezamenlijk beeld gecreëerd van de benodigde investeringsprojecten in de provincie. Dit is een belangrijke stap. Daarnaast zijn er nog stappen nodig om het werk sneller uit te voeren, zoals het versnellen van vergunningstrajecten en het verkrijgen van benodigde gronden.

Om de prioriteiten in een pMIEK mee te kunnen nemen in onze investeringsplannen, is een (wettelijk) prioriteringskader noodzakelijk. In 2023 heeft het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) zo'n prioriteringskader vastgesteld. Met dit kader kunnen we uitbreidingsprojecten met grote maatschappelijke impact prioriteit geven in onze investeringsplannen. In ons investeringsplan 2024 hebben we dit gedaan. In 2024 stellen alle provincies een energievisie over het toekomstige energielandschap op. Als Enexis denken wij mee over deze visies.

PROGRAMMEREN EN PRIORITEREN - MAATSCHAPPELIJK PRIORITEREN VAN NETUITBREIDINGEN

Breiden we het net eerst uit voor nieuwe woningen, het zonnepark om de hoek of het datacenter verderop? Tot nu toe waren klantvragen leidend voor de aanleg van netinfrastructuur; wettelijk is bepaald dat we aanvragen op volgorde van binnenkomst behandelen (*first come, first served*). Maar door de zeer grote vraag naar elektriciteit is die manier van werken niet langer houdbaar. We kunnen de snelgroeiende vraag naar netcapaciteit voor de teruglevering en afname van elektriciteit niet meer bijbenen. Daardoor krijgen niet alle grootverbruikers direct een aansluiting op het elektriciteitsnet, en dat heeft verstrekende maatschappelijke en economische gevolgen.

Samen met het Rijk, provincies, gemeenten en marktpartijen ontwikkelen we als netbeheerders een nieuwe manier van samenwerken: programmeren en prioriteren. In een gezamenlijk ontwerpproces zorgen we dat de realisatie van maatschappelijke opgaves en de ontwikkeling van het energiesysteem gelijk oplopen. Samen maken we langetermijnplannen voor het energiesysteem en de fysieke ruimte die daarvoor nodig is (programmeren) en maken we keuzes om de beperkte mens- en netcapaciteit efficiënt in te zetten (prioriteren). Daarbij gaan we ook nadrukkelijk kijken naar het voorrang geven aan projecten met een maatschappelijke functie.

DE UITVOERING VERSNELLEN

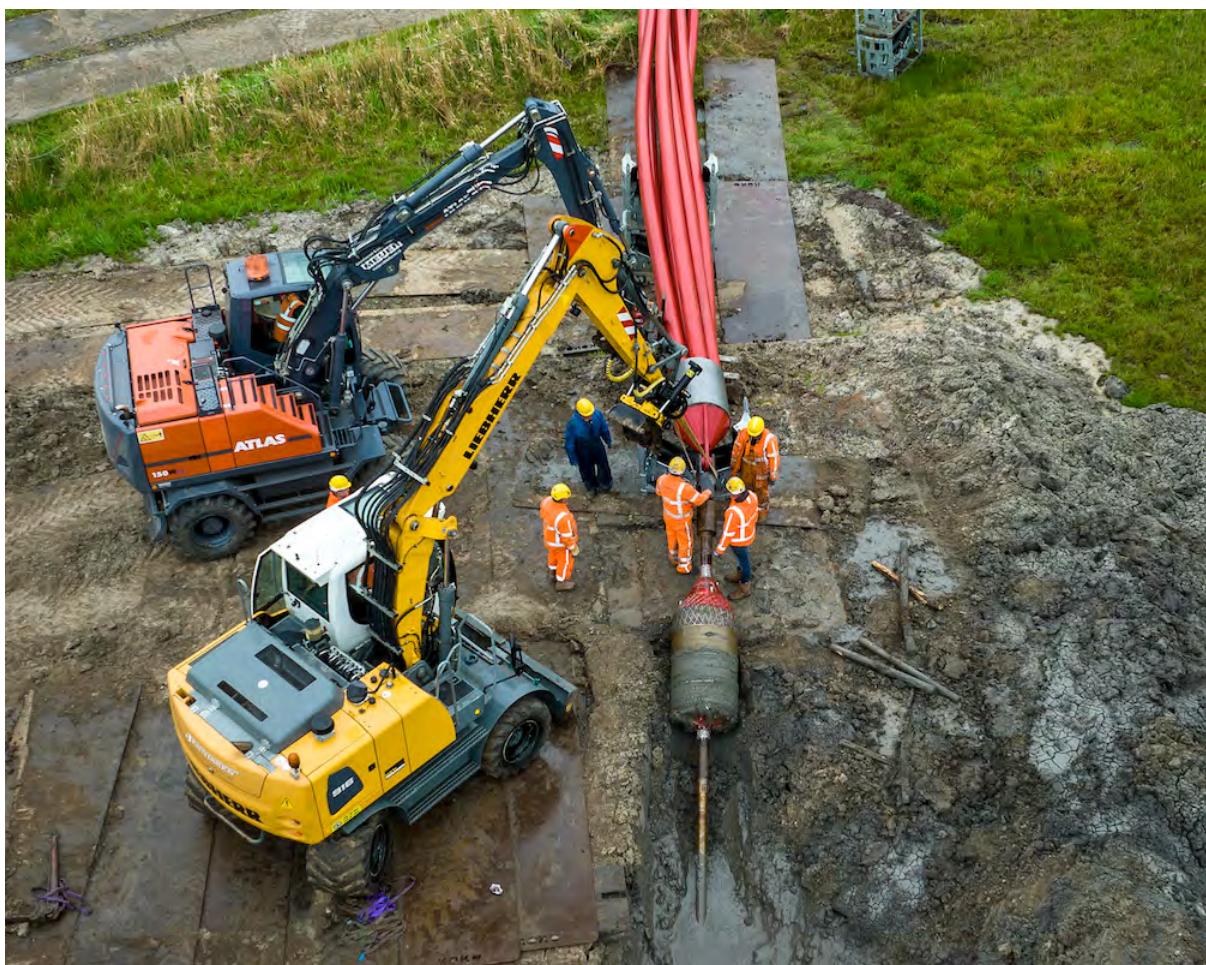
Willen we deze grootse verbouwing van ons netwerk tot een succes maken, dan moeten we in de uitvoering fundamenteel anders met elkaar gaan samenwerken. Ook moet het tempo omhoog. Dit vraagt om de inzet van en heeft impact op ons allemaal: van netbeheerders, overheden en ketenpartners tot industrie, bedrijven en huishoudens. In november presenteerden we samen met de andere regionale netbeheerders de Nationale Uitvoeringsagenda. Met deze uitvoeringsagenda bieden we perspectief op hoe we van nu tot 2035-2040 het maximale tempo bereiken in de ombouw van het regionale energiesysteem en de verzwaring en uitbreiding van onze netten. Met dit document zetten we een stap naar voren en geven we inzicht in de aanpak van deze enorme opgave.

In de uitvoeringsagenda richten we ons op drie sporen: sneller bouwen, de inzet van flexibiliteit en de ruimtelijke inpassing van energie-infrastructuur. Vanuit deze sporen zijn verschillende initiatieven in gang gezet, zoals versnelde processen voor vergunningverlening en de toewijzing van grond. Denk daarnaast aan de buurtaanpak.

De komende periode verbeteren en verscherpen we de uitvoeringsagenda in overleg met andere partijen. In 2024 hopen we zo een uitvoeringsakkoord te sluiten met relevante stakeholders. Daarbij haken we zo veel mogelijk aan bij bestaande programma's en samenwerkingsverbanden, zoals bijvoorbeeld het Landelijk Actieprogramma Netcongestie.

LANDELIJK ACTIEPROGRAMMA NETCONGESTIE

Onder regie van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat werken overheid, ACM, netbeheerders en marktpartijen in het Landelijk Actieprogramma Netcongestie (LAN) aan oplossingen voor de krapte op het middenspannings- en hoogspanningsnet. Het LAN zet in op sneller bouwen, sterker sturen en een vergroting van de flexibele capaciteit. Het LAN heeft in 2023 onder meer het voorstel gedaan om grootverbruikers een lager tarief voor netgebruik te rekenen op momenten dat het net minder belast wordt. Ook werkt het LAN aan een gereedschapskist voor energiehubbs om samenwerking in energiehubbs makkelijker te maken, de ontwikkelkosten voor initiatiefnemers te verlagen en de financierbaarheid te vergroten. Deze en andere initiatieven gaan de druk op het energienet verminderen, maar het is nog onvoldoende om de groeiende wachtlijsten een halt toe te roepen. In 2024 krijgt het LAN een uitbreiding met de Actieagenda Netcongestie Laagspanningsnetten.

VERKENNING VAN HET ENERGIESYSTEEM IN 2050

Hoe het energiesysteem er in 2050 uitziet, is nog onzeker. Toch willen we ons voorbereiden. Om toch concrete stappen te zetten, hebben we samen met andere netbeheerders daarom – parallel aan onze eigen activiteiten – onder de naam Integrale Infrastructuurverkenning 2030-2050 (II3050) toekomstscenario's voor 2050 vastgesteld en de impact op ons net doorgerekend. Produceert Nederland energie dan vooral zelf, of zijn we afhankelijk van import? Wie maken die keuzes? Lokale overheden of de regering? En verwarmen we ons land met elektriciteit, groen gas, warmte of waterstof?

De scenario's hebben we met de andere netbeheerders doorgerekend om te bekijken wat ze betekenen voor het energiegebruik in Nederland en welke impact ze hebben op onze energienetten. Hieruit komen belangrijke inzichten naar voren. Zo moeten we in alle scenario's de komende jaren heel veel extra elektriciteitskabels aanleggen en nieuwe transformatorhuisjes neerzetten. De grote pieken van zonnestroom zullen onze netten in de zomer sterk belasten: het aftoppen van deze pieken is wenselijk. Ook is veel flexibiliteit nodig, bijvoorbeeld uit batterijen. Tegelijkertijd moeten we voorkomen dat deze batterijen de pieken op onze netten versterken. Ook op het gasnet is veel werk aan de winkel, voor de verwerking van groen gas en de toepassing van waterstof.

Met deze inzichten kunnen we ons als netbeheerders beter voorbereiden op de uitdagingen waarvoor we staan. We gaan data, analyses en inzichten zo veel mogelijk delen met onze omgeving en afstemmen met nationale en regionale beleidstrajecten. In 2025 volgt er een herijking van de I13050-studie.

De I13050-studie en -scenario's worden meegenomen in onze prognoses en investeringsplannen. De overheid heeft in 2023 ook het Nationaal Plan Energiesysteem (NPE) naar buiten gebracht. Het NPE geeft meer richting over welke keuze de overheid wil maken en helpt ons koers bepalen binnen deze verschillende scenario's. Zo geeft zij aan dat groene waterstof bij voorkeur ingezet wordt voor de industrie en zwaar transport en zo min mogelijk voor de gebouwde omgeving. Daarnaast is er een sterke inzet op elektriciteit en doorgroei van hernieuwbare opwek (op land en op zee). Het NPE geeft ons de bevestiging dat we nu de juiste keuzes maken.

DILEMMA: HOE PRIORITEREN WE KLANTAANSLUITINGEN ZONDER HELDERE CRITERIA?

Bij klantaansluitingen volgen we nu nog het principe *first come, first served* (FCFS – vastgelegd in de Netcode elektriciteit): degene die het eerst een aanvraag doet, krijgt als eerste toegang tot het net. Dit kan tot onwenselijke situaties leiden in gebieden met weinig transportcapaciteit. In juli 2023 publiceerde de ACM het Ontwerp codebesluit prioriteringsruimte transportverzoeken. Hiermee wil de ACM het mogelijk maken om bij toekenning van transportcapaciteit voorrang te geven aan projecten die congestieproblemen oplossen of beperken. Ook projecten met een maatschappelijke functie – zoals veiligheidsdiensten, gezondheidszorg of scholen – kunnen voorrang krijgen. Het prioriteringskader kan alleen worden toegepast in een congestiegebied, op het moment dat transportcapaciteit vrijkomt en wij klanten op de wachtlijst gaan benaderen.

Als netbeheerders vinden we het belangrijk dat helder is op basis waarvan we klanten voorrang kunnen verlenen. Daarvoor moeten duidelijke, transparante en objectieve criteria komen. Omdat het Ontwerp codebesluit die niet biedt, hebben we begin oktober 2023 een zienswijze ingediend. Daarbij hebben we ook expliciet aangegeven dat we na een definitief codebesluit de tijd moeten krijgen om deze manier van voorrang verlenen in te voeren. Eind 2023 was het nog onduidelijk hoe de definitieve code eruit komt te zien en wanneer die ingaat.

INNOVATIE EN ONTWIKKELING

Met onze innovatiestrategie geven we invulling aan de uitdagingen van Enexis. We brengen focus aan en houden rekening met de steeds veranderende context. Zo blijven we op koers om ook in de toekomst een betrouwbaar en toegankelijk energiesysteem te hebben. In 2023 lag de focus op de volgende onderwerpen.

GROENGASBOOSTER

Op veel plaatsen wordt groen gas in het regionale transportnet gebracht. Dit gebeurt onder lage druk, waardoor alleen huishoudens en bedrijven in de omgeving het gas kunnen gebruiken. In de zomer is de vraag naar gas laag, waardoor er een overschot is aan groen gas. Dit gas willen we in het landelijke gasnet pompen. Dit kan onder hoge druk via een groenga booster – een compressor. Zo wordt al het groene gas gebruikt en hebben producenten de zekerheid dat ze het hele jaar groen gas kunnen leveren. In 2023 zijn grote stappen gezet in de ontwikkeling van de eerste tussenbooster in Wijster.

WATERSTOFWIJK WAGENBORGEN

33 woningen in het Groningse dorp Wagenborgen willen aardgasvrij worden, onder andere door waterstof te gebruiken. De jarenzeventigwoningen krijgen een hybride warmtepomp en waterstofketel om het huis te verwarmen. Enexis leidt het project. We maken de bestaande gasleidingen geschikt voor waterstof en sluiten de woningen aan op het waterstofnetwerk. In 2023 zijn de eerste woningen aangesloten op waterstof. In dit project leren we in de praktijk wat er komt kijken bij de distributie van waterstof in bestaande aardgasnetten. Ook willen we aantonen dat waterstof in combinatie met woningisolatie en een hybride warmtepomp een goed alternatief is voor aardgas.

ZONBALANS

Hoe kunnen we het elektriciteitsnet efficiënter benutten? Een van de mogelijke oplossingen is ZonBalans. Bij dit initiatief leveren grootzakelijke klanten alleen zonne-energie terug als er genoeg ruimte is op het net. Is de zonne-intensiteit 50% of minder, dan kan het bedrijf terugleveren. Boven dat percentage wordt teruglevering deels uitgeschakeld. Met ZonBalans kunnen klanten op jaarbasis tot 70% van hun niet gebruikte zonopwek daardoor alsnog terugleveren.

NETBEWUST LADEN

De vraag naar laadpunten voor elektrische auto's groeit sterk. We verwachten dat we in 2030 ruim 480.000 laadpunten bij mensen thuis hebben aangesloten, en nog eens ruim 140.000 openbare laadpunten. Al die laadpunten leggen tijdens het laden van de auto's beslag op de netcapaciteit. Netbewust laden is een manier om de benodigde netcapaciteit van laadpunten te verminderen, omdat je laadt op momenten dat er veel ruimte is op het net, bijvoorbeeld 's nachts of als er lokaal veel zonne-energie opgewekt wordt. In contracten met gemeenten voor openbare laadpunten wordt netbewust laden standaard opgenomen. In Noord-Brabant loopt een proef met netbewust laden.

WET- EN REGELGEVING IN DE ENERGIETRANSITIE

NIEUWE WETGEVING OP KOMST

In 2023 zijn twee wetsontwerpen ingediend bij de Tweede Kamer die belangrijk zijn voor de energietransitie. Het wetsvoorstel Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie geeft gemeenten de mogelijkheid om lokale regels te maken voor de overgang van aardgas naar duurzame energie. In dit voorstel kan een gemeente zelf bepalen of wijken op een bepaald moment afgeschakeld moeten worden van het gas. Het lijkt niet realistisch dat de wet voor 2025 ingaat.

Het tweede wetsontwerp betreft de Energiewet, die in plaats komt van de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet. De Energiewet actualiseert het huidige wettelijke kader voor gas- en elektriciteitsnetten en geeft kaders voor nieuwe ontwikkelingen. Deze kaders worden in 2024 verder uitgewerkt. Naar verwachting treedt de Energiewet in werking vanaf 1 juli 2025.

Ten slotte komt er een nieuwe Warmtewet, de Wet collectieve warmtevoorziening (Wcw). De Wcw is voor advies voorgelegd aan de Raad van State. Deze wet gaat over de warmtenetten in Nederland, waarvan meer dan 50% in publieke handen moet komen. De prijs die bewoners betalen als ze op een warmtenet zijn aangesloten, is nu gekoppeld aan de prijs van aardgas. De nieuwe wet bepaalt dat de tarieven worden gebaseerd op de daadwerkelijke kosten. De nieuwe wet moet ook de aanleg van warmtenetten bevorderen en overheden meer zeggenschap geven over de aanleg van warmtenetten.

Over al deze onderwerpen zijn we via vaste overlegstructuren in gesprek met het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) en andere relevante ministeries en brengen we onze kennis en expertise in. Daarnaast vormen we coalities met betrokken partijen over een aantal onderwerpen, zoals de Wcw. We doen dit om onze boodschap vanuit gezamenlijkheid kracht bij te zetten richting de politiek. Ook nemen we deel aan bijvoorbeeld technische briefings in de Tweede Kamer om onze visie op nieuwe wetgeving toe te lichten.

STIKSTOF: WACHTEN OP NIEUWE WETGEVING

Er is sinds 2022 niet veel veranderd wat betreft het stikstofbeleid. Het wachten is op nieuwe wetgeving, die ruimte moet bieden aan energieprojecten van netbeheerders. Door te elektrificeren, voorkomen we juist stikstofuitstoot door de verbranding van fossiele brandstoffen. We zijn dus een deel van de oplossing, niet van het probleem. In een opinieartikel in de zomer van 2023 in Het Financieele Dagblad hebben we samen met de andere netbeheerders gepleit voor een stikstofvrijstelling voor het elektriciteitsnet, omdat de energietransitie anders stilvalt. Dit leidde wel tot politieke aandacht, maar in 2023 helaas nog niet tot duidelijkheid over een mogelijke aanpassing van de stikstofwetgeving. We zijn dus gebonden aan de huidige regels en moeten rekening houden met stikstofeffecten. Samen met ministeries en provincies onderzoeken we opties en denken we na over een handreiking voor overheden om energie-infrastructuurprojecten te vergunnen.

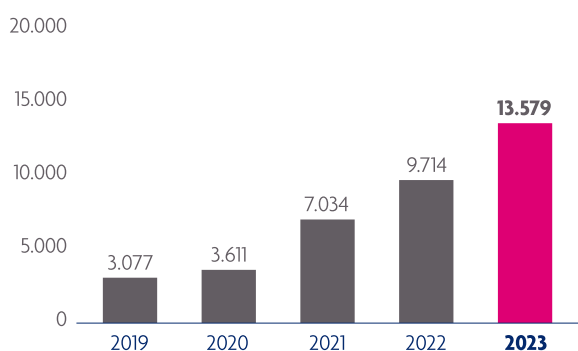

WERKEN AAN RUIMTE OP HET ENERGIENET

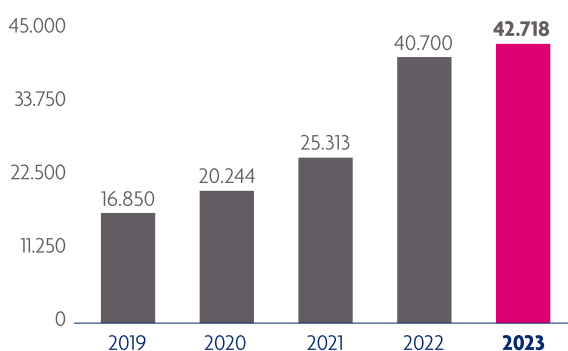
Iedereen voorzien van energie, dat is onze kerntaak. Helaas is toegang tot het net niet meer vanzelfsprekend. We hebben te maken met een vol stroomnet, transportschaarste en wachtlijsten.

De vraag naar elektriciteit is de afgelopen jaren sterk toegenomen. Elektrische voertuigen, bussen en vrachtwagens winnen aan populariteit, steeds meer huishoudens kiezen voor elektrisch koken en een warmtepomp, en fabrieken stappen over op elektronische productieprocessen. Tegelijkertijd groeit het aantal zonne- en windmolenparken snel en leggen woningbezitters en bedrijven hun daken vol met zonnepanelen. Ambitieuze klimaatplannen en stijgende energieprijzen versnellen dit proces.

AANTAL VERWIJDERDE GASAANSLUITINGEN

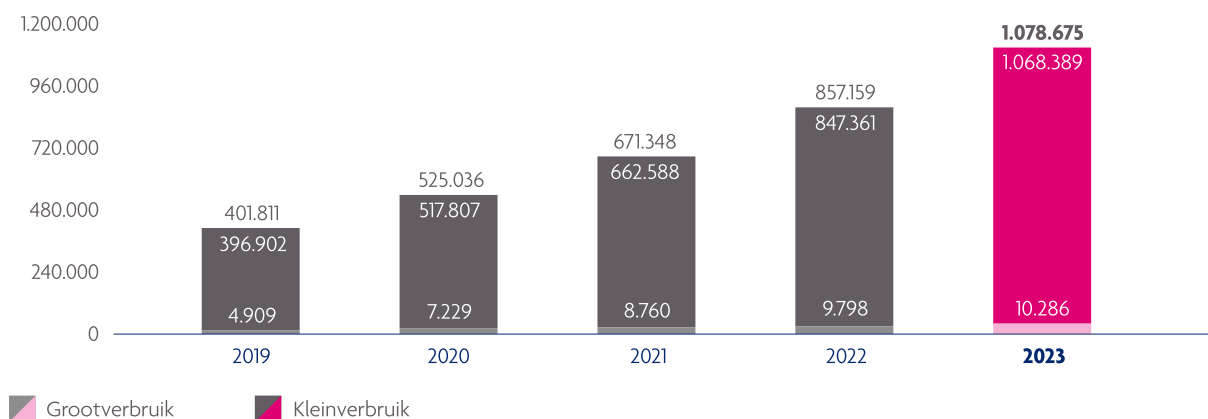

AANTAL VERZWAARDE ELEKTRICITEITSAANSLUITINGEN

We verwijderden in 2023 13.579 gasaansluitingen (40% meer dan in 2022) en verzwaarden 42.718 elektriciteitsaansluitingen bij klanten; een stijging van ongeveer 5% ten opzichte van vorig jaar.

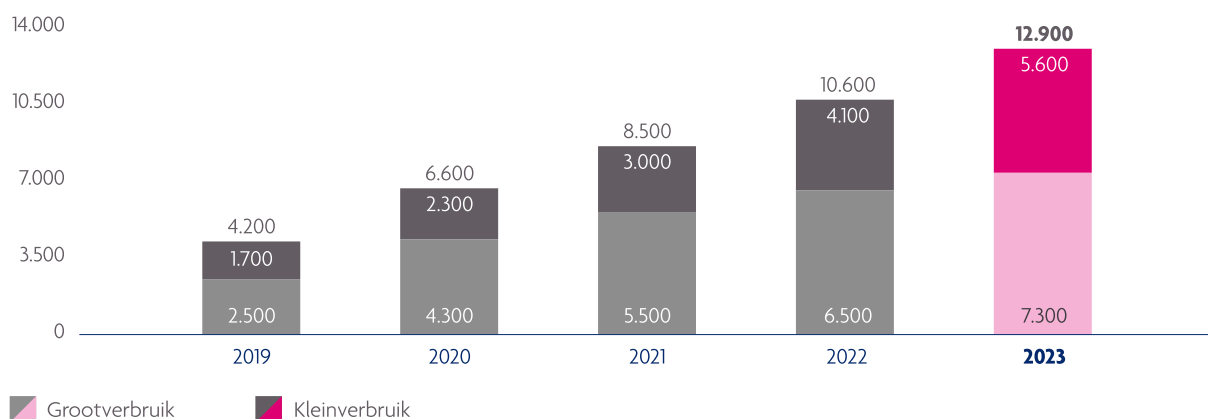
AANTAL AANSLUITINGEN WAAROP WORDT TERUGGELEVERD

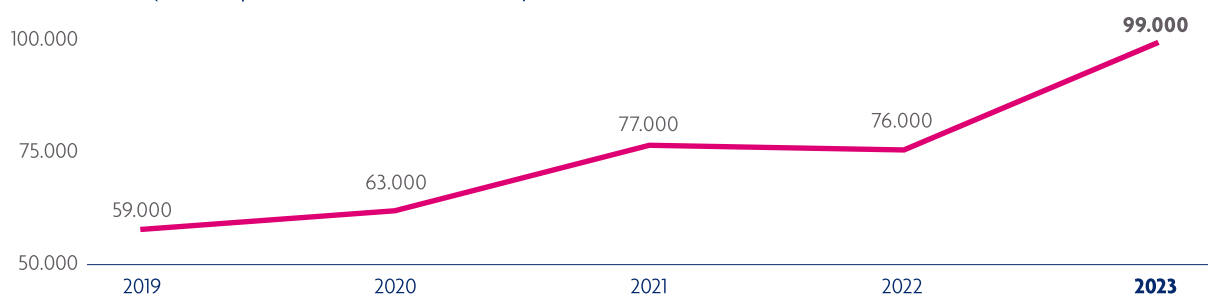
■ Grootverbruik ■ Kleinverbruik

DUURZAAM OPGESTELD VERMOGEN (in megawatt)

GROEN GAS (Getransporteerde volumes in Mm³)

Meer bedrijven en huishoudens wecten bovendien zelf energie op, waarvan ze een deel aan onze netten terugleveren. Het aantal aansluitingen dat zonne- en windenergie teruglevert, steeg met ruim 26% naar 1.078.675 aansluitingen (nagenoeg gelijk aan de stijging in 2022 van 27%). Het zogeheten duurzaam opgesteld vermogen (het maximale vermogen van alle duurzame energiebronnen) in onze regio's nam in 2023 toe met 22%. Het aandeel groen gas dat klanten aan ons terugleverden nam toe met 30%. Zo dragen we bij aan een duurzame energievoorziening.

WACHTLIJST BLIJFT GROEIEN

De toegenomen vraag én teruglevering van energie zorgen voor een overvol elektriciteitsnetwerk. Op diverse plekken is er te weinig ruimte om elektriciteit te transporteren. Toegang tot het elektriciteitsnetwerk en de bijbehorende transportcapaciteit is daarmee helaas niet langer vanzelfsprekend.

Grootzakelijke klanten die een nieuwe aansluiting willen of een bestaande aansluiting willen verzwaren, komen op een wachtlijst. We denken dat het nog vijf tot tien jaar duurt voordat die wachtlijst verleden tijd is. We realiseren ons dat de impact hiervan groot is. Bedrijven kunnen niet groeien of verduurzamen.

Ook huishoudens krijgen steeds vaker te maken met het overvolle net. Hun vraag naar elektriciteit stijgt snel, terwijl ook de teruglevering via zonnepanelen toeneemt. Hierdoor neemt de druk op het stroomnet in woonwijken fors toe. Met als gevolg dat huishoudens last krijgen van uitvallende omvormers.

UITBREIDING VAN ONS NETWERK

MEER INVESTERINGEN DAN OOI

De belangrijkste oplossing voor transportschaarste is uitbreiding van het net. Daar werken we hard aan. In 2023 hebben we onze netcapaciteit met 2,18 gigawatt uitgebreid (inclusief vervanging en congestiemanagement). In totaal investeerden we € 1.214 miljoen aan uitbreiding en onderhoud van onze netten, € 187 miljoen meer dan in 2022. Deze toename is een direct gevolg van de energietransitie.

Werkpakket

Groningen

Gerealiseerd 2022

€ 161 miljoen

Gerealiseerd 2023

€ 240 miljoen

Ambitie 2024

€ 255 miljoen

Drenthe

Gerealiseerd 2022

€ 114 miljoen

Gerealiseerd 2023

€ 115 miljoen

Ambitie 2024

€ 180 miljoen

Noord-Brabant

Gerealiseerd 2022

€ 386 miljoen

Gerealiseerd 2023

€ 435 miljoen

Ambitie 2024

€ 510 miljoen

Overijssel

Gerealiseerd 2022

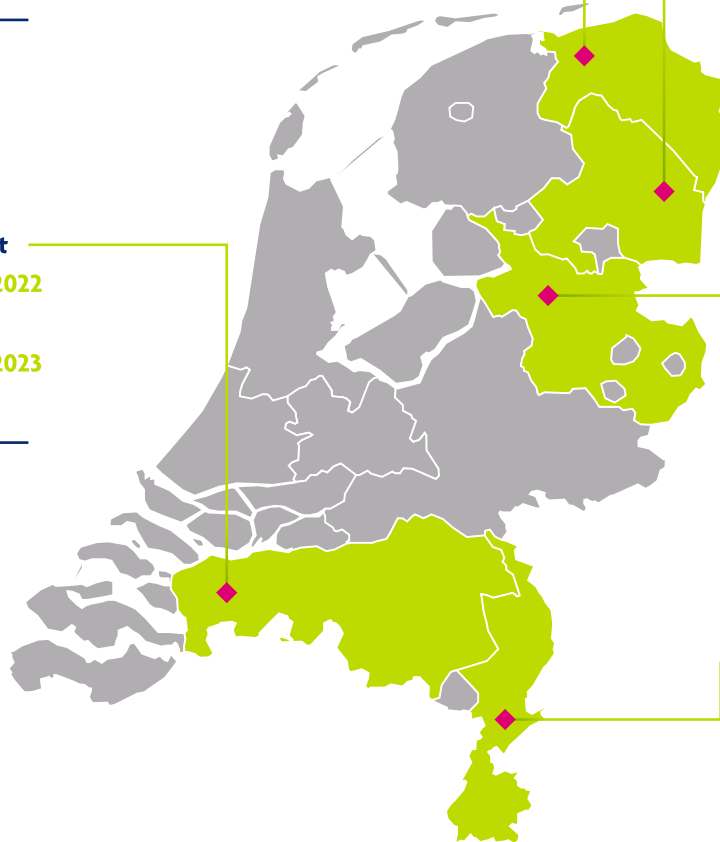
€ 178 miljoen

Gerealiseerd 2023

€ 197 miljoen

Ambitie 2024

€ 266 miljoen

Limburg

Gerealiseerd 2022

€ 187 miljoen

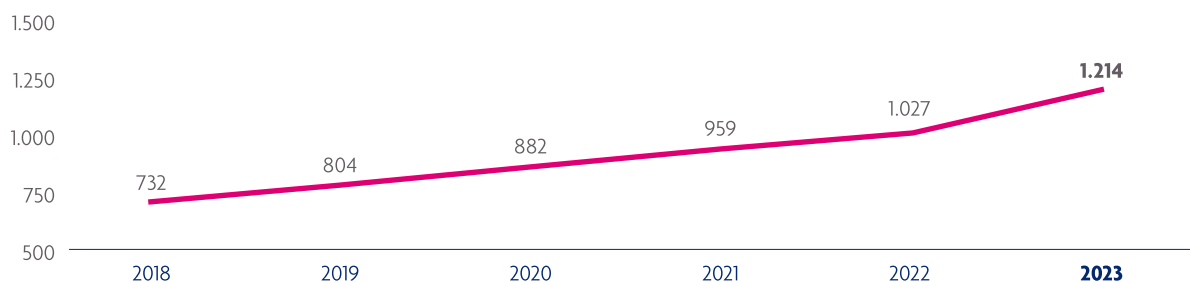
Gerealiseerd 2023

€ 227 miljoen

Ambitie 2024

€ 270 miljoen

GROEI WERKPAKKET

Werkpakket 2018-2023 op basis van normkosten

De realisatie is circa € 126 miljoen lager dan het plan van € 1.340 miljoen. De belangrijkste oorzaak voor het niet realiseren van het oorspronkelijke plan is schaarste aan technisch personeel. Hierdoor hebben we minder onderhouds- en vervangingswerkzaamheden kunnen realiseren.

In november 2023 presenteerden we de conceptversie van het investeringsplan voor 2024. De komende drie jaar investeren we € 3 miljard in uitbreiding van onze netten en zo'n € 1,5 miljard in onderhoud en beheer van de huidige infrastructuur. Het plan laat zien waar we de komende tien jaar aan de slag gaan. Input daarvoor hebben we opgehaald bij belanghebbenden, zoals provincies, gemeenten en marktpartijen. Voor het eerst zijn maatschappelijk geprioriteerde projecten meegenomen die provincies hebben aangedragen (via de zogeheten pMIEK's). Het plan maakt ook duidelijk dat er tot en met 2026 een aanzienlijk 'maakbaarheids gat' is. Dit is het verschil tussen de marktvraag en onze uitvoeringscapaciteit.

PRODUCTIEKARAVANEN

We schalen flink op en bouwen zo veel mogelijk infrastructuur bij. Maar er is meer nodig. We moeten de uitvoering versnellen. Dat kan alleen door samen met netbeheerders, aannemers, opdrachtgevers en (mede)overheden anders te werken. In de [Nationale Uitvoeringsagenda](#), die we in november 2023 samen met de andere netbeheerders uitbrachten, leggen we uit hoe we die versnelling tot 2035-2040 tot stand willen brengen.

De komende jaren breiden we alle 125 bestaande hoogspanningsstations uit en bouwen we er tientallen bij. Ook plaatsen we duizenden nieuwe transformatoren in woonwijken, verzwaren we duizenden bestaande transformatoren en leggen we in totaal 16.000 kilometer kabel van de zwaarste soort. Hiervoor zal in de komende tien jaar een op de drie straten open moeten.

We pakken dit werk buurt voor buurt aan met zogeheten productiekaravanen. Hierbij verrichten aannemers zelfstandig de engineering, voorbereiding en uitvoering. In juli 2023 begonnen we in een wijk in Sappemeer, daarna startten we ook op andere locaties.

Om met een productiekaravaan zo goed mogelijk te kunnen werken, moeten de randvoorwaarden op orde zijn. Vooraf moeten bewoners bijvoorbeeld goed zijn meegenomen in de aanstaande verbouwing. Ook gaan we nauwer samenwerken met partners voor de opleiding van technici. Op de plek waar we aan de slag gaan, moet voor alle infrastructuur op tijd voldoende (gegunde) ruimte beschikbaar zijn – tegen een acceptabele grondprijs. Er moeten afspraken zijn over kabeltracés, inpassing en communicatie met de omgeving. Ook is het belangrijk dat de vergunningen en verkeersplannen rond zijn. Zo kan de productiekaravaan snel starten én op hoog tempo doorwerken, zonder verstoringen onderweg.

Een nieuwe afdeling binnen Enexis is verantwoordelijk voor de uitbreiding van het aantal hoog- en middenspanningsstations. Om de bouw hiervan te versnellen, streven we naar standaardisatie en prefab-bouw. Bij het maken van de plannen kijken we ook waar fysieke ruimte is voor energie-infrastructuur en hoe we infrastructuur in de omgeving kunnen inpassen.

AANDACHT VOOR DE OMGEVING EN OMWONENDEN

Om alle uitbreidingen te realiseren, is veel grond en ruimte nodig. Elektriciteitsstations worden steeds groter en hun aantal neemt de komende jaren fors toe. In wijken komen nieuwe laagspanningsstations. Vooral in dichtbebouwde, stedelijke gebieden is dit een enorme uitdaging. Heldere communicatie en goed omgevingsmanagement zijn cruciaal om onze projecten uit te voeren en vergunningsprocedures te versnellen. We willen goed naar omwonenden luisteren en ze laten weten welke overlast ze kunnen verwachten tijdens het werk aan onze infrastructuur. Daarom houden we bijeenkomsten met bewoners en overleggen we met gemeenten. En hebben we onze afdeling Ruimte & Recht ingericht en flink opgeschaald om tijdig vergunningen en grond gereed te hebben.

ENERGIEVOORZIENING IS BETROUWBAAR

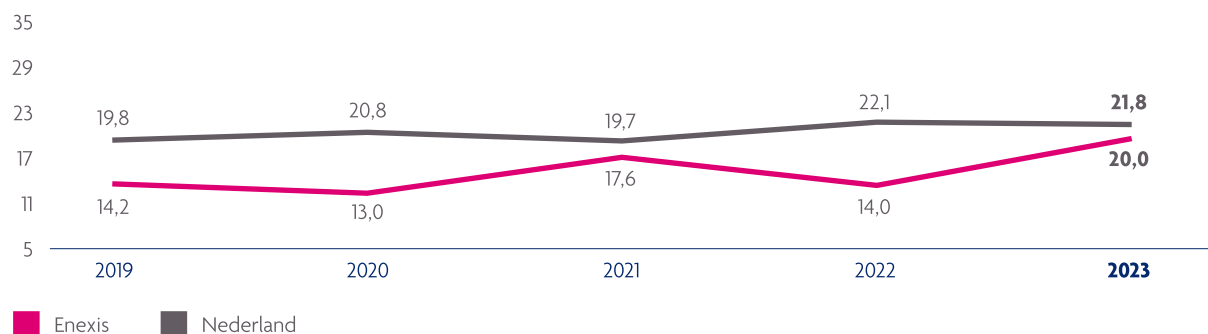
Tijdens alle verbouwingen blijft de winkel gewoon open. We zorgen ervoor dat de betrouwbaarheid en veiligheid van ons netwerk - met meer dan twee miljoen klanten - hoog blijven. De cijfers onderschrijven dat dit lukt: in 2023 hadden onze klanten gemiddeld 20,0 minuten geen elektriciteit (2022: 14 minuten). Hiermee scoren we al enkele jaren beter dan het landelijk gemiddelde. Daar zijn we trots op. Dit is te danken aan de investeringen in onze netten en aan de inzet van innovatieve systemen, zoals Distributie Automatisering Light (DALI). Dit systeem lokaliseert snel waar een storing is. Aan de andere kant laat de stijging zien dat we de grenzen van onze netten bereiken, waardoor het aantal storingen toeneemt.

De levering van gas werd in 2023 137 seconden onderbroken (2022: 109 seconden). Dat de storingsduur voor gas hoger lag dan een jaar eerder, werd veroorzaakt door vier langere storingen. Het betrof drie topstoringen in Limburg en één in Eindhoven, die gezamenlijk meer impact op de jaarlijkse uitvalduur hadden dan het totaal van alle andere storingen in 2023 bij elkaar. Storingen in de hoofdleiding hebben een impact op een groot aantal gebruikers en langere hersteltijd.

Uitvalduur	Elektriciteit (in minuten)	Gas (in seconden)
Groningen/Drenthe	25,2	72
Overijssel	23,8	80
Noord-Brabant Oost	14,8	117
Noord-Brabant West	18,7	71
Limburg	14,2	311
Hoogspanning ¹	0,8	-
Gemiddeld	20,0	137

¹ Niet geografisch toe te wijzen.

UITVALDUUR ELEKTRICITEIT¹ TEN OPZICHTE VAN HET LANDELIJKE GEMIDDELDE

¹ Registratiesystematiek Nestor elektriciteit.

HOGER PERCENTAGE TRANSPORTINDICATIES AFGEGEVEN

In 2023 konden we voor 93% van de aanvragen een transportindicatie afgeven (2022: 79%). In een transportindicatie staat dat op het moment dat een aanvraag door een klant wordt ingediend, er nog ruimte op het elektriciteitsnet beschikbaar is. Met deze indicatie kunnen bedrijven die duurzame energie willen opwekken en/of werken aan de vermindering van CO₂-uitstoot, SDE++-subsidie aanvragen. In totaal ontvingen we 1.000 aanvragen. Dat is 40% minder dan in 2022, maar het totaal aangevraagd vermogen lag ruim 40% hoger. Dit betekent dat de schaalgrootte van de aangevraagde projecten toeneemt.

We konden de transportindicatie ook afgeven in gebieden waar sprake is van netcongestie (zie [schaarstekkaart](#)), omdat we bij de toekenning rekening hebben gehouden met toekomstige investeringen in de verzwaringen van het netwerk. Een transportindicatie zelf is geen garantie voor de beschikbare capaciteit. Die capaciteit wordt pas getoetst als we een daadwerkelijke offerteaanvraag in behandeling nemen.

NIEUWE VOORRAADSTRATEGIE

Voor de energietransitie verzetten we steeds meer werk, waarvoor heel veel materiaal nodig is. Denk alleen al aan miljoenen meters kabel. Om het werk aan onze netten te versnellen, gaan we een grote voorraad aanleggen. Zo kunnen we beter tegen een stootje. We worden minder afhankelijk van productieproblemen bij leveranciers en kunnen sneller materialen leveren voor uitbreiding van onze netten.

Dit geldt onder andere voor haspels. In 2023 hadden we zo'n 2.200 haspels op voorraad, eind 2023 stond dit aantal op circa 4.000 stuks en in 2026 willen we doorgroeien naar 12.000. Deze grotere hoeveelheden haspels kunnen we niet kwijt in ons noordelijke logistiek operationeel centrum in Hoogeveen. Na een Europese aanbesteding hebben we Oegema Logistics+ geselecteerd als onze logistieke dienstverlener. Om onze voorraadcapaciteit te helpen vergroten, heeft dit bedrijf fors geïnvesteerd in zijn eigen terrein. In korte tijd verzezen er twee stellingen van 130 meter. Ook wordt er een nieuw verhard terrein aangelegd. Zo breiden we onze opslagcapaciteit uit en kunnen we de haspels sneller dan ooit afleveren in ons hele werkgebied.

EFFICIËNTER GEBRUIK VAN HET NET

NIEUWE CONTRACTVORMEN ZORGEN VOOR RUIMTE

Buiten de piekmomenten is er ruimte op het elektriciteitsnet, bijvoorbeeld 's nachts. Die capaciteit kan worden ingezet voor onder andere het opladen van elektrische auto's en vrachtwagens. Behalve naar netuitbreiding kijken we daarom naar een slimmer gebruik van het elektriciteitsnet. Om dat mogelijk te maken, werken we als netbeheerders aan contracten met alternatieve transportrechten en contracten waarin we transportcapaciteit afspreken met groepen. Voor dergelijke contractvormen is nog veel aanpassing van wet- en regelgeving nodig. We verwachten dat we zulke contracten vanaf 2025 kunnen aanbieden.

ALTERNATIEVE TRANSPORTRECHTEN

Door contractvormen met alternatieve transportrechten (ATR's) kunnen we meer gebruikers op het net aansluiten. Bovendien profiteren netgebruikers die gebruikmaken van alternatieve transportrechten van een lager tarief. We onderscheiden twee categorieën ATR's: tijdgebonden en dynamische contracten.

- Bij tijdgebonden contracten spreken we een vast tijdsvenster af met de klant. De klant krijgt dan bijvoorbeeld 's nachts extra vermogen.
- Bij dynamische contracten kunnen we de capaciteit voor een (maximaal) aantal uren per jaar beperken op momenten dat we een piekbelasting verwachten. Klanten krijgen uiterlijk een dag voor zo'n beperking bericht.

GROEPSTRANSPORTOVEREENKOMST

Steeds meer ondernemingen op bedrijventerreinen vormen een energiehub om samen efficiënt met energie om te gaan. Ze stemmen energieopwek, -verbruik en -opslag op elkaar af. Zo kunnen ze samen verduurzamen en uitbreiden als dat nodig is. Energiehubs zorgen er ook voor dat er ruimte op het net ontstaat. We willen energiehubs graag ondersteunen met groepstransportovereenkomsten. In zo'n overeenkomst spreken we een maximaal te gebruiken hoeveelheid transportcapaciteit af met de energiehub. Deelnemers in de energiehub stemmen vervolgens onderling af hoe ze deze capaciteit benutten.

Bij energiehubs is op technisch, organisatorisch en juridisch vlak nog veel te leren. Enexis is betrokken bij pilots in Almelo, Zwolle en Hapert. Samen met de deelnemende bedrijven kijken we hoe ze het net efficiënter kunnen gebruiken door vraag en aanbod op elkaar af te stemmen.

KLANTEN ENTHOUSIASMEREN

Efficiënter gebruik van het net vraagt om een fundamenteel andere manier van omgaan met het elektriciteitsnet. De realiteit is dat het ons tot nu toe niet goed lukt om grootzakelijke klanten te enthousiasmeren voor onze flexoplossingen. We gaan klanten daarom actiever benaderen om hen te informeren en ze te overtuigen van het belang van deze andere manier van elektriciteitsgebruik. Daarnaast willen we bij iedereen, zowel bedrijf als particulier, het bewustzijn vergroten dat energie gebruikt moet worden op momenten dat die in overvloed beschikbaar is.

DILEMMA: MAATWERK VERSUS STANDAARDISATIE IN FLEXCONTRACTEN

Het afgelopen jaar hebben we veel geleerd van alle gesprekken die we hebben gevoerd met onze klanten om flexvermogen te verkrijgen. Eén van de lessen is dat het aanbieden van maatwerkafspraken per individuele klant, geen oplossing is voor de omvang van dit probleem. De verhouding tussen het beschikbaar gestelde vermogen en het aantal gevoerde gesprekken is onevenredig. We zijn gebaat bij simpel uitlegbare en voor de klant makkelijk uitvoerbare contractvormen, die we in relatief kort tijdsbestek kunnen aanbieden.

In 2023 hebben we een aantal maatwerkcontracten afgesloten om klanten te helpen. We trekken hier lessen uit hoe we de standaardcontracten het beste vorm geven. Daarnaast zijn we gestart met op kleine schaal aanbieden van vaste tijdvensters waarop nog ruimte is. We zien dat klanten daarvoor openstaan. De beweging van maatwerk naar standaardisatie als het gaat om flexcontracten is een beweging die we ook zien bij de andere netbeheerders.

NAUWERE SAMENWERKING EN DIGITALE INZET

BETERE TOEWIJZING ENERGIEVERBRUIK

De energie die over ons netwerk gaat, wijzen we dagelijks toe aan energiemaatschappijen. Dit is een belangrijk proces: hoe nauwkeuriger de toewijzing, hoe beter de balans op het net en hoe minder correcties achteraf. De toewijzing gebeurt aan de hand van verbruiksprofielen. Die gaven geen juist beeld meer van de veranderende energievraag, onder andere door het zelf opwekken van energie, het laden van elektrische auto's en het gebruik van warmtepompen. Sinds april 2023 werken we met dynamische profielen en een splitsing in klanten mét en zonder teruglevering van energie. Deze profielen zorgen voor een significant betere toewijzing van energiestromen. Daardoor hoeven we achteraf minder verschillen te verrekenen met de energiemaatschappijen; dit volume is gedaald van 300 gigawattuur naar 30 gigawattuur gemiddeld per maand.

De aanpassingen in energievraag leiden ook tot verandering in de markt. Zo koos energieleverancier Vandebron er in 2023 voor om terugleverkosten in rekening te brengen aan klanten met zonnepanelen. De kosten voor teruglevering van energie aan het net worden steeds hoger, en op deze manier worden de kosten betaald door klanten die hier ook daadwerkelijk gebruik van maken.

Als de Energiewet ingaat, kunnen we energie nog nauwkeuriger toewijzen, omdat we vanaf dat moment meer informatie uit de slimme meter mogen gebruiken. Een schatting op basis van verbruiksprofielen is dan niet meer nodig.

De problemen in 2022 met het uitlezen van de slimme meters waren in 2023 volledig opgelost. Daarmee voldoen we weer aan de gemaakte marktafspraken.

MEER GRIP EN MOGELIJKHEDEN DANKZIJ DATA EN DIGITALISERING

Datagedreven werken en digitalisering helpen ons bij de energietransitie. Ze maken werkprocessen efficiënter en ondersteunen ons in de samenwerking met partners en klanten. Ook gebruiken we data en digitale technieken onder meer bij congestiemanagement en de opleiding van nieuwe technische collega's. Met de HoloLens bijvoorbeeld, een vorm van extended reality (XR), zetten we een eerste stap in de digitalisering van werken en trainen. Hiermee kunnen mentoren hun leerlingen flexibeler begeleiden, doordat leerlingen zelfstandiger aan de slag kunnen met het onder de knie krijgen van handelingen.

Data en digitalisering vragen ook om een gedegen fundament en beheersing van risico's (zie kader). Om op een verantwoorde manier de vruchten van digitalisering te kunnen plukken, hebben we visies en beleid vertaald naar heldere plannen en werken we aan de digitale weerbaarheid en fitheid van onze organisatie en medewerkers, onder meer door mensen bewust te maken van de gevaren van cybercriminaliteit. In 2024 willen we een AI Centre of Excellence inrichten, een centrale afdeling die kennis heeft, het gebruik stimuleert, overzicht houdt en actie onderneemt met betrekking tot relevante wet- en regelgeving.

In 2023 hebben we samen met de overige netbeheerders een visie op datadeling opgesteld. Dit heeft geresulteerd in één dataloket voor alle netbeheerders, dat data-aanvragen van partners in de energietransitie centraal afhandelt.

De borging van digitale veiligheid

De dreiging van digitale aanvallen groeit al jaren wereldwijd. Digitale veiligheid staat dan ook hoog op de agenda bij Enexis. Met een integrale en proactieve aanpak focussen we op technologie, medewerkers en processen. We beschermen de vitale infrastructuur, ICT, vertrouwelijke gegevens en persoonsgegevens, trainen medewerkers om digitaal weerbaar te zijn en hebben adequate informatiebeveiligingsprocessen. In de hele organisatie zijn teams en medewerkers dagelijks belast met de borging van digitale veiligheid. Ook werken we intensief samen met de overheid, ketenpartners en partijen binnen de energiesector. Daardoor zijn we steeds op de hoogte van actuele dreigingen, incidenten en kwetsbaarheden in systemen en kunnen we snel actie ondernemen.

TRANSPARANT COMMUNICEREN OVER WAT WEL KAN

De gigantische verbouwing van ons energiesysteem vraagt om goede en transparante communicatie met klanten. Wat kunnen ze wanneer van ons verwachten? Met overzichtskaarten en regelmatige updates geven we inzicht in de ontwikkelingen op ons net en de wachtlijsten per HS/MS station. We introduceerden in 2023 voor bedrijven- en industrieterreinen ook een wegwijzer naar mogelijke oplossingen voor efficiënter energiegebruik.

Op steeds meer plekken lopen we tegen de grenzen van het elektriciteitsnet aan. Uiteraard werken we hard aan oplossingen, door het net uit te breiden en efficiënter te gebruiken en door nauwer samen te werken met partners en stakeholders. We verzetten meer werk dan ooit. Tegelijkertijd verwachten we dat we de komende vijf tot tien jaar nog te maken hebben met wachtlijsten voor grootverbruikers. Dat doet pijn. Want bedrijven kunnen zich hierdoor niet vestigen, uitbreiden of elektrificeren. Ook plannen voor de opwek van duurzame energie moeten in de ijskast.

HELDER COMMUNICEREN MET GROOTVERBRUIKERS

Klanten reageren wisselend op de situatie. Echt grote klanten zagen de problemen op het net aankomen en bekijken de mogelijkheden die er nog wél zijn. Kleinere ondernemers en familiebedrijven voelen de problemen vaak sterker.

We willen klanten zo helder mogelijk informeren over ontwikkelingen, wachtlijsten en mogelijkheden. Zo introduceerden we in 2023 een kaart die per provincie per station het aantal aanvragen op de wachtlijst voor afname en teruglevering laat zien (Groningen, Drenthe, Overijssel, Noord-Brabant en Limburg) inclusief het aangevraagd contractvermogen. Ook is de geplande netuitbreiding op het station met jaartal en het verwachte vermogen dat bij de uitbreiding beschikbaar komt in beeld gebracht. Bovendien informeren we klanten via een maandelijks update over de capaciteit op ons elektriciteitsnet. Daarin gaan we onder andere in op nieuwe knelpunten en geven we informatie over congestieonderzoeken. Ook hielden we in 2023 speciale dagen waar klanten vragen konden stellen en informeren we klanten via werkgevers- en brancheorganisaties.

DILEMMA: HET BALANCEREN TUSSEN TRANSPARANTIE EN ONZEKERHEDEN IN DE UITBREIDING VAN HET ELEKTRICITEITSNET

Het geven van meer inzicht is cruciaal om onze grootzakelijke klanten en stakeholders perspectief te bieden. Het wordt steeds belangrijker om de verwachtingen goed te managen. We moeten onze klanten in de wachtrij kunnen vertellen wanneer zij wél aan de beurt zijn. We zetten in op meer transparantie door helder te communiceren over de doorlooptijden en de voortgang van onze werkzaamheden.

We zijn actief bezig met het uitbreiden van het elektriciteitsnet, maar de totale capaciteit om klanten aan te sluiten hangt voor een belangrijk deel af van de uitbreidingsprojecten van TenneT. Een solide samenwerking en nauwe afstemming met TenneT zijn daarom cruciaal, zodat we beter inzicht krijgen in de planning van TenneT's uitbreidingsprojecten. Ondanks onze inspanningen om alles goed af te stemmen, blijven zowel wij als TenneT geconfronteerd worden met onzekerheden door externe ontwikkelingen, zoals bijvoorbeeld de autonome groei van warmtepompen en zonnepanelen bij huishoudens. Deze onzekerheden beïnvloeden de voorspelbaarheid naar onze klanten toe.

OPLOSSINGEN VOOR GROOTVERBRUIKERS

CAPACITEIT VRIJSPELEN DOOR KLANTEN

Bedrijven kunnen ook zelf hun energiegedrag aanpassen om hun capaciteit uit te breiden. Ze kunnen bijvoorbeeld een deel van de productie naar de nacht verplaatsen of dan hun elektrische wagenpark opladen. 's Nachts is er namelijk vaak nog genoeg capaciteit. Overdag spelen ze dan ruimte vrij op het energienet. Een andere oplossing is om niet uit te breiden op de eigen locatie, maar op een plek in Nederland waar wel voldoende stroom beschikbaar is.

De huidige situatie zet bedrijven aan om over dergelijke oplossingen na te denken. Wij stimuleren dit door de mogelijkheden met klanten te bespreken en hen uit te nodigen om hierover met specialisten in de markt te overleggen. Op enexis.nl staat ook [een wegwijzer](#) specifiek gericht op bedrijven- en industrieterreinen, die bedrijven inzicht geeft of er oplossingen zijn voor efficiënter energiegebruik en zo ja, welke dat zijn.

CONTRACTEN VOOR FLEXIBEL VERMOGEN

In het kader van congestie management informeren en benaderen we klanten met mogelijkheden om het net zo efficiënt mogelijk te benutten. We vragen hen bijvoorbeeld om tijdens verwachte piekmomenten op het net tijdelijk – en tegen betaling – een deel van hun capaciteit aan ons terug te geven. Dit doen we voor zowel de afname als de teruglevering van stroom. Klanten kunnen voor dit 'spitsmijden' contracten voor flexibel vermogen afsluiten. Op onze [website](#) informeren we grootzakelijke klanten over de opties. Hier kunnen ze ook hun belangstelling kenbaar maken om flexibel vermogen aan te bieden.

Het eerste contract voor spitsmijden sloten we op 1 september 2023 met Eneco voor een windproject in Farmsum. Tijdens piekmomenten vermindert Eneco tijdelijk de teruglevering van stroom van dit windmolenpark. De totale capaciteit van het windpark is zo'n 25 megawatt – daarvan is 10 megawatt flexibel vermogen. Ter illustratie: dit is vergelijkbaar met 30.000 nieuwe zonnepanelen. Om zo veel mogelijk klanten op de wachtlijst te kunnen bedienen, benaderen we klanten die flexibel vermogen kunnen leveren proactief.

OPWEKSTURING

De teruglevering van zonne- en windenergie is sterk afhankelijk van het weer. We gebruiken weermodellen om de teruglevering te voorspellen. Plotselinge weersveranderingen leiden tot afwijkingen van deze voorspellingen. Daardoor kan er onverwacht toch een te hoge netbelasting optreden. Voor de leveringszekerheid van elektriciteit is het dan noodzakelijk om de teruglevering van stroom acuut te beperken. Tot 2023 konden we dit alleen doen door de teruglevering door klanten tijdelijk uit te schakelen, zonder dat we daarover met hen afspraken hadden gemaakt. Dit vinden we voor klanten geen wenselijke oplossing. Daarom zijn we in 2023 met een nieuw product gekomen: opweksturing. Hiermee wordt tijdelijk de teruglevering van zonne- en windparken beperkt voor zover nodig. Klanten die deelnemen, krijgen hiervoor een vergoeding. In juni 2023 hebben we in het Overijsselse Den Ham de eerste drie klanten aangesloten.

In het hoofdstuk Samen naar een toekomstbestendig energiesysteem is een ander product genaamd ZonBalans toegelicht. In 2023 hebben we in Tilburg een proef gedaan met ZonBalans. We hebben 170 klanten hiervoor benaderd. Hoewel er interesse is voor het product, heeft het helaas nog tot weinig concrete productafname geleid. In 2024 gaan we nog eens 800 klanten benaderen die bovenaan de wachtlijst staan.

OOK KLEINVERBRUIKERS ERVAREN HINDER

Voor huishoudens en andere kleinverbruikers is de situatie op het energienet minder nijpend dan voor grootverbruikers. Voor een kleine aansluiting is doorgaans nog wel ruimte op het net. Maar ook kleinverbruikers kunnen last hebben van spanningsproblemen of stroomuitval. In het eerste halfjaar van 2023 verdubbelde het aantal meldingen van spanningsproblemen en kwam het twee keer zo vaak voor dat transformatoren uitvielen en een hele wijk zonder stroom zat.

Ook kunnen kleinverbruikers overlast hebben van werkzaamheden in de straat en door nieuwe transformatorhuisjes in het straatbeeld. Nieuwe klanten kunnen we bovendien steeds vaker pas aansluiten als er nieuwe of zwaardere kabels gelegd zijn. Zij moeten dus langer wachten op hun nieuwe of verzwaarde aansluiting.

PROACTIEF COMMUNICEREN MET KLEINVERBRUIKERS

Om kleinverbruikers te informeren over mogelijke overlast, communiceren we proactief en geven we inzicht in de situatie op het elektriciteitsnet. Dat doen we op een aantal manieren:

- De informatie op onze website hebben we in 2023 flink uitgebreid; uitleg over de energietransitie, de rol van de netbeheerder en de te verwachten problemen vinden sitebezoekers direct via onze homepage.
- In 2023 zijn we begonnen met de voorbereidingen voor de mediacampagne Vol energie. Deze campagne – die loopt vanaf januari 2024 – maakt klanten bewust van het volle stroomnet en de gevolgen daarvan. We hopen zo op meer begrip voor de situatie, werkzaamheden en keuzes die we maken. Tegelijkertijd geven we aan hoe klanten hun energiegebruik kunnen aanpassen om problemen te voorkomen en moedigen we hen aan om tijdig een verzwarend of nieuwe aansluiting aan te vragen.
- Klanten die een aanvraag doen voor een nieuwe aansluiting of verzwarend, laten we bij de offerte direct weten of het nodig is dat we het net eerst uitbreiden. Zo weten ze waar ze aan toe zijn.
- Tijdens het aanvraagproces houden wij – en onze aannemers – klanten op de hoogte van de planning.
- Klanten die overwegen zonnepanelen aan te schaffen, kunnen op onze site controleren of er in hun buurt spanningsproblemen bekend zijn. Op die manier weten ze vooraf of de kans groot is dat bij heel zonnig weer de omvormer automatisch uitschakelt. Ook geven we hier tips om spanningsproblemen te voorkomen en te verminderen.

SCHAARSTE PERSONEEL VERTRAAGT AANSLUITINGEN

Halverwege 2023 maakte de Autoriteit Consument & Markt (ACM) het nieuwe Codebesluit aansluittermijnen elektriciteit kleine aansluitingen bekend. Nieuwe aansluitingen moeten we binnen 18 weken uitvoeren. Is er geen graafwerk nodig, dan geldt een termijn van 12 weken, en bij congestie is de termijn maximaal 52 weken. Ook voor grootverbruikers verwachten we in 2024 een nieuwe code. Voor hen zijn met name duidelijkheid en voorspelbaarheid van de aansluittermijn belangrijk.

De aansluittermijn voor kleinverbruikers zijn ons inziens niet realistisch meer. We gaan dan ook in beroep tegen het nieuwe codebesluit. De aansluittermijnen zijn gebaseerd op cijfers in het verleden en nu vaak onhaalbaar door de enorme toename in aanvragen en geringe arbeidscapaciteit. Om dezelfde reden – én omdat materialen schaars zijn – lukt het niet om grootverbruikers binnen de huidige termijn van 18 weken aan te sluiten. We verwachten hierin op korte termijn geen verandering. Het niet tijdig aansluiten van klanten kan financiële gevolgen voor ons hebben, bijvoorbeeld doordat we tijdelijk oplossingen moeten creëren. De kosten daarvan kunnen we moeilijk inschatten.

NETWERKTARIEVEN EN TARIEFMODEL

NETWERKTARIEVEN SIGNIFICANT GESTEGEN

De netwerktarieven zijn in 2023 flink gestegen. Dit komt voor een belangrijk deel door de **gestegen energieprijzen**: netverliezen moeten we inkopen voor deze hogere prijs. Daarnaast zijn de kosten voor het gebruik van het bovenliggende hoogspanningsnet gestegen. We betalen aan TenneT kosten voor het transport van de energie over dit landelijke net naar onze regionale netten. De derde pijler voor de tariefstijging is de uitzonderlijk hoge prijsinflatie in 2022 (+12%, door toezichthouder ACM vastgesteld op basis van CBS-cijfers). Exclusief btw-effecten (in 2022 was er tijdelijk een btw-verlaging ter compensatie van de hogere energieprijzen) betalen huishoudens voor de gecombineerde elektriciteits- en gasnota in 2023 16,5% meer dan in 2022.

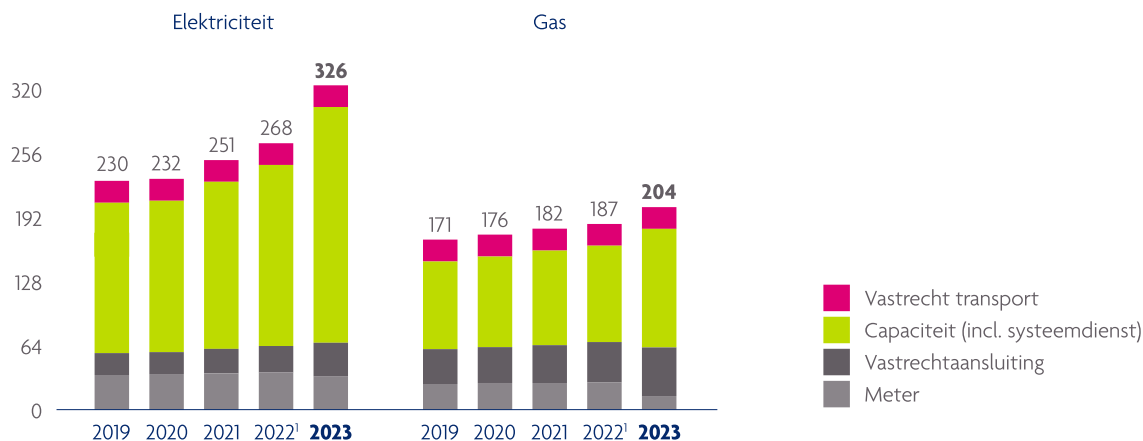
In 2024 verwachten we opnieuw een fikse stijging van de netwerktarieven. De kosten voor TenneT gaan verder omhoog en er is een tariefstijging nodig om verder te bouwen aan het energienetwerk van de toekomst. In overeenstemming met de ACM hebben we vastgesteld dat de gecombineerde elektriciteits- en gasnota inclusief meterhuur voor huishoudens met 22,9% toeneemt in 2024. Dit is zo'n € 10 per maand (inclusief btw).

EERLIJKER TARIEFMODEL NODIG

Door ons werk in de energietransitie en door duurdere inkoop van transport bij de landelijke netbeheerder TenneT, stijgen de kosten voor netbeheer de komende jaren verder. Dit leidt ook tot hogere tarieven voor klanten. We pleiten voor een eerlijker tariefmodel, gebaseerd op de feitelijke vraag van klanten naar transportcapaciteit. Dit stimuleert klanten om het netwerk efficiënt te gebruiken. Ook roepen we op tot de inzet van een goede mix van instrumenten om de tariefstijging te beperken en om tegemoet te komen aan wensen van klanten. Bijvoorbeeld met technische of contractuele maatregelen of adviezen. Dit alles moet leiden tot een hogere netefficiëntie en een beperktere kostenstijging.

De ACM is in 2023 samen met onder meer netbeheerders een onderzoek begonnen naar de wenselijkheid en mogelijkheid om tarieven in te voeren voor teruglevering van elektriciteit aan het net. Op dit moment betalen afnemers voor de hele infrastructuur. Energiecentrales, windmolens, zonneparken en bedrijven en huishoudens met zonnepanelen kunnen hun opgewekte energie gratis aan het net leveren. Wij vinden dat iedereen die het net gebruikt, moet betalen. Bovendien helpen tarieven om teruglevering op piekuren te verminderen.

GEMIDDELDE NOTA VOOR HUISHOUDELIJK GEBRUIK (netwerkkosten op jaarbasis in euro's)

¹ In 2022 was er een tijdelijke verlaging van het btw-tarief van 21% naar 9%. Voor vergelijkingsdoeleinden is ten aanzien van geheel 2022 gerekend met een btw-tarief van 21%.

SAMEN VEILIG WERKEN EN ELKAAR VERSTERKEN

Veilig werken heeft de hoogste prioriteit. In heel onze organisatie. Ook nu ons werk aan het energiesysteem van de toekomst veel van onze organisatie vraagt. Zo bouwen we verder aan een sterke veiligheidscultuur – met onze medewerkers én de aannemers met wie we steeds nauwer samenwerken. Samen willen we op een veilige manier meer werk verzetten.

Bij Enexis gaat veiligheid boven alles. Het distribueren van en werken met elektrische spanning en brandbaar gas dat onder druk staat, brengt veiligheidsrisico's met zich mee. Dit besef leeft in onze hele organisatie, van medewerkers die aan het energienet werken tot aan de afdelingen die de operatie ondersteunen.

VEILIGHEIDSCULTUUR VERSTERKEN

Met de Veiligheidsladder werkten we in 2023 verder aan onze veiligheidscultuur. Dit instrument meet het veiligheidsbewustzijn van organisaties, zoals dit tot uiting komt in houding, gedrag en cultuur. In 2022 scoorde Operations al ruim op trede 3 (berekend), in 2023 kwamen daar Assetmanagement en Supply Chain Management bij. 'Berekende organisaties' hebben bewezen dat ze veiligheidsregels belangrijk vinden. Ze stellen zich kwetsbaar op en nemen verantwoordelijkheid, al doen ze dat wel vaak uit eigenbelang. De betrokkenheid bij veiligheid en de check op naleving van regels en wetten ligt voornamelijk bij het (hogere) management. Het komende jaar willen we groeien naar trede 4 (proactief). Proactieve organisaties kunnen aantonen dat ze veiligheid als hoge prioriteit hebben. En daar continu aandacht aan besteden, door alle lagen van de organisatie heen.

VEILIG GEDRAG STIMULEREN

Om medewerkers te beschermen, proberen we de risico's zo veel mogelijk te beperken. Dat doen we met hulp van veiligheidsstandaarden, opleidingen, proactieve maatregelen en een veilige werkcultuur. Ook volgen we nauwkeurig wat er gebeurt in onze netwerken. En stimuleren we doorlopend veilig gedrag van medewerkers. Dat doen we door hieraan aandacht te besteden bij werkplekbezoeken en workshops, door het continu verbeteren van processen, door het leren van incidenten en door positieve veiligheidsvoorbeelden te geven. Met onze Health, Safety & Environment (HSE) Award zetten we bijvoorbeeld elk jaar collega's in het zonnetje die zich op een bijzondere of zichtbare manier sterk maken voor veiligheid. In 2023 ging de HSE Award naar een uitvoerder uit de vestiging Brabant-Noordoost. Alle bedrijfsbussen van onze monteurs zijn voorzien van een AED. De uitvoerder zorgde ervoor dat de bedrijfsbussen ook in privétijd ingezet mogen worden als hartmassage met de AED nodig is.

INCIDENTEN MET VERZUIM

Het spreekt voor zich dat we in zo'n veiligheidsbewuste omgeving arbeidsongevallen willen voorkomen, zowel bij onze vaste als ingehuurde krachten en bij onze aannemers. We spannen ons daar elke dag voor in. In 2023 deden zich vooral kleine incidenten met beperkt letsel bij Enexis-medewerkers voor. De zogeheten Lost Time Injury Frequency (LTIF) toont het aantal incidenten met verzuim per 1 miljoen gewerkte uren. De LTIF voor Enexis-medewerkers bedroeg 0,6 (2022: 1,9). De LTIF voor medewerkers van onze aannemers bedroeg 1,7 (2022: 3) en er waren geen ernstige ongevallen. Voor beiden een sterke verbetering ten opzichte van vorig jaar.

Ongevallen en LTIF ¹	2023	2022	2021	2020	2019
Dodelijk ongeluk	-	-	-	-	-
Enexis	0,6	1,9	1,2	0,8	1,2
Contractors	1,7	3,0	1,2	2,6	2,6

¹ LTIF: de LTIF staat voor het aantal ongevallen met als gevolg verzuim per 1.000.000 gewerkte uren.

Hiermee hebben we onze doelstellingen ten aanzien van veiligheid gehaald. Echter, elk ongeval is er één te veel. De aandacht voor veiligheid wordt in de komende jaren daarom onverminderd voortgezet.

We vergelijken we onze prestaties met die van andere vergelijkbare bedrijven om zichtbaar te maken wat goed gaat en wat beter kan. Ten opzichte van vergelijkbare bedrijven in de sector is de veiligheidsscore van Enexis voldoende (Stedin: 0,24; het cijfer voor Alliander was nog niet bekend bij publicatie van dit verslag)

LEREN VAN (BIJNA-)INCIDENTEN

Leren van (bijna-)ongevallen heeft onze hoogste aandacht, dus monitoren en analyseren we alle incidenten. We delen de uitkomsten en vertalen de lessen door naar onze werkprotocollen, teamoverleggen, opleidingen en leersessies in de beroepspraktijkvormingshal. Ook werken we nauw samen met aannemers om de veiligheid te verbeteren. Bij werkzaamheden buiten proberen we medewerkers zo goed mogelijk te beschermen. Ook tegen (verbale) agressie van burgers en mensen die snelheidslimieten of werkvakken negeren. In 2023 zijn we in het zuiden van het land succesvol doorgegaan met het compleet afsluiten van wegen voor verkeer als we werkzaamheden uitvoeren. We doen dit in nauwe samenwerking met gemeentes.

VEILIG MEER WERK VERZETTEN

We vinden het belangrijk om ons werk aan het energiesysteem op een veilige manier op te schalen. We gaan meer werk neerleggen bij aannemers, bijvoorbeeld. En willen hen ook de werkvoorbereiding laten doen. Hiervoor hebben we in 2023 met aannemers nieuwe werkvormen in het klein uitgeprobeerd en draaiden we pilots op verschillende plekken in Nederland. Met het programma Productiegroei, dat we in 2023 startten, ontwikkelden we op basis van de ervaringen vervolgens landelijke veiligheidskaders en opleidingen voor medewerkers en aannemers.

SPANNINGSLOOS EN GASLOOS WERKEN

Enexis wil meer spanningsloos en gasloos werken om veiligheidsrisico's te verminderen. In deze tijd van enorme productiegroei en krapte op de arbeidsmarkt vinden we dit extra belangrijk. Bijkomend voordeel is dat nieuwe, minder ervaren medewerkers sneller veilig kunnen instromen in de netwerksector. Meer spanningsloos en gasloos werken, blijft de komende jaren hoog op onze agenda staan.

SAMENWERKEN MET KETENPARTNERS

We versterken de samenwerking met onze aannemers. Een goede samenwerking is namelijk cruciaal om structureel meer werk te verzetten. We richten ons daarom op langetermijncontracten met een gezond rendement, zodat de aannemers kunnen investeren in de groei en ontwikkeling van hun medewerkers. Ook gaan we concrete werkpakketten samenstellen die aannemers de ruimte geven om hun werk efficiënter in te richten. Enexis neemt steeds meer de regierol: we verschuiven werkzaamheden zoals de werkvoorbereiding naar de aannemer. Waarbij de aannemer pas de werkzaamheden kan overnemen na een gedegen opleiding die gelijk is aan onze interne eisen.

GECOMBINEERD SAMENWERKEN

Met de Europese aanbesteding voor onze infrastructurele werkzaamheden legden we in 2023 de basis voor een nieuwe manier van samenwerken in het verzorgingsgebied Groningen, Drenthe en Overijssel. Het is een contract met een totale omvang van € 2,5 miljard euro. In de aanbesteding participeren naast Enexis ook netbeheerders Coteq en Rendo, waterbedrijven Vitens, Waterbedrijf Groningen en WMD, en VodafoneZiggo. Samen vormen we Stichting GROND'G. De aanbesteding was tweeledig: gecombineerde werkzaamheden voor netbeheerders vanuit de Stichting GROND'G én eigen werk vanuit Enexis dat vanaf 1 november 2023 werd uitgevoerd.

DUURZAME IMPACT MAKEN

Als maatschappelijk bedrijf ondersteunt Enexis niet alleen de transitie naar een duurzame energievoorziening. We verduurzamen ook de processen binnen onze organisatie. Klimaat en circulariteit zijn onze belangrijkste aandachtspunten.

We nemen onze verantwoordelijkheid door ons te focussen op die onderwerpen waar we echt het verschil kunnen maken: het beperken van onze CO₂-uitstoot en het vergroten van onze circulariteit. We dragen daarmee ook bij aan [SDG 12](#) (verantwoorde consumptie en productie) en [SDG 13](#) (klimaatactie).

VERMINDERING LEKVERLIEZEN GAS

Sinds 2009 vervangen we breukgevoelige leidingen (grijs gietijzer en asbestcement). Dat doen we om de publieke veiligheid te vergroten en heeft als voordeel dat er minder methaan wegloopt. Voor asbestcementleidingen is het planmatig vervangen inmiddels afgerond; met het vervangen van grijs gietijzeren gasleidingen liggen we op koers. In 2023 vervingen we 64 kilometer (doel 83 kilometer). De resterende leidingen nemen we later op natuurlijke momenten mee, bijvoorbeeld in projecten voor duurzame gebiedsontwikkeling.

VN-PROGRAMMA VERLENGDE DE GOLD STANDARD-STATUS VAN ENEXIS

Voor de reductie van methaanemissie ontvingen we in 2023 opnieuw de Gold Standard-status van het Oil & Gas Methane Partnership (OGMP) 2.0, een programma binnen het United Nations Environment Programme (UNEP). Als enige regionale netbeheerder kregen we de Gold Standard voor het derde jaar op rij. Kort gezegd gaat de Gold Standard naar organisaties die zichzelf concrete doelen stellen voor de reductie van methaanuitstoot én deze doelen behalen.

OGMP kende ons de Gold Standard toe vanwege ons vervangingsprogramma voor grijs gietijzeren gasleidingen en gas-aansluitleidingen. Uit het rapport van OGMP 2.0: 'In the Netherlands, DSOs Coteq, Enexis, Liander, NV RENDO, Stedin, and Westland Infra worked together to effectively co-create implementation plans. They were also able to carry out and share results to set measurement-based emission factors for the different sources of methane emissions at national level.'

NIEUWE LEIDINGEN BEPERKEN DISTRIBUTIEVERLIJES

Weerstand en warmteontwikkeling zorgen voor energieverlies tijdens het transport van elektriciteit. Dit wordt 'technisch distributieverlies' genoemd. Verder is er sprake van 'administratief distributieverlies': verlies door energiefraude, zoals illegale afname van energie, en administratieve fouten, bijvoorbeeld bij de meting van energieverbruik.

DILEMMA: DE BALANS TUSSEN HET VERMINDEREN VAN CO₂ UITSTOOT EN GRONDSTOFVERBRUIK

Technisch distributieverlies kunnen we niet voorkomen, maar we kunnen wel stappen ondernemen om het te verminderen. Bijvoorbeeld door ons netwerk zo efficiënt mogelijk te gebruiken, en bij investeringen te kiezen voor elektriciteitskabels die minder verlies veroorzaken. Bij het produceren van deze kabels worden echter meer of andere grondstoffen gebruikt. Ons streven is juist om het verbruik van grondstoffen te verminderen, met het oog op het dreigende tekort aan grondstoffen en het daaraan verbonden risico van toekomstige prijsstijgingen. Om de juiste balans te vinden tussen het verminderen van CO₂-uitstoot en het minimaliseren van grondstofverbruik, maken we daarom gebruik van onze interne CO₂-waardering.

VERGROTEN CIRCULARITEIT

We focussen ons bij het vergroten van circulariteit op de vier componentgroepen met de grootste milieu impact: laag- en middenspanningskabels, gasbuizen en distributietransformatoren. Ons circulariteitsdoel voor 2023 was 10% van de hele cyclus van instroom, gebruik en herinzet tot uitstroom van netwerkcomponenten. Het resultaat in 2023 is 20%.

Om onze circulariteitsdoelen te kunnen bereiken, richten we ons op onze top 10 van aandachtspunten.

Top 10 circulariteitsmaatregelen

- Vergroten herinzet distributietransformatoren
- Nieuwe middenspanningskabels met meer gerecycled materiaal
- Nieuwe gasbuizen met 60% gerecycled koper
- Elimineren binnenmantel laagspanningskabels
- Nieuwe middenspanningskabels met 50% gerecycled kunststof in de buitenmantel
- Nieuwe distributietrafo's met 50% gerecyclede olie
- Nieuwe kabels met 33% gerecycled koper
- Nieuwe kabels met 100% gerecycled rubber
- Restanten nieuwe kabels retour naar fabrikant
- Restanten nieuwe gasbuizen retour naar fabrikant

INSTROOM: CIRCULARITEIT NAM TOE

We willen dat 18% van onze elektriciteitskabels, gasbuizen en transformatoren in 2026 bestaat uit gerecycled materiaal. In 2030 moet dit 50% zijn. Dit houdt in dat leveranciers van onze netcomponenten in 2030 de helft minder primaire grondstoffen per eenheid product moeten gebruiken dan in referentiejaar 2014. Met dit langetermijndoel sluiten we aan bij het grondstoffenakkoord van de Rijksoverheid. We stellen onze doelen per eenheid product. De energietransitie gaat namelijk gepaard met netverzwaring en een toename van het materiaalgebruik. Door doelen te stellen per eenheid product kunnen we de voortgang goed meten.

DOORSTROOM: HERGEBRUIK GING OMHOOG

We proberen componenten zo veel mogelijk te hergebruiken. In deze tijden van materiaaltekorten is dit ook een belangrijke schakel in onze dagelijkse werkzaamheden. In 2023 vermeden we met de herinzet van componenten zo'n € 17 miljoen aan inkoopwaarde en zo'n 2.000 ton CO₂-uitstoot ten opzichte van 2022.

UITSTROOM: RECYCLINGPERCENTAGE STEEG

Ons werk levert onvermijdelijk afval op. We zien het als onze verantwoordelijkheid om dit goed in te zamelen, te scheiden en te verwerken. Op dit moment scheiden we in onze nieuw en veiliger ingerichte milieustraten het afval al in 98 stromen, die we vervolgens hoogwaardig laten verwerken. Het recyclingdoel voor 2023 was 95%, het resultaat is met 93% iets lager uitgekomen. We hebben wat meer afval verbrand en gestort dan in 2022.

Bij de verwerking van ons asbesthoudend staal hadden we tegenslag. Purified Metal Company, de enige afvalverwerker in Europa die asbesthoudend staal op hoge temperatuur omsmolt tot schoon staal, werd helaas failliet verklaard. In het vierde kwartaal van 2023 startten we een proef waarin wij asbesthoudend staal verzamelen en afvalverwerker Remondis het vervolgens schoonmaakt. Hierbij wordt het asbest gescheiden van het staal, zodat een schone metaalstroom overblijft. Deze proef loopt tot en met het eerste kwartaal van 2024.

Hoeveelheid afval (in ton) ²	2023 ¹	2022	2021	2020	2019
Hergebruikt afval	21.385	26.715	24.825	29.369	28.540
Verbrand afval	1.218	1.213	1.325	1.505	1.523
Gestort afval	126	96	203	471	355
Biomassa	150	130	162	126	92
Vergisten	26	65	50	78	95
Compostereren	17	22	9	33	33
Totaal	22.922	28.242	26.574	31.582	30.638
Waarvan gevaarlijk afval (%)	5,9	6,1	6,9	9,3	4,7

¹ Cijfer 2023 heeft betrekking op de periode 1 januari t/m 31 december, waarbij de laatste weken van het jaar zijn gebaseerd op een inschatting van Remondis omdat de werkelijke cijfers pas later bekend zijn.

² Enexis voert geen radioactief afval. Dit komt niet vrij in onze werkprocessen.

Financiële prestaties 2023

Enexis heeft in 2023 een nettowinst gerealiseerd van € 14 miljoen, een afname van € 138 miljoen ten opzichte van 2022. De daling in de nettowinst wordt voornamelijk veroorzaakt door een toename in de bedrijfskosten vanwege de groei van het werkpakket door de energietransitie. Daarnaast is sprake van een stijging van de inkoopkosten van TenneT voor transport- en systeemdiensten en hogere distributieverliezen door gestegen energieprijzen.

Kijkend naar de nettowinst van € 14 miljoen, dan zien we ten opzichte van 2022 voornamelijk een stijging van de netto omzet met € 366 miljoen welke teniet wordt gedaan door een aanzienlijke toename van de kosten van transport en distributieverliezen van € 429 miljoen. Daarnaast stijgen de bedrijfskosten met € 87 miljoen en de financiële lasten met € 37 miljoen.

Met name vanwege de verdere toename van investeringen in het elektriciteitsnet stegen de bruto investeringen met € 221 miljoen naar € 1.091 miljoen. Enexis krijgt deze investeringen met een vertraging vergoed in de tarieven. Deze timingseffecten leiden ertoe dat de kasstroom voor financieringsactiviteiten de komende jaren naar verwachting negatief zijn. De kasstroom voor financieringsactiviteiten is in 2023 € 567 miljoen negatief. Dit betreft een verslechtering van € 153 miljoen ten opzichte van 2022.

DILEMMA: WIE BETAALT DE KOSTEN VAN DE ENERGIETRANSITIE EN OP WELK MOMENT?

Vanwege de verdere groei in investeringen en de vertraging van de vergoeding hiervan in de regulering, voorzien we de komende jaren een aanhoudend beeld van negatieve kasstromen voor financieringsactiviteiten. We verwachten een sterke stijging van de operationele kasstroom als gevolg van de gestegen rente en nacalculaties met betrekking tot voorgaande jaren. De rente is de voornaamste factor welke de vergoeding aan de aandeelhouders bepaalt voor het ter beschikking gestelde kapitaal. De huidige rente is relatief hoog, wat leidt tot een hogere verwachte omzet en hogere operationele kasstroom. De stijging van de operationele kasstroom is echter niet voldoende om de sterk stijgende investeringen mee te kunnen financieren. Hier ontstaat dus een maatschappelijk dilemma waarbij de vraag rijst wie de kosten van de energietransitie betaalt en op welk moment dat gebeurt. We zijn hierover in overleg met de ACM en streven naar een goede balans tussen een beheerste tariefontwikkeling voor onze klanten en een redelijk rendement voor onze aandeelhouders. Ook letten we zelf op onze uitgaven en stimuleren we maatschappelijk optimale keuzes. Ondanks de gigantische opgave waar we voor staan, hebben we continue aandacht voor het efficiënt en effectief uitvoeren van onze werkzaamheden.

€ miljoen	2023	2022	2021	2020	2019
Resultaat					
Netto-omzet	2.013	1.647	1.540	1.428	1.405
Kosten van transportdiensten en van distributieverliezen	809	380	324	316	232
Overige bedrijfsopbrengsten	0	0	0	0	10
Voor bedrijfsactiviteiten beschikbaar saldo	1.204	1.267	1.216	1.112	1.183
Bedrijfslasten exclusief afschrijvingen en buitengebruikstellingen	738	654	605	567	530
Afschrijvingen en buitengebruikstellingen	390	387	334	322	310
Bedrijfsresultaat	76	226	277	223	343
Resultaat deelnemingen en joint ventures	-	-	-	1	-1
EBIT ¹	76	226	277	223	342
Financiële baten en lasten	-62	-25	-33	-34	-45
Resultaat voor belastingen	14	201	244	190	297
Resultaat na belastingen	14	152	185	143	222
Balans (voor winstbestemming)					
Netto werkkapitaal ¹	-74	-41	-209	-57	-43
Vaste activa	9.558	8.857	8.374	7.914	7.474
Geïnvesteed vermogen ¹	8.234	7.658	7.099	6.885	6.550
Eigen vermogen	4.429	4.491	4.432	4.318	4.287
Netto rentedragende schulden ¹	3.805	3.162	3.162	2.544	2.255
Balans totaal	9.926	9.113	8.700	8.097	7.659
Ratio's					
Solvabiliteit ¹	44,6	49,3	50,9	53,3	56,0
ROIC ¹	0,9	3,0	3,9	3,3	5,2
Return on equity ¹	0,3	3,4	4,2	3,3	5,2
Kasstroom					
Kasstroom uit operationele activiteiten	524	456	763	578	624
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-1.091	-870	-802	-755	-679
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	567	414	39	177	55
Kasstroom	0	0	0	0	0

¹ Voor definities en begrippen wordt verwezen naar de Begrippenlijst.

VOOR BEDRIJFSACTIVITEITEN BESCHIKBAAR SALDO

Het voor bedrijfsactiviteiten beschikbare saldo nam in 2023 af met € 63 miljoen. Dit betreft het saldo van een stijging in de netto-omzet (€ 366 miljoen) en een stijging van de kosten van transportdiensten en distributieverliezen (€ 429 miljoen). Enexis koopt al jaren elektriciteit en gas ter compensatie van de distributieverliezen gedurende een langere periode vooruit in en spreidt daarmee het prijsrisico. Met name vanwege de oorlog in Oekraïne zijn de energieprijzen explosief gestegen. Door ons inkoopbeleid was reeds een groot deel van de benodigde energie ter compensatie van de distributieverliezen voor het kalenderjaar 2023 ingekocht voordat de explosieve prijsstijgingen optraden. Voor het jaar 2022 gold dat de kosten relatief laag waren aangezien alle energie reeds was ingekocht voordat de oorlog in Oekraïne uitbrak. Doordat Enexis energie gespreid inkoop, raakt het aanhoudend hoge prijsniveau ook Enexis voor het jaar 2023. De inkoopkosten voor distributieverliezen zijn verviervoudigd ten opzichte van 2022.

De totale omzet bedraagt in 2023 € 2.013 miljoen. De hogere omzet is het gevolg van de hogere tarieven voor onze klanten. De gemiddelde tariefstijging voor kleinverbruik-klanten bedroeg voor elektriciteit en gas (inclusief meterhuur) respectievelijk 22% en 9%.

De toename van de omzet kan als volgt worden uitgesplitst:

- Elektriciteit: de omzet is met € 325 miljoen toegenomen ten opzichte van 2022. Deze toename wordt voornamelijk verklaard doordat in de omzet 2023 de gestegen kosten van transportdiensten (TenneT) direct worden vergoed en doordat ACM in de omzet een voorschot heeft opgenomen voor de sterk gestegen kosten voor distributieverliezen.
- Gas: de omzet is met € 57 miljoen toegenomen ten opzichte van 2022, voornamelijk als gevolg van een tariefstijging.
- De overige gereguleerde omzet is met € 22 miljoen gedaald, voornamelijk vanwege een tariefsdaling voor meetdiensten. De ACM zal voor meetdiensten vanaf 2011 naar verwachting margebesluiten nemen op basis waarvan regionale netbeheerders een gedeelte van de marge op meetdiensten uit het verleden dienen te verrekenen in toekomstige tarieven. Vanwege de gestegen energiekosten voor consumenten heeft Enexis besloten om vooruitlopend op dit besluit van de ACM, reeds in 2023 de tarieven voor meetdiensten te verlagen. De overige omzet is met € 6 miljoen toegenomen ten opzichte van 2022.

De kosten van transportdiensten en van distributieverliezen stegen in 2023 met € 429 miljoen tot € 809 miljoen in 2023. Deze toename wordt voor € 151 miljoen verklaard door hogere kosten voor transport- en systeemdiensten van TenneT. TenneT verhoogde de tarieven als gevolg van de investeringen die TenneT uitvoert om het hoogspanningsnet uit te breiden en te verzwaren. De regionale netbeheerders zijn klant van TenneT en belasten vervolgens deze kosten via de tarieven door aan de eindgebruikers.

De kosten voor distributieverliezen namen met maar liefst € 278 miljoen toe; een ruime verviervoudiging ten opzichte van de € 85 miljoen in 2022. Deze enorme prijsstijging wordt verklaard door de gevolgen van de oorlog in Oekraïne en de aantrekkende economie na de Corona-periode. Doordat Enexis de elektriciteit ter compensatie van distributieverliezen voor een langere periode vooruit inkoop, was al een gedeelte van de benodigde elektriciteit ingekocht voordat de prijzen explodeerden.

- De inkoopkosten elektriciteit stegen met € 244 miljoen. Hiervan is een stijging van € 206 miljoen toe te rekenen aan prijseffecten, € 28 miljoen aan hogere hoeveelheden en € 10 miljoen aan correcties.
- De netverliezen uit hoofde van het gastransport stijgen met € 34 miljoen; hoofdzakelijk vanwege de gestegen energieprijzen in combinatie met lagere hoeveelheden.

BEDRIJFSKOSTEN

De totale bedrijfskosten namen in 2023 met € 87 miljoen toe tot € 1.128 miljoen. Deze stijging is vooral te verklaren door de groei van het werkpakket door de energietransitie. Dit leidt tot hogere kosten en afschrijvingen.

De voornaamste ontwikkelingen zijn:

- De kosten voor Inhuur personeel bij Enexis Personeel B.V. zijn gestegen met € 71 miljoen. Deze stijging wordt veroorzaakt door extra personeelsinzet om het groeiend werkpakket uit te voeren alsmede door een stijging in de kosten per ingehuurd personeelslid.
- De afschrijvingen kennen een beperkte stijging van € 3 miljoen ten opzichte van 2022. Deze daling wordt verklaard door incidentele posten in 2022. Geabstraheerd van deze posten, zien we een stijging van de afschrijvingen als gevolg van het toegenomen investeringsniveau vanwege het toegenomen werkpakket.
- De kosten uitbesteed werk, materialen, andere externe kosten en overige bedrijfskosten stijgen in 2023 met € 52 miljoen ten opzichte van 2022. Deze stijging wordt voor een deel verklaard door de hoge indexaties welke zich door vertalen in de kosten die leveranciers aan ons doorberekenen. Daarnaast hebben we meer werkzaamheden uitgevoerd ten behoeve van het energienet en kenden we hogere sectorprojecten.
- De geactiveerde productie stijgt met € 40 miljoen doordat in 2023 meer personeel is ingezet op zowel investeringen ten behoeve van het energienet als ICT-verbeterprojecten.

FINANCIËLE BATEN EN LASTEN

Het negatieve saldo van de financiële baten en lasten bedraagt in 2023 € 62 miljoen en is daarmee € 37 miljoen hoger dan in 2022. De toename van de financiële lasten wordt met name veroorzaakt door een hogere rentelast over een hogere rekening-courantverhouding met Enexis Holding N.V. en door een verstrekte lening door Enexis Holding N.V. van € 500 miljoen met een rente van 3,625% in juni 2023.

BELASTINGEN

De winstbelasting over 2023 is nihil en daarmee € 49 miljoen lager dan in 2022. De daling heeft voornamelijk te maken met het lagere resultaat voor belastingen in 2023 en fiscaal willekeurige afschrijvingen.

BRUTO-INVESTERINGEN

In 2023 zien we een verdere versnelling van de groei in de investeringen. Deze groei wordt voornamelijk gedreven door investeringen in onze elektriciteitsnetten om de energietransitie mogelijk te maken. Hierbij kenden we in 2023 een hogere inflatie dan in voorgaande jaren. Met name de 32% toename aan investeringen in de werkstromen aansluitingen, netuitbreidingen en netverbeteringen draagt bij aan het realiseren van meer transportcapaciteit in het elektriciteitsnet.

De bruto-investeringen in materiële en immateriële vaste activa nemen in 2023 met € 221 miljoen toe tot € 1.091 miljoen. Het grootste deel van deze stijging wordt verklaard door de € 188 miljoen investeringstoename in elektriciteits- en gasnetten (inclusief slimme meters). Zo namen de netuitbreidingen en netverbeteringen met € 119 miljoen toe. Daarnaast hebben we voor € 43 miljoen meer nieuwe aansluitingen gerealiseerd en voor € 10 miljoen meer veiligheidsgedreven investeringen uitgevoerd zoals vervangingen van oude schakelinstallaties. De toename van de investeringen in de overige werkstromen bedraagt € 16 miljoen.

Voor een deel van onze klantgedreven werkzaamheden betalen klanten een bijdrage. Voornamelijk als gevolg van inflatie zijn deze met € 3 miljoen toegenomen naar € 126 miljoen. Na aftrek van de klantbijdragen bedragen de netto-investeringen in 2023 € 965 miljoen. Dit is een stijging van € 188 miljoen ten opzichte van 2022.

Onderstaande tabel geeft de bruto-investeringen (exclusief klantbijdragen) weer in onze elektriciteits- en gasnetten en slimme meters.

€ miljoen	Bruto-investering				
	2023	2022	2021	2020	2019
Elektriciteit					
Standaardaansluitingen	60	48	37	33	30
Maatwerkaansluitingen	120	89	90	94	73
Netuitbreidingen en netverbeteringen	464	350	298	254	194
Reconstructies	30	23	26	25	21
Vervangingen	88	73	62	48	38
Overig	37	32	31	23	22
Totaal Elektriciteit	799	615	544	477	378
Gas					
Standaardaansluitingen	3	3	4	6	9
Maatwerkaansluitingen	3	3	2	2	2
Netuitbreidingen en netverbeteringen	20	15	12	13	16
Reconstructies	20	17	17	19	18
Vervangingen	157	162	161	153	139
Overig	3	3	3	2	2
Totaal Gas	206	203	199	195	186
Slimme meters					
Kleinverbruik elektriciteit	23	20	24	34	57
Kleinverbruik gas	11	13	20	29	36
Totaal Slimme meters	34	33	44	63	93
Totaal	1.039	851	787	734	657

Corporate governance

IN DIT HOOFDSTUK

- Corporate governance
- Risicobeheersing
- Bestuursverklaring
- Personalia directie

Corporate governance

De zorg voor een betrouwbare energievoorziening en de uitvoering van de energietransitie zijn essentiële maatschappelijke taken, die grotendeels met maatschappelijk geld worden bekostigd. Daarom hechten we veel waarde aan een goede governancestructuur. En zijn we transparant over de manier waarop onze onderneming wordt bestuurd en hoe het toezicht plaatsvindt.

Enexis Netbeheer B.V. is een besloten vennootschap volgens Nederlands recht en 100% dochterbedrijf van Enexis Holding N.V. Als regionale netbeheerder is Enexis Netbeheer B.V. een organisatie van openbaar belang (OOB). Dit is op 26 juni 2019 bekrachtigd in het 'Besluit aanwijzing organisaties van openbaar belang'. Dit houdt in dat er voor Enexis Netbeheer B.V. niet meer kan worden volstaan met het deponeren van de jaarrekening van de moedermaatschappij, omdat de vrijstelling zoals bedoeld in artikel 2:403 BW niet meer toegepast kan worden. Met ingang van het boekjaar 2020 wordt derhalve een jaarrekening en directieverslag voor Enexis Netbeheer B.V. opgesteld. De statuten, reglementen en overige documentatie ten aanzien van de corporate governance van Enexis Holding N.V. vindt u op de website www.enexisgroep.nl.

DIRECTIE ENEXIS NETBEHEER B.V.

De directie is verantwoordelijk voor het bestuur van Enexis Netbeheer B.V. De directie stelt de operationele en financiële doelstellingen vast. Ook zorgt de directie voor de naleving van alle relevante wet- en regelgeving, beheersing van de risico's en financiering van de onderneming. De directie opereert binnen de statutaire bepalingen. Aan de aandeelhouder, zijnde Enexis Holding N.V., wordt verantwoording afgelegd.

De leden van de directie zijn benoemd voor onbepaalde tijd. Een uitzondering hierop is de COO, die momenteel ad-interim wordt ingevuld. De leden van de directie worden beloond volgens het bezoldigingsbeleid dat is vastgesteld door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AvA) van Enexis Holding N.V. Dat beleid valt binnen de kaders van de Wet normering topinkomens (WNT). De raad van commissarissen stelt de beloning per directielid vast. De totale bezoldiging van de directie staat in de jaarrekening.

Om de verhouding tussen het aantal vrouwen en mannen in de directie evenwichtiger te maken, zijn de doelstellingen voor de directie ambitieuzer gemaakt. Het streven is dat uiterlijk in 2030 de directie ten minste voor 40% uit vrouwen en ten minste voor 40% uit mannen moet bestaan.

RAAD VAN COMMISSARISSEN

Onder de Elektriciteitswet en Gaswet is Enexis Netbeheer B.V. vrijgesteld van het zelfstandig instellen van een raad van commissarissen (rvc). De rvc van Enexis Holding N.V. is tevens verantwoordelijk voor het toezicht op Enexis Netbeheer B.V. Zij draagt de wettelijke bevoegdheden voor Enexis Netbeheer B.V., zoals die voortvloeien uit de Elektriciteitswet en Gaswet. Ook wordt een beroep gedaan op de vrijstelling voor het instellen van een eigen auditcommissie (Besluit instelling auditcommissie). Voor meer informatie over de rvc en het verslag van de rvc over 2023 verwijzen wij naar het jaarverslag van Enexis Holding N.V.

INTERNE AUDITFUNCTIE

Binnen Enexis Holding N.V. vervult de afdeling Internal Audit & Risk (IA&R) de interne auditfunctie. IA&R geeft de rvc en het management inzicht, advies en (aanvullende) zekerheid over de beheersing, effectiviteit, efficiency en compliance (naleving van wet- en regelgeving) van de bedrijfsvoering.

De afdeling valt onder de verantwoordelijkheid van de CFO en rapporteert per kwartaal aan de gehele rvc over zowel de interne audit als risicomanagementactiviteiten. Daarnaast heeft IA&R direct toegang tot de CEO, de voorzitter van de auditcommissie en de externe accountant. Ook is IA&R aanwezig bij de vergaderingen van de auditcommissie van de rvc. De auditcommissie houdt toezicht op de interne auditfunctie en adviseert de rvc over de rol en het functioneren ervan. De kwaliteit van het functioneren van de interne auditfunctie wordt geborgd met een vijfjaarlijkse toetsing door een externe partij.

Jaarlijks stelt IA&R een risicogebaseerd auditplan op. Het senior management, de rvb, de auditcommissie en de externe accountant zijn hierbij betrokken. De rvb stelt het auditplan vast en de rvc keurt het goed na advies hierover van de auditcommissie. De auditcommissie bespreekt in haar vergaderingen de voortgang van het plan, de belangrijkste bevindingen en de opvolging van aanbevelingen. De externe accountant ontvangt deze informatie ook.

EXTERNE ACCOUNTANT

De externe accountant wordt benoemd door de AvA. EY is vanaf het boekjaar 2021 de externe accountant voor een periode van vier jaar met drie verlengingsopties van telkens twee jaar.

De auditcommissie ziet toe op de relatie met de externe accountant. EY is aanwezig bij alle vergaderingen van de auditcommissie en neemt deel aan de AvA waarin de jaarrekening wordt vastgesteld en is te gast bij buitengewone algemene vergaderingen van aandeelhouders (BAvA).

BEZOLDIGING RAAD VAN BESTUUR EN RAAD VAN COMMISSARISSEN VOOR ENEXIS GROEP ALS GEHEEL

De WNT-verantwoording van Enexis Netbeheer B.V. is opgenomen in noot 25 van de jaarrekening. De topfunctionarissen van Enexis Netbeheer B.V. betreffen de raad van bestuur en de raad van commissarissen van Enexis Holding N.V. De leden van de raad van bestuur en raad van commissarissen voeren werkzaamheden uit voor Enexis Groep als geheel en de beloning vindt plaats vanuit Enexis Personeel B.V. De WNT-verantwoording bij Enexis Netbeheer B.V. richt zich enkel op de vergoeding die door Enexis Personeel B.V. bij Enexis Netbeheer B.V. in rekening wordt gebracht voor de uitoefening van de functie van de topfunctionarissen. De WNT-verantwoording toont niet de bezoldiging die de topfunctionarissen ontvangen vanuit Enexis Personeel B.V. In dit hoofdstuk is daarom een overzicht opgenomen van de bezoldiging van de raad van bestuur en raad van commissarissen, die zij ontvangen van Enexis Personeel B.V. voor de werkzaamheden die zij verrichten voor Enexis Groep als geheel.

Over 2023 wordt 100% van de totale bezoldiging door Enexis Personeel B.V. in rekening gebracht bij Enexis Netbeheer B.V., aangezien sinds de verkoop van Fudura B.V. in augustus 2022 de omvang van de niet-gereguleerde activiteiten binnen Enexis Groep beperkt zijn. Deze in rekening gebrachte bedragen zijn opgenomen in de WNT-verantwoording in noot 25 van de jaarrekening. In noot 25 wordt daarnaast een nadere toelichting gegeven op de gehanteerde doorbelastingmethode en het doorbelastingpercentage van 100% in 2023.

In het beloningsbeleid voor de raad van bestuur en raad van commissarissen van Enexis staat dat de bezoldiging van de leden van de raad van bestuur en raad van commissarissen voor de werkzaamheden die zij verrichten voor Enexis Groep als geheel niet boven het geldende maximum van de WNT mag uitgaan.

Onderstaande tabellen 1 (a en b) en 2 laten de bezoldiging zien van de leden van de raad van bestuur en raad van commissarissen voor de werkzaamheden die zij verrichten voor Enexis Groep als geheel. Hierbij wordt uitgegaan van het WNT-bezoldigingsbegrip. In tabel 3 is voor de raad van bestuur een vergelijking opgenomen van deze bezoldiging op basis van het WNT-bezoldigingsbegrip (tabel 1a en b) met de bezoldiging op basis van het bezoldigingsbegrip van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek (BW) zoals opgenomen op pagina 117 van het jaarverslag 2023 van Enexis Holding N.V. Voor de bezoldiging van de raad van commissarissen is een dergelijke tabel niet opgenomen aangezien er geen verschil bestaat tussen de bezoldiging op basis van het WNT-bezoldigingsbegrip (tabel 2) en de bezoldiging op basis van het bezoldigingsbegrip uit Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek (BW) zoals opgenomen op pagina 117 van het jaarverslag 2023 van Enexis Holding N.V.

Tabel 1a. Bezoldiging raad van bestuur Enexis Groep

Gegevens 2023	E.G. den Boer	R.B.A. van der Leeuw	J.K. Sanders	M.N.A.J. Vogt
bedragen x € 1				
Functiegegevens	CEO/ Adviseur ¹	COO/CEO	CTO	CFO
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01/01 t/m 31/12	01/01 t/m 31/12	01/01 t/m 31/12	01/01 t/m 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0	1,0	1,0
Bezoldiging ²				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	222.921	223.000	223.000	223.000
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	223.000	223.000	223.000	223.000
Bezoldiging	222.921	223.000	223.000	223.000

1 Op 21 augustus 2023 heeft de heer Den Boer de functie van CEO neergelegd en wordt hij niet meer beschouwd als topfunctionaris in de zin van de WNT. Maar in de WNT wordt een functionaris vanaf de datum waarop deze de functie als topfunctionaris neerlegt nog vier jaar als leidinggevende topfunctionaris genormeerd, indien het dienstverband niet is geëindigd en de topfunctionaris zijn functie meer dan twaalf maanden heeft vervuld. De WNT-gegevens van deze functionaris worden op dezelfde wijze als van een leidinggevende topfunctionaris openbaar gemaakt.

2 Voor het bezoldigingsbegrip in deze tabel, wordt aangesloten bij de WNT uitgaande van een topfunctionaris in dienstbetrekking en bestaat uit de som van de beloning, de belastbare vaste en variabele onkostenvergoedingen en de beloningen betaalbaar op termijn.

Op 21 augustus 2023 heeft de heer E.G. den Boer de functie van CEO neergelegd. Gedurende zijn afwezigheid is de functie van CEO waargenomen door mevrouw M.N.A.J. Vogt. Vanaf 12 september 2023 is de functie van CEO overgenomen door de heer R.B.A. van der Leeuw (voormalig COO). De functie van COO is van 12 september tot 1 november 2023 waargenomen door de heer Van der Leeuw.

Tabel 1b. Bezoldiging Chief Operating Officer (COO) ad interim

Gegevens 2023	
bedragen x € 1	M.E. Kaashoek
Functiegegevens	COO a.i.
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01/11 t/m 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0
Omvang dienstverband (aantal uren gewerkt)	280
Maximum uurtarief 2023	212
Bezoldiging ¹	
Beloning in de betreffende periode	59.000
Individueel toepasselijke maximum	59.000
Bezoldiging	59.000

1 Voor het bezoldigingsbegrip in deze tabel, wordt aangesloten bij de WNT uitgaande van een topfunctionaris zonder dienstbetrekking en bestaat uit de som van alle vergoedingen voor het vervullen van de functie, met uitzondering van de vergoedingen die bij een functievervulling op grond van een dienstbetrekking onbelast zouden zijn.

Met ingang van 1 november 2023 is de functie van COO ad interim door mevrouw M.E. Kaashoek vervuld. Gezien de bijzondere en tijdelijke aard van haar dienstverband, is aangesloten bij het in artikel 4 Uitvoeringsbesluit WNT opgenomen individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum voor de topfunctionaris buiten dienstbetrekking in de eerste 12 maanden van het dienstverband. Zij ontving derhalve een bezoldiging van € 59.000 over de gehele werkzame periode in 2023, zijnde een bedrag van € 29.500 per gewerkte kalendermaand.

Tabel 2. Bezoldiging raad van commissarissen Enexis Groep

Gegevens 2023	J.C.H.G. Arts	J.F.M. van Dijk	J.A. Nijhuis	P.L.A. Rüpp	C.M. Velthuis	W. Mansveld
bedragen x € 1	Lid	Lid	Voorzitter	Lid	Lid	Lid
Functiegegevens						
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12	01/01 – 27/2	01/01 – 31/12	23/11 – 31/12
Bezoldiging						
Bezoldiging	22.300	22.300	33.450	3.544	22.300	2.383
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	22.300	22.300	33.450	3.544	22.300	2.383
Bezoldiging	22.300	22.300	33.450	3.544	22.300	2.383

Op 27 februari 2023 heeft de heer P.L.A. Rüpp zijn werkzaamheden als commissaris vanwege gezondheidsredenen neergelegd. Hij is opgevolgd door mevrouw W.J. Mansveld, die sinds 23 november 2023 lid is van de raad.

Tabel 3. Vergelijking bezoldiging raad van bestuur in tabel 1a en b (WNT-bezoldigingsbegrip) met bezoldiging pagina 117 van het jaarverslag 2023 van Enexis Holding N.V. (bezoldigingsbegrip Boek 2 Burgerlijk Wetboek)

Gegevens 2023	E.G. den Boer	R.B.A. van der Leeuw	J.K. Sanders	M.N.A.J. Vogt	M.E. Kaashoek	Totaal
bedragen x € 1	CEO/ Adviseur	COO/CEO	CTO	CFO	COO a.i.	
Functiegegevens						
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01/01 t/m 31/12	01/01 t/m 31/12	01/01 t/m 31/12	01/01 t/m 31/12	01/11 t/m 31/12	
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	5,0
Bezoldiging conform Tabel 1a en b (WNT-bezoldigingsbegrip)	222.921	223.000	223.000	223.000	59.000	950.921
Sociale lasten en reservering verlof ¹	14.781	14.979	10.938	13.829	341	54.868
Bezoldiging conform jaarverslag Enexis Holding N.V. pagina 117 (Boek 2 BW bezoldigingsbegrip)	237.702	237.979	233.938	236.829	59.341	1.005.789

¹ De reservering voor verlofuren gaat over de waarde van de verlofuren die in het kalenderjaar zijn toegekend aan de topfunctionarissen, maar die zij nog niet hebben opgenomen. Aangezien voor mevrouw M.E. Kaashoek sprake is van een tijdelijke functievervulling zijn de sociale lasten tot de bezoldiging in Tabel 1b gerekend.

Risicobeheersing

ENTERPRISE RISK MANAGEMENT (ERM)

Risicomanagement helpt ons om risico's voor het behalen van onze doelen op tijd te onderkennen en beheersen. Onze aanpak is geïntegreerd in de planning- en controlcyclus en in de reguliere processen. We stimuleren het risicobewustzijn binnen de organisatie en moedigen medewerkers aan om bewust met risico's om te gaan.

Met risicomanagement beheersen we niet alleen risico's. We zorgen ook voor waardecreatie en -behoud, verbetering van prestaties en de zekerheid dat we voldoen aan wet- en regelgeving.

Met risico-assessments identificeren en analyseren we risico's op alle niveaus in de organisatie. Op basis daarvan nemen we maatregelen. Het management is verantwoordelijk voor risicobeheersing. Daarbij krijgt het steun van onze business controllers en andere staffuncties. De groeps-risicomangers van de afdeling IA&R coördineren en faciliteren het risicomanagementproces.

RISICOMODEL

Enexis hanteert voor risicomanagement het COSO ERM-model en het Three Lines Model, wereldwijde standaarden op het gebied van risicomanagement. Op basis van een extern assessment van onze risicomanagementprocessen in 2022 hebben wij een risk roadmap opgesteld met als doel het risicomanagement binnen Enexis naar een nog hoger niveau te brengen en te kantelen van proces- naar business-georiënteerd. Als onderdeel hiervan zijn de specifieke behoeften van afdelingen op gebied van risicomanagement onderzocht. Daarnaast hebben we de governance van het risicomanagementproces in lijn gebracht met de behoeften van de organisatie.

We hebben onze risicomanagementprocessen opgesplitst in strategisch en operationeel risicomanagement. De uitkomsten van de strategische en operationele risicoanalyse worden gerapporteerd aan en besproken in de auditcommissie dan wel rvc. Dit proces stelt de rvb in staat een bestuursverklaring af te geven.

OPERATIONEEL RISICOMANAGEMENT

Via operationele risicoanalyses identificeren we op tactisch en operationeel niveau risico's die een bedreiging vormen voor de bedrijfsprocessen van Enexis. Hierbij nemen we de risico's mee die zijn voortgekomen uit periodieke compliance-, privacy-, security- en datamanagement-analyses. We streven ernaar om risico's en maatregelen die boven de risicobereidheid van Enexis op deze niveaus vallen, geïntegreerd vast te leggen in ons internal control framework (ICF).

Het management beoordeelt tweemaal per jaar de werking van de belangrijkste beheersmaatregelen via een Control Self Assessment (CSA). Managers kijken daarbij zelf in hoeverre de risico's worden beheerst. Het afdelingsmanagement weegt de uitkomsten van het CSA en voegt die zo nodig toe aan de interne letter of representation (LOR). Op die manier verklaren de afdelingen aan de rvb in hoeverre het geheel aan interne risicobeheersing- en controlesystemen op orde is.

Naast de hard controls in het ICF besteden we ook aandacht aan soft controls. Die zijn gericht op integer gedrag, bevoegdheid en onderlinge samenwerking. Onze interne integriteitscommissie heeft aandacht voor integriteit, voert periodiek een frauderisico-analyse uit en bespreekt de beheersing van frauderisico's.

Operationeel en tactisch risicomanagement binnen Enexis zijn gericht op tijdige onderkenning van gebeurtenissen die een risico kunnen vormen voor het behalen van onze doelen en het beheersen van deze risico's.

STRATEGISCH RISICOMANAGEMENT

Bij onze strategische risicoanalyse identificeren we gebeurtenissen die de realisatie van onze strategische doelen of de continuïteit van Enexis bedreigen. Ook als gebeurtenissen zich daadwerkelijk voordoen, maar de impact en mate van beheersing onzeker zijn, blijven we deze behandelen als een strategisch risico.

Afdelingen inventariseren jaarlijks de voor hen relevante strategische risico's en beschrijven deze op een risicokaart. Na deze inventarisatie worden de risico's geanalyseerd en gewaardeerd. Hierbij maken we een inschatting van de kans dat een gebeurtenis zich voordoet en de impact van die gebeurtenis op een of meerdere bedrijfswaarden. We gebruiken hiervoor een risicomatrix, waarin per bedrijfswaarde de risicobereidheid van Enexis is weergegeven. Vervolgens clusteren we vergelijkbare risico's op groepsniveau. De rvb bespreekt en waardeert deze geclusterde risico's.

Risico's met een score 'hoog' vallen boven de risicobereidheid. Bij deze risico's nemen we maatregelen, met als doel dat ze ten minste terugvallen naar de score 'midden'. Het management bepaalt of er bij een risico met een score 'midden' aanvullende maatregelen nodig zijn.

Elk strategisch risico heeft een eigenaar. Deze is verantwoordelijk voor het nemen van passende maatregelen en volgt de ontwikkeling van het risico. De maatregelen worden verwerkt in de bedrijfsplannen van de afdelingen. Het management bewaakt via de planning- en controlcyclus de ontwikkeling van de risico's en de effectiviteit van de maatregelen. De ontwikkelingen van de belangrijkste strategische risico's worden periodiek door de eigenaren gerapporteerd aan de rvb.

Potentiele gevolgen

Frequentie of kans van optreden

Bedrijfswaarden					< 1x per 10 jaar	≥ 1x per 10 jaar	≥ 1x per jaar
Betaalbaarheid	Imago*	Veiligheid	Betrouwbaarheid	Netto-toegankelijkheid	< 10%	10-50%	> 50%
					Laag	Midden	Hoog
H	Schade > €50 mln	Internationale commotie; > 20.000 klachten	Ongeval met 1 of meerdere doden tot gevolg	>20.000.000 vbm (HS/MS station > 16 uur uitval)	Structureel niet kunnen voldoen aan de klantvraag		
M	Schade €5-50 mln	Nationale commotie; 2.000-20.000 klachten	Ongeval met ernstig, blijvend letsel en/of langdurig verzuim	2.000.000 tot 20.000.000 vbm (HS/MS station 4 uur uitval)	Tijdelijk niet kunnen voldoen aan de klantvraag		
L	Schade < €5 mln	Lokale of Regionale commotie; < 2.000 klachten	Ongeval met letsel met kortdurend) verzuim of ernstig incident (HSE)	< 2.000.000 vbm (MS-T station 4 uur uitval)	Kortstondig niet kunnen voldoen aan de klantvraag		

* Imago richting stakeholders: klanten, medewerkers, aandeelhouders, leveranciers en toezichhouders

■ Positie 2022 ■ Gelijke positie 2022/2023 ■ Nieuwe positie 2023 ■ Nieuw in de top

2023 Risico's

Richting t.o.v. 2022

A	Klantvraag wordt onvoldoende tijdig gerealiseerd door schaarste van personeel, materiaal en/of netwerkcapaciteit	↑ Impact
B	Ongeautoriseerd gebruik van data en/of niet beschikbaar zijn van systemen door ontoereikende beveiligingsmaatregelen	= Gelijk
C	Ongevallen van medewerkers en/of omstanders als gevolg van onveilige situaties en/of falende assets	= Gelijk
D	Omvangrijke onderbrekingen energievoorziening	→ Kans
E	Financiële positie wordt slechter door prijseffecten en effecten van energietransitie en reguleringsmethodiek	= Gelijk
F	Wendbaarheid Enexis onvoldoende om complexe en rigoureuze changes door te voeren	→ Kans
G	Reputatieschade omdat we niet adequaat reageren op klachten en klanten geen handelingsperspectief kunnen bieden	– Nieuw
H	Beperkingen en onzekerheden regelgeving en vergunningsprocessen	– Nieuw

Hieronder zijn de strategische risico's beschreven. Specifieke risico's met betrekking tot de financiële instrumenten zijn beschreven in de toelichting op de jaarrekening.

A. KLANTVRAAG WORDT ONVOLDOENDE TIJDIG GEREALISEERD DOOR SCHAARSTE VAN PERSONEEL, MATERIAAL EN/ OF NETWERKCAPACITEIT

Dit risico lopen we

De groeiende vraag naar elektriciteit door de energietransitie leidt tot capaciteitsproblemen in ons net en tevens tot veel extra werk. De gevraagde netcapaciteit overstijgt regelmatig de transportmogelijkheden in het netwerk. De schaarste in het net leidt tot geschillen met klanten en vertraagt de energietransitie. Het vergroten van de transportcapaciteit van, met name de hoogspanningsnetten, vergt veel capaciteit en doorlooptijd.

De druk op de beschikbare capaciteit (personele inzet) is zowel bij Enexis als bij onze aannemers structureel erg hoog. Daarbij hebben we ook te maken een stijgend verloop van personeel. De gevolgen van de personeelsschaarste kunnen we maar gedeeltelijk opvangen door te blijven werken aan efficiency.

Door de toegenomen fluctuatie in de vraag en de omstandigheden op de inkoopmarkt is het een uitdaging om op het juiste moment te voldoen aan de materiaalbehoefte. Ons voorspel- en planvermogen schiet soms te kort. Gevolg is dat de benodigde materialen voor het uit te voeren werkpakket niet altijd op tijd beschikbaar zijn.

Zo verkleinen we het risico

Enerzijds kanaliseren we de vraag en anderzijds vergroten we de productie.

Door proactief te investeren op basis van de Regionale Energie Strategieën (RES), Cluster Energie Strategieën (CES) en pMIEK (Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat) anticipeert Enexis op toekomstige ontwikkelingen in het netwerk. Via diverse wegen probeert Enexis de groei van de duurzame opwekkers en afnemers te sturen in de richting van gebieden waar transportcapaciteit in het net nog voorhanden is. Daarbij blijft de uitrol van congestiemanagement een belangrijke maatregel.

Tevens zijn er veel maatregelen getroffen gericht op een betere afstemming en communicatie met onze klanten, zie hiervoor [risico G](#) (reputatieschade omdat we niet adequaat reageren op klachten en klanten geen handelingsperspectief kunnen bieden).

We zijn al geruime tijd bezig om de instroom van nieuwe medewerkers te stimuleren en de uitstroom te beperken. Daarnaast zal de komende periode het accent vooral liggen op het anders organiseren van het werk en meer modulair opleiden. Dit doen we onder andere door middel van het programma Voldoende vakbekwaam personeel.

Door te werken met langetermijnplannen willen we de toekomstige beschikbaarheid van componenten verbeteren. We werken aan standaardisatie van componenten, strategisch voorraadmanagement en staan continu in verbinding met de leveranciersmarkt om beter te kunnen meebewegen. In de supply chain sturen we op *on time in full*.

Zo hoog schatten we het risico in

De impact van dit risico is gestegen; het beheersen van de impact van schaarste van personeel, elektriciteitsnetwerk en materialen is een steeds grotere uitdaging.

Meer algemene achtergrond informatie over de toenemende klantvraag en schaarste is te vinden in de hoofdstukken [Samen naar een toekomstbestendig energiesysteem](#), [Werken aan ruimte op het energienet](#) en [Transparant communiceren over wat wel kan](#).

B. ONGEAUTORISEERD GEBRUIK VAN DATA EN/OF NIET BESCHIKBAAR ZIJN VAN SYSTEMEN DOOR ONTOEREIKENDE BEVEILIGINGSMATREGELEN (ICT/OT)

Dit risico lopen we

De activiteiten van hackers en cybercriminelen (phishing en ransomware-aanvallen) vormen een belangrijke bedreiging. Ongeautoriseerde toegang tot onze systemen en data kan leiden tot incidenten qua dataveiligheid, business-continuïteit en compliance (Algemene verordening gegevensbescherming en Wet beveiliging netwerk- en informatiesystemen). Door de digitalisering zijn ook onze netten steeds kwetsbaarder voor inbreuken van buiten.

Door toegenomen afhankelijkheid van clouddiensten ontstaan er ook risico's wanneer platformen en systemen in de cloud langere tijd niet beschikbaar zijn. Langdurige uitval of zelfs wegvallen van dienstverleners zorgen voor grote impact op de werkprocessen van Enexis.

Een nieuw element is de toegenomen ontwikkeling van krachtige quantumcomputers. Deze computers beschikken in de nabije toekomst over genoeg rekenkracht om de huidige sterk geachte cryptografische algoritmes te kraken, hetgeen kan gaan leiden tot nieuwe beveiligingsrisico's.

Zo verkleinen we het risico

We werken met een Enexis-brede security roadmap, met een breed scala aan maatregelen. Daarnaast is een strategisch informatiebeveiligingsbeleid in ontwikkeling en wordt een information security management systeem (ISMS) centraal ingericht. We voeren daarbij doorlopend assessments uit op security awareness, ransomware readiness en NBA-volwassenheid.

Binnen de afdeling IT is een Security Operations Center ingericht. IT werkt met penetratietesten en geautomatiseerde security scanning op de primaire ICT-internetsystemen. Er lopen diverse activiteiten om grip te krijgen en te houden op Identity & Access Management. Daarnaast kennen we maatregelen op het gebied van Continuity Management om grootschalige uitval van ICT-systemen te voorkomen (bijvoorbeeld opstellen van Disaster Recovery-plannen, uitvoeren van periodieke hersteltesten en actief monitoren van de periodieke assurance-verklaringen).

Op het terrein van Operationele Technologie (OT) is een OT-security organisatie actief. Deze is belast met specifieke OT-security maatregelen zoals de implementatie van geavanceerde security monitoring tools om afwijkend netwerkverkeer te signaleren, periodieke security assessments, anti-malware voor centrale en decentrale OT-systemen, een ISO 27001 certificering voor het OT domein.

Vanwege de dreiging door decryptie van data door quantumcomputers hebben we een richtlijn/standaard ontwikkeld, die voorschrijft welke cryptografische algoritmes wel of juist niet zijn toegestaan. We inventariseren de risico's die Enexis loopt op het gebied van quantumdreigingen en cryptomiddelen die Enexis gebruikt.

Zo hoog schatten we het risico in

De kans is gelijk gebleven daar wij enerzijds onze basismaatregelen steeds meer op orde hebben en we op securitygebied aanzienlijk meer activiteiten ontplooiën en anderzijds te maken hebben met een steeds groter dreigingsbeeld. Meer context over dit risico is te vinden in het hoofdstuk Werken aan ruimte op het energienet, meer specifiek in de paragraaf De borging van digitale veiligheid.

C. ONGEVALLLEN VAN MEDEWERKERS EN/OF OMSTANDERS ALS GEVOLG VAN ONVEILIGE SITUATIES EN/OF FALENDE ASSETS

Dit risico lopen we

Het werk aan energienetten brengt risico's met zich mee voor de veiligheid of gezondheid van medewerkers en/of omstanders. Vanwege de aard van de primaire processen (het werken in de elektriciteits- en gasinfrastructuur en het werken in de publieke ruimte) is de kans op een ongeval of gezondheidsschade van medewerkers altijd aanwezig. Ook als gevolg van falende bedrijfsmiddelen of materiaalfouten kunnen ernstige veiligheidsrisico's ontstaan voor medewerkers en omstanders.

Schaarste van personeel en uitstroom van ervaren medewerkers (door bijvoorbeeld pensioen) hebben invloed op vakmanschap en leiden tot een hogere werkdruk en daarmee tot een verhoogd veiligheidsrisico. Ook bij het verleggen van werkzaamheden naar aannemers of het inzetten van anderstaligen of buitenlandse partijen moeten we extra aandacht besteden aan het borgen van veiligheid.

Zo verkleinen we het risico

Enexis geeft hoge prioriteit aan veiligheid. Er wordt gewerkt aan versterking van het veiligheidsbewustzijn en alertheid van personeel en management. We letten op de veiligheidsperformance bij onze aannemers en er is verhoogde aandacht voor de opvolging van de zogenoemde werkplekdialog. Daarnaast zijn we gestart met het programma Spanningsloos en gasloos werken wordt de norm.

Daarnaast analyseren we continu het risico op onveilige situaties in onze elektriciteits- en gasnetten. We hebben een adequaat onderhouds- en vervangingsbeleid om de kans op onveilige situaties voor derden zo veel mogelijk te beperken. Om de veiligheid van slimme meters te waarborgen testen en controleren we iedere partij slimme meters.

Op het gebied van veiligheid is ons uitgangspunt dat we doorgroeien naar trede 4 van de Veiligheidsladder.

Zo hoog schatten we het risico in

De waardering van dit risico is niet gewijzigd ten opzichte van vorig jaar. Enerzijds zetten we stappen op het gebied van veiligheid, anderzijds zien we een toenemende druk op onze werkzaamheden, waardoor we over het geheel genomen geen ontwikkelingen zien die aanleiding geven voor een andere positionering. Meer algemene achtergrond informatie over veiligheid is te vinden in het hoofdstuk Samen veilig werken en elkaar versterken.

D. OMVANGRIJKE ONDERBREKINGEN ENERGIEVOORZIENING

Dit risico lopen we

Door natuurrampen (bijvoorbeeld aardbevingen en overstromingen etc.) of door moedwillig handelen, kunnen ernstige storingen optreden in onze netten, met langdurige en omvangrijke onderbrekingen van de energievoorziening tot gevolg. Ook door de zwaardere belasting van ons elektriciteitsnetwerk neemt de kans toe op omvangrijke storingen.

Verder blijft er een risico bestaan op een tekort aan gas. Dit zou kunnen leiden tot een omvangrijke en langdurige onderbreking van de energie-/gasvoorziening aan klanten.

Zo verkleinen we het risico

Enexis voert een adequaat onderhouds- en vervangingsbeleid om de kans op grote calamiteiten zo veel mogelijk te beperken. We hebben vervangende bedrijfsmiddelen om snel in te kunnen zetten bij noodsituaties. We scherpen onze crisismanagementplannen voortdurend aan naar aanleiding van daadwerkelijk opgetreden crisissen en houden regelmatig crisisoefeningen. We hebben specifieke maatregelen gericht op aardbevingen en overstromingen. Daarnaast blijven we internationale ontwikkelingen volgen en mogelijke (potentiële) consequenties hiervan voor Enexis.

Zo hoog schatten we het risico in

We zoeken de grenzen van ons net steeds verder op. Daardoor zien wij de kans op grote onderbrekingen toenemen.

Meer context over dit risico is te vinden in het hoofdstuk [Werken aan ruimte op het energienet](#), meer specifiek de paragraaf [Energievoorziening is betrouwbaar](#).

E. FINANCIËLE POSITIE WORDT SLECHTER DOOR PRIJSEFFECTEN EN EFFECTEN VAN ENERGIETRANSITIE EN REGULERINGSMETHODIEK

Dit risico lopen we

De reguleringmethodiek elektriciteit is niet berekend op de groeiende investeringen en exploitatiekosten als gevolg van de energietransitie. Gevolg is dat kosten niet tijdig en niet volledig worden vergoed. Dit betekent dat Enexis wordt geconfronteerd met een significante extra kapitaalbehoefte, wat de financiële ratio's en de investeringsruimte onder druk zet.

Ontwikkelingen op het gebied van rente, inflatie, energieprijzen, grondstoffen en valuta kunnen de financierbaarheid van Enexis belemmeren. Deze ontwikkelingen kunnen ons resultaat en ratio's zodanig beïnvloeden dat er beperkingen ontstaan voor onze financieringscapaciteit. Met name de prijsrisico's ten aanzien van rente en energieprijzen (in verband met inkoop netverliezen) kunnen leiden tot een aanzienlijke extra behoefte aan eigen vermogen.

Zo verkleinen we het risico

Enexis is op meerdere fronten actief om de financierbaarheid van de energietransitie te verbeteren, er wordt met meerdere stakeholders over het financieringsvraagstuk gesproken en we werken aan interne efficiencyverbeteringen. Daarbij zijn wij doorlopend met de ACM in overleg over de toekomst van de regulering.

De wijze van beheersen van het renterisico is beschreven in het Treasury Statuut. Er is een Financial Risk Committee ingericht. Voor netverliezen elektriciteit en gas is het risico tot en met 2026 actief ingedekt door het zekere volume in te kopen. De blootstelling aan grondstofprijrisico's en valutarisico's bij de inkopen zijn nader onderzocht en uitgewerkt. Deze risico's lijken relatief beperkt.

Zo hoog schatten we het risico in

Dit risico is gelijk gebleven. Hoewel wij de beroepszaak via het College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBb) inzake de tariefstelling gewonnen hebben, zullen wij nog steeds een aanzienlijk deel van de energietransitie moeten voorfinancieren. Meer achtergrondinformatie over onze gestegen kosten is te vinden in de hoofdstuk [Transparant communiceren over wat wel kan](#) en meer specifiek de paragraaf [Netwerk tarieven significant gestegen](#).

F. WENDBAARHEID ENEXIS ONVOLDENDE OM COMPLEXE EN RIGOUREUZE CHANGES DOOR TE VOEREN

Dit risico lopen we

De onzekerheden rondom de klantvraag zijn groot (zie onder anders [risico A](#)). Het risico bestaat dat wanneer onze klantprocessen zich onvoldoende snel kunnen aanpassen, onze doelen op het gebied van realisatie, contractering van flexvermogen en andere nieuwe producten niet op tijd worden gerealiseerd. Als we onvoldoende wendbaar zijn, kan dat onze slagvaardigheid en betrouwbaarheid in gevaar brengen. Dit doet een groot beroep op het vermogen van de organisatie en medewerkers om te veranderen.

We hebben de wil om te veranderen en versnellen, maar het kan vaak niet snel vanwege de complexiteit van processen. Ook in de keten van marktfacilitering is sprake van een snel veranderend speelveld waar we als netbeheerders/Enexis op moeten kunnen anticiperen, denk aan de nieuwe Energiewet en het faciliteren van flexibiliteitsmarkten/congestiemanagement.

Zo verkleinen we het risico

Vanuit een ketenplan werken we aan verbeterde processen en producten, met een Productboard en bijbehorend productportfolio. Relatiemanagement is opnieuw ingericht, met een specifiek congestie-/flexteam. We werken intensief samen in de sector, met belangenverenigingen en ACM, om te komen tot betere regelgeving, een heldere definitie van 'redelijke termijn' en de invulling van 'maatschappelijk prioriteren'.

We kennen sectorprogramma's, waarin Enexis is vertegenwoordigd, met strakke programmasturing en gericht op vereenvoudiging van governance en slimmere inzet van resources.

Om de wendbaarheid van medewerkers te verhogen is de ontwikkeling van leiderschapsvaardigheden een strategisch initiatief. Via diverse initiatieven worden onze leiders en medewerkers gestimuleerd om meer agile te gaan werken, meer lef te tonen en out of the box te denken. In ons aanname-, management development- en vitaliteitsbeleid besteden we bewust aandacht aan de skills wendbaarheid en lef tonen.

Zo hoog schatten we het risico in

De snelheid van de ontwikkelingen als gevolg van de energietransitie blijft toenemen. Hierdoor neemt de kans toe dat onze wendbaarheid onvoldoende is en dat dit ons remt in het doorvoeren van complexe en rigoureuze changes.

Meer algemene achtergrond informatie over dit risico is te vinden in het hoofdstuk [Transparant communiceren over wat wel kan](#).

G. REPUTATIESCHADE OMDAT WE NIET ADEQUAAT REAGEREN OP KLACHTEN EN KLANTEN GEEN HANDELINGSPERSPECTIEF KUNNEN BIJEN

Dit risico lopen we

Klanten en stakeholders zijn op zoek naar perspectief om hun eigen doelstellingen te realiseren. We kunnen de gevraagde transparantie echter niet altijd bieden. Planning en realisatie van netinvesteringen zijn onzeker. Nieuwe producten of technische oplossingen moeten ontwikkeld worden. We proberen zo veel mogelijk samen met onze stakeholders de plannen voor de toekomst op te stellen. Deze intensieve samenwerking leidt tot verwachtingen, die we echter niet altijd kunnen waarmaken.

Ook meer generiek, als gevolg van andere onderkende risico's of negatieve berichtgeving over andere spelers in de branche, kan een negatieve impact ontstaan op de beeldvorming van Enexis. Door al deze onzekerheden groeit de kans op klachten, claims en imagoschade en kan mogelijk zelfs discussie ontstaan over onze *license to operate*.

Zo verkleinen we het risico

We werken intern en in de sector (Netbeheer Nederland) aan meer transparantie richting onze stakeholders met betrekking tot inzicht in wachtrijen en handelingsperspectief (wanneer dan wel weer capaciteit). Er lopen initiatieven om te komen tot een verbeterde communicatie en klantbediening, zoals meer maatwerk in de klantbediening, het communiceren van de nieuwe realiteit, een digitaal inlooppreekuur, inrichting van een Productboard en productportfolio, webinars en draaiboeken voor bedrijven(terreinen).

Daarnaast is er meer aandacht voor verwachtingsmanagement bij stakeholders. We werken samen in taskforces per provincie waarin het pMIEK (Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat) wordt besproken gericht op programmeren en prioriteren. We zijn bezig met een campagne Energiesysteem van de Toekomst, waarin we stakeholders meenemen in wat we doen en wat dit betekent.

We kennen op het gebied van communicatie ook meer generieke maatregelen. Aan de voorkant zijn onze communicatieadviseurs goed aangehaakt bij de business en monitoren wij onze relatie met stakeholders. Aan de achterkant hebben we een goede structuur voor crisiscommunicatie, zodat we in geval van een crisis snel, open en transparant kunnen communiceren.

Sectorbreed werken we aan campagnes om bewustwording bij klanten over hun eigen rol in het efficiënte gebruik van ons net te vergroten. Daarnaast blijven we werken aan reputatiebuffers en positieve beeldvorming, door te vertellen wat onze rol is en te laten zien hoeveel werk we verzetten om de energietransitie te realiseren en daarin ook aandacht te vragen voor innovatie en oplossingen.

Zo hoog schatten we het risico in

Vorig jaar was dit risico onderdeel van risico A (gevolg van schaarste). Vanwege het specifieke karakter van dit risico en omdat we zien dat dit zich nadrukkelijker manifesteert, hebben we dit afgesplitst.

Meer algemene context over dit risico is te vinden in de hoofdstukken [Samen naar een toekomstbestendig energiesysteem](#) en [Transparant communiceren over wat wel kan](#).

H. BEPERKINGEN EN ONZEKERHEDEN REGELGEVING EN VERGUNNINGSPROCESSEN

Dit risico lopen we

Bestaande wet- en regelgeving en onzekerheden over nieuwe wetgeving belemmeren of kunnen ons gaan belemmeren om adequaat en snel te reageren op de klantvraag en uitbreiding van het net:

- Er gelden beperkingen voor uitbreidingen in de omgeving van de zogenaamde Natura 2000-gebieden. In deze gebieden dient de stikstofuitstoot beperkt dan wel gecompenseerd te worden. Dit leidt ertoe dat wij voor al deze projecten stikstofcalculaties moeten maken en maatregelen dienen te identificeren om beneden de toegestane stikstofuitstoot te blijven.
- Door problemen met ruimtelijke inpassing kan Enexis onvoldoende snel netinfrastructuur bijbouwen. Het energiesysteem van de toekomst heeft ruimte nodig boven én in de grond. Bij planvorming komen de ruimtelijke aspecten van de energievoorziening vaak pas laat in beeld. Planologische procedures en de bijbehorende doorlooptijden dreigen een belangrijke vertragende factor te worden bij netuitbreidingen.
- Wij zien een toenemende juridisering bij de maakbaarheidsuitdagingen waar de netbeheerders voor staan. Er ontstaan regelmatig procedures als we afwijken van (wettelijke) aansluittermijnen of als we de aangevraagde transportcapaciteit moeten weigeren. Daarbij is de juridische structuur van nieuwe producten nog onontgonnen en complex. Ook lopen we tegen uiteenlopende interpretatie van nieuwe regelgeving aan. Dit zorgt voor onvrede in de maatschappij en vraagt meer capaciteit/kosten vanuit Enexis voor het uitdenken van nieuwe oplossingen, het bemiddelen bij het vinden van oplossingen met de klant, het - zo mogelijk - voorkomen van juridische procedures, het begeleiden van rechtszaken en stakeholder- en imagomanagement.
- Een vierde element is het risico op een politieke impasse in Nederland. Nieuwe kabinetsvorming kan leiden tot een vertraging in de besluitvorming of tot wijzigingen in de inhoud van wet- en regelgeving. Er bestaat een risico dat een nieuw kabinet een andere koers uitzet in de (energie)dossiers. Deze onvoorspelbaarheid en traagheid in de besluitvorming kan gevolgen hebben bij de ontwikkeling van langetermijnoplossingen.

Zo verkleinen we het risico

Op de vier genoemde onderwerpen is een groot aantal maatregelen getroffen of zijn in voorbereiding:

- Op de knelpunten met betrekking tot stikstof uitstoot zijn analyses uitgevoerd door de afdeling Ruimte & Recht (R&R) voor de gehele portfolio - we werken met een stikstofrekenmodel. Op basis van de analyses komen mogelijke acties naar voren en werken we scenario's uit om uitstoot te beperken. Vanuit een Stuurgroep Stikstof worden besluiten genomen waar we uitstoot kunnen beperken. Waar het mogelijk en noodzakelijk is, gaan we emissieloos bouwen.
- Om toenemende juridisering te voorkomen wordt onze afdeling Corporate & Legal Affairs (CLA) intensief betrokken bij bijvoorbeeld de uitrol van congestiemanagement en de ontwikkeling van flexproducten en alternatieve transportrechten. Bij juridische ontwikkelingen is de interne en externe afstemming (op niveau van TenneT) geïntensiveerd. Zo bouwen we een betere bewijslast op ter onderbouwing van de congestieproblematiek.
- Om een politieke impasse of vertraging te voorkomen in voor de sector essentiële wet- en regelgeving, hebben we rechtstreeks en vanuit de sector intensief contact met de landelijke overheid.

Zo hoog schatten we het risico in

Dit betreft een bundeling van een viertal nieuwe risico's, namelijk 'Beperking stikstofuitstoot', 'Ruimtelijke ordening', 'Traagheid en wijzigingen in wet en regelgeving' en 'Juridische complexiteit nieuwe producten'. Met name de eerste twee risico's manifesteren zich steeds nadrukkelijker in het productieproces.

Meer context met name over de 'vergunningfabriek' en diverse nieuwe producten is te vinden in het hoofdstuk [Werken aan ruimte op het energienet](#).

Bestuursverklaring

De directie is verantwoordelijk voor de effectiviteit van de opzet en werking van het interne risicobeheersings- en controlesysteem van Enexis. Dit systeem heeft als doel de realisatie van strategische, operationele en financiële doelstellingen te bewaken en richt zich op alle facetten van de onderneming. Van strategische en operationele risico's tot de betrouwbaarheid van (financiële) rapportages en het voldoen aan wet- en regelgeving

In het hoofdstuk 'Risicobeheersing' is ons interne risicobeheersings- en controlesysteem en ons risicoprofiel beschreven. Geen enkel systeem kan absolute zekerheid geven dat we ondernemingsdoelstellingen realiseren of materiële fouten, verliezen, fraude of overtreding van wet- en regelgeving in de processen en financiële verslaggeving voorkomen. De raad van bestuur heeft de opzet en werking van het interne risicobeheersings- en controlesysteem gedurende 2023 geëvalueerd, mede op basis van de business control-informatie, 'Letters of Representation' en rapportages van de interne auditor en de externe accountant. De uitkomsten van deze evaluatie en het risicoprofiel zijn besproken met de auditcommissie van de raad van commissarissen, in aanwezigheid van de interne auditor en externe accountant.

Wij verklaren dat:

- dit verslag in voldoende mate inzicht geeft in tekortkomingen in de werking van het interne risicobeheersings- en controlesysteem;
- voornoemde systeem een redelijke mate van zekerheid geeft dat de (financiële) verslaggeving geen onjuistheden van materieel belang bevat;
- het naar de huidige stand van zaken gerechtvaardigd is dat de financiële verslaggeving is opgesteld op going concern basis;
- in dit verslag de materiële risico's en onzekerheden zijn vermeld, voor zover die relevant zijn ter zake van de verwachting van de continuïteit van de vennootschap voor een periode van twaalf maanden na opstelling van het verslag.

's-Hertogenbosch, 31 mei 2024

Directie Enexis Netbeheer B.V.

Rutger van der Leeuw, ceo

Mariëlle Vogt, cfo

Jeroen Sanders, cto

Liesbeth Kaashoek, coo

Han Slootweg, coo¹

¹ Na balansdatum 2023 is de samenstelling van de directie gewijzigd. Vanaf 1 april 2024 is Han Slootweg de COO van Enexis. Deze functie werd daarvoor a.i. ingevuld door Liesbeth Kaashoek.

Personalia Directie

RUTGER VAN DER LEEUW

VOORZITTER DIRECTIE / CEO

Rutger van der Leeuw (1976 - Nederlandse nationaliteit - m) is chief executive officer (CEO).

Achtergrond

Eerder bekleedde hij de functies van chief operating officer, directeur infra, directeur klant & markt en manager inkoop. Daarvoor was hij werkzaam in diverse managementposities bij KPN.

MARIËLLE VOGT

LID DIRECTIE / CFO

Mariëlle Vogt (1965 - Nederlandse nationaliteit - v) is chief financial officer (CFO).

Achtergrond

Mariëlle startte in 2017 bij Enexis Groep als directeur financiën. Daarvoor bekleedde zij de positie van financieel directeur bij de TU Delft. Eerder werkte Mariëlle geruime tijd voor KPN op diverse financiële managementposities.

Nevenfuncties

Naast haar functie als CFO bij Enexis Groep is Mariëlle ook lid van de raad van advies en voorzitter van de auditcommissie van de Sociale Verzekeringsbank.

LIESBETH KAASHOEK¹

LID DIRECTIE / COO (a.i.)

Liesbeth Kaashoek (1971 - Nederlandse nationaliteit - v) is chief operations officer (COO) ad interim.

Achtergrond

Liesbeth was hiervoor verantwoordelijk voor Pakketten en Logistics Solutions en lid van de Executive Committee van PostNL. Daarnaast heeft zij verschillende directiefuncties binnen de operatie van het postbedrijf vervuld.

Nevenfuncties

Naast haar functie als COO (a.i.) bij Enexis Groep is Liesbeth tevens lid van de raad van commissarissen en voorzitter van de remuneratiecommissie bij ROVA N.V.

JEROEN SANDERS

LID DIRECTIE / CTO

Jeroen Sanders (1973 - Nederlandse nationaliteit - m) is chief transition officer (CTO).

Achtergrond

In deze rol richt hij zich op het samen met stakeholders vormgeven en bouwen van het energiesysteem van de toekomst met speciale aandacht voor asset management, innovatie & digitalisering en marktfacilitering. Jeroen bekleedde diverse management- en directiefuncties binnen Enexis Groep, waaronder de functie van directeur ICT. Daarvoor was hij actief als algemeen directeur van Endinet, manager duurzaam bij Fudura en in verschillende managementposities bij Edon en Essent.

Nevenfuncties

Naast zijn functie als CTO bij Enexis Groep is Jeroen Steering Committee Member van Gas Distributors for Sustainability (GS4S), Bestuurslid van de Stichting Kunstcollectie Essent, Board Member van ElaadNL en Member Supervisory Board bij GOPACS.

¹ Na balansdatum 2023 is de samenstelling van de directie gewijzigd. Vanaf 1 april 2024 is Han Slootweg de COO van Enexis. Deze functie werd daarvoor a.i. ingevuld door Liesbeth Kaashoek.

Jaarrekening

Jaarrekening 2023

WINST-EN-VERLIESREKENING

€ miljoen	Noot	2023	2022
Netto-omzet	1	2.013	1.647
Af: Kosten van transportdiensten en van distributieverliezen	2	809	380
Voor bedrijfsactiviteiten beschikbaar saldo		1.204	1.267
Personeelskosten	3	498	427
Afschrijvingen en buitengebruikstellingen	4	390	387
Kosten uitbesteed werk, materialen en andere externe kosten	5	477	425
Overige bedrijfskosten	6	16	15
Geactiveerde kosten eigen productie	7	-253	-213
		1.128	1.041
Bedrijfsresultaat		76	226
Financiële baten	8	0	0
Financiële lasten	8	62	25
Financiële baten en lasten		-62	-25
Resultaat vóór belastingen		14	201
Belastingen	10	0	-49
Resultaat na belastingen		14	152
Toekomend aan:			
Minderheidsaandeelhouders		0	0
Aandeelhouder		14	152

OVERZICHT VAN HET TOTAALRESULTAAT

€ miljoen	2023	2022
Resultaat na belastingen	14	152
Totaalresultaat incl. niet-gerealiseerde resultaten¹	14	152
Toekomend aan:		
Minderheidsaandeelhouders	0	0
Aandeelhouder	14	152

¹ Enexis Netbeheer B.V. heeft geen niet-gerealiseerde resultaten.

BALANS

€ miljoen	Noot	31 december 2023	31 december 2022
Activa			
Materiële vaste activa	11	9.397	8.724
Immateriële vaste activa	12	161	133
Vaste activa		9.558	8.857
Voorraden	13	150	73
Vorderingen	14	218	183
Vlottende activa		368	256
Totaal activa		9.926	9.113

€ miljoen	Noot	31 december 2023	31 december 2022
Passiva			
Geplaatst en gestort aandelenkapitaal		0	0
Agioreserve		1.722	1.722
Algemene reserve		2.693	2.617
Resultaat van het boekjaar		14	152
Eigen vermogen	15	4.429	4.491
Rentedragende verplichtingen (langlopend)	16	2.984	2.484
Voorzieningen (langlopend)	17	-	5
Vooruitontvangen bijdragen in aanleg van netten en aansluitingen	18	1.215	1.125
Langlopende verplichtingen		4.199	3.614
Handelsschulden en overige te betalen posten	19	441	295
Rentedragende verplichtingen (kortlopend)	20	821	678
Voorzieningen (kortlopend)	17	1	2
In volgend jaar te amortiseren vooruitontvangen bijdragen	18	35	33
Kortlopende verplichtingen		1.298	1.008
Totaal passiva		9.926	9.113

KASSTROOMOVERZICHT

€ miljoen	Noot	2023	2022
Resultaat na belastingen		14	152
Aanpassingen voor:			
Afschrijvingen en buitengebruikstellingen	4	390	387
Geamortiseerde bijdragen in aanleg van netten en aansluitingen	18	-34	-31
Ontvangen bijdragen in aanleg van netten en aansluitingen	18	126	123
Mutatie voorzieningen (langlopend)	17	-5	-7
Financiële baten	8	0	0
Financiële lasten	8	62	25
Mutatie werkkapitaal exclusief rente	21	-6	-159
Ontvangen rente	21	0	0
Betaalde rente	21	-23	-34
Dividend deelnemingen	23	0	0
Kasstroom uit operationele activiteiten		524	456
Investerings in materiële vaste activa	11	-1.056	-853
Investerings in immateriële vaste activa	12	-35	-17
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		-1.091	-870
Kasstroom voor financieringsactiviteiten		-567	-414
Opname van rentedragende verplichtingen	16 en 20	500	0
Aflossing van rentedragende verplichtingen	16 en 20	0	-300
Uitbetaald dividend	23	-76	-93
Aanzuivering liquide middelen	16 en 20	143	807
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		567	414
Totaal kasstromen		0	0
Netto liquide middelen begin boekjaar	21	0	0
Netto liquide middelen ultimo boekjaar	21	0	0

Het saldo van de liquide middelen van Enexis Netbeheer B.V. wordt op verslaggevingsdatum automatisch op de hoofdrekening van Enexis Holding N.V. geconcentreerd of indien er sprake is van een negatief saldo vanaf deze hoofdrekening aangezuiverd. Ultimo 2023 is € 821 miljoen vanaf de hoofdrekening van Enexis Holding N.V. aangezuiverd (2022: € 678 miljoen).

MUTATIEOVERZICHT VAN HET EIGEN VERMOGEN

€ miljoen	Aantal gewone aandelen	Aandelenkapitaal	Agio-reserve	Algemene reserve	Resultaat boekjaar	Totaal eigen vermogen
Stand per 1 januari 2022	201	-	1.722	2.525	185	4.432
Bestemming resultaat 2021	-	-	-	93	-93	0
Dividenuitkering over 2021	-	-	-	-	-93	-93
Resultaat na belastingen 2022	-	-	-	-	152	152
Mutaties 2022	-	-	-	93	-34	59
Stand per 31 december 2022	201	-	1.722	2.618	151	4.491
Stand per 1 januari 2023	201	-	1.722	2.618	151	4.491
Bestemming resultaat 2022	-	-	-	75	-75	0
Dividenuitkering over 2022	-	-	-	-	-76	-76
Resultaat na belastingen 2023	-	-	-	-	14	14
Mutaties 2023	-	-	-	75	-137	-62
Stand per 31 december 2023	201	-	1.722	2.693	14	4.429

Toelichtingen op de jaarrekening

1. ALGEMENE INFORMATIE

Enexis Netbeheer B.V. is gevestigd aan de Magistratenlaan 116 te 's-Hertogenbosch in Nederland (KVK nummer 17131139) en is verantwoordelijk voor de aanleg, het onderhoud, het beheer en de ontwikkeling van de distributienetten voor elektriciteit (stroomkabels en midden- en laagspanningsstations) en gas (gasleidingen en gasstations). Enexis Netbeheer B.V. is een besloten vennootschap waarvan de aandelen voor 100% worden gehouden door Enexis Holding N.V.

De door Enexis Netbeheer B.V. opgestelde en door Ernst & Young Accountants LLP gecontroleerde jaarrekening is op 4 maart 2024 ter ondertekening voorgelegd aan de directie. De door de directie ondertekende jaarrekening wordt middels ondertekening van de aandeelhoudersbesluiten op 11 maart 2024 vastgesteld door de Aandeelhouder (Enexis Holding N.V.).

Met deze jaarrekening wordt ook voldaan aan de wettelijke verplichting zoals opgenomen in artikel 43 van de Elektriciteitswet 1998 en artikel 32 van de Gaswet.

2. GRONDSLAGEN VOOR DE FINANCIËLE VERSLAGGEVING

2.1 ALGEMEEN

De jaarrekening van Enexis Netbeheer B.V. is opgesteld in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards (IFRS) zoals aanvaard binnen de Europese Unie. Voorts is de jaarrekening opgesteld volgens de bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW. De jaarrekening is opgesteld op basis van historische kosten, tenzij anders vermeld.

De jaarrekening van Enexis Netbeheer B.V. bevat de winst-en-verliesrekening, het overzicht van het totaalresultaat, de balans, het kasstroomoverzicht en het mutatieoverzicht van het eigen vermogen. De toelichtingen bij de in de jaarrekening opgenomen financiële overzichten maken integraal deel uit van de jaarrekening van Enexis Netbeheer B.V.

De functionele valuta van Enexis Netbeheer B.V. is de euro. Alle bedragen zijn, tenzij anders vermeld, opgenomen in miljoenen euro's. Aan- en verkooptransacties in vreemde valuta worden op transactiedatum verwerkt tegen de koers van afwikkeling.

De jaarrekening van Enexis Netbeheer B.V. is opgesteld op basis van de continuïteitsveronderstelling. Dit betekent dat de in de jaarrekening gehanteerde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling zijn gebaseerd op de veronderstelling dat de vennootschap voor een periode van minimaal twaalf maanden na opstelling van het jaarverslag de continuïteit kan handhaven. De directie van Enexis Netbeheer B.V. heeft een beoordeling gemaakt van de mogelijkheid van de vennootschap om de continuïteit te handhaven. Op basis hiervan is geconcludeerd dat er geen materiële onzekerheden bestaan omtrent de mogelijkheid van de vennootschap om de continuïteit voor een periode van minimaal twaalf maanden na opstelling van het jaarverslag te handhaven.

Enexis Netbeheer B.V. maakt voor zijn bedrijfsvoering onder andere gebruik van personeelsleden en activa van Enexis Personeel B.V. De kosten voor het inzetten van personeelsleden van Enexis Personeel B.V. bij de primaire afdelingen Asset Management, Infra en Klant & Markt van Enexis Netbeheer B.V. worden door Enexis Personeel B.V. als personeelskosten doorbelast op basis van afgesloten overeenkomsten (DVO's/SLAs) aan Enexis Netbeheer B.V. Deze personeelskosten worden in de jaarrekening van Enexis Netbeheer B.V. verantwoord als "Inhuur personeel bij Enexis Personeel B.V." onder de "Personeelskosten". De kosten van Enexis Personeel B.V. voor de ondersteunende- en stafmatige afdelingen worden op basis van afgesloten overeenkomsten (DVO's/SLA's) doorbelast aan Enexis Netbeheer B.V. en hebben onder andere betrekking op facilitaire diensten alsmede de inzet van personeel. Deze kosten zijn verantwoord als "Uitbestede stafdiensten aan Enexis Personeel B.V." onder de "Kosten uitbesteed werk, materialen en andere externe kosten". De betreffende activa en passiva, zoals software, gebouwen maar ook de voorzieningen voor personeelsbeloningen, zijn op de balans van Enexis Personeel B.V. verantwoord.

2.2 WIJZIGINGEN IN IFRS

NIEUWE STANDAARDEN VAN KRACHT IN 2023

Per 1 januari 2023 zijn de volgende gewijzigde IFRS-standaarden van kracht geworden:

- Wijzigingen in IAS 1 Presentatie van de jaarrekening en IFRS Practice Statement 2: Toelichting van grondslagen voor financiële verslaggeving (uitgegeven op 12 februari 2021), van kracht per 1 januari 2023.
- Wijzigingen in IAS 8 Grondslagen voor financiële verslaggeving, schattingswijzigingen en fouten: Definitie van schatting (uitgegeven op 31 maart 2021), van kracht per 1 januari 2023.
- Wijzigingen in IAS 12 Winstbelastingen: Belastinglatenties met betrekking tot activa en verplichtingen uit hoofde van een enkele transactie (uitgegeven op 6 mei 2021), van kracht per 1 januari 2023.
- Wijzigingen in IAS 12 Winstbelastingen: Internationale belastinghervorming – Pillar two model regels (uitgegeven op 23 mei 2023), van kracht per 1 januari 2023.
- Wijzigingen in IFRS 17 Verzekeringscontracten: Eerste toepassing van IFRS 17 en IFRS 9 – vergelijkende cijfers (uitgegeven op 9 december 2021), van kracht per 1 januari 2023.
- IFRS 17 Verzekeringscontracten (uitgegeven op 18 mei 2017) inclusief wijzigingen in IFRS 17 (uitgegeven op 25 juni 2020), van kracht per 1 januari 2023.

De wijzigingen in IAS 1 hebben een impact op de toelichting van de grondslagen in de jaarrekening van Enexis Netbeheer B.V., zonder gevolgen voor het vermogen of resultaat. De overige wijzigingen in de standaarden hebben geen directe gevolgen voor het vermogen en het resultaat, of zijn niet van toepassing op Enexis Netbeheer B.V.

TOEKOMSTIGE STANDAARDEN DIE NOG NIET VAN KRACHT ZIJN OP RAPPORTAGEDATUM

Onderstaande wijzigingen in IFRS-standaarden zijn nog niet van kracht op de rapportagedatum:

- Wijzigingen in IFRS 16 Leases: Leaseverplichting bij een sale-and-leaseback transactie (uitgegeven op 22 september 2022), van kracht per 1 januari 2024.
- Wijzigingen in IAS 1 Presentatie van de jaarrekening: classificatie van verplichtingen als kortlopend of langlopend, langlopende verplichtingen met convenanten (uitgegeven op 23 januari 2020 en 15 juli 2020), van kracht per 1 januari 2024.
- Wijzigingen in IAS 7 kasstroomoverzicht en IFRS 7 Financiële instrumenten: toelichtingen: financieringsregelingen voor leveranciers (uitgegeven op 25 mei 2023), van kracht per 1 januari 2024.
- Wijzigingen in IAS 21 Vreemde valuta, ontbreken van inwisselbaarheid van valuta (uitgegeven op 15 augustus 2023), van kracht per 1 januari 2025.

De wijzigingen in de standaarden na 2023 hebben naar verwachting geen directe gevolgen voor het vermogen en het resultaat of zijn niet van toepassing voor Enexis Netbeheer B.V.

2.3 GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

SCHATTINGEN EN VERONDERSTELLINGEN

Het opstellen van financiële overzichten vereist het gebruik van schattingen en oordeelsvorming. In het geval van significante schattingen is er per definitie sprake van een grote mate van schattingsonzekerheden. De werkelijke resultaten zullen door deze grote mate van schattingsonzekerheden in veel gevallen afwijken van de gemaakte schatting en aannames. De bedrijfswaardeberekening in het kader van de goodwill impairment test (noot 12. Immateriële vaste activa) is een schatting waarop een hogere mate van oordeelsvorming en complexiteit van toepassing is. Deze schatting wordt door het management als significant aangemerkt. Gedetailleerde informatie over deze schatting, inclusief toelichting van de toegepaste uitgangspunten en sensitiviteit, is opgenomen in noot 12. Immateriële vaste activa.

Saldering

Saldering van actief- en passiefposten vindt per tegenpartij plaats indien er sprake is van een contractueel recht om de opgenomen bedragen te salderen en er sprake is van de intentie om te salderen. Ontbreekt het recht om bedragen te salderen of het voornemen actief- en passiefposten gelijktijdig af te wikkelen, dan worden deze apart verantwoord.

Daar waar op basis van een contract het recht bestaat tot het salderen van actief- en passiefposten, wordt dit in de betreffende noot toegelicht. Hierbij worden tevens de saldi van de actief- en passiefpost nader toegelicht.

Presentatie

De presentatie van de winst-en-verliesrekening volgt de categoriale indeling. De kosten van transportdiensten en van distributieverliezen worden meteen na de netto-omzet en overige bedrijfsopbrengsten gepresenteerd vanwege de relatie met de netto-omzet, alsmede het onderscheid ten opzichte van de door onze organisatie op korte termijn meer beïnvloedbare andere bedrijfskosten.

Waardering tegen reële waarde

De reële waarden van de rentedragende verplichtingen worden toegelicht in noot 22. Financieringsbeleid en risico's financiële instrumenten. Reële waarde is de prijs die zou worden ontvangen om een actief te verkopen of die zou worden betaald om een verplichting over te dragen in een reguliere transactie tussen marktdeelnemers op de waardingsdatum. Bij een waardering tegen reële waarde wordt ervan uitgegaan dat de transactie om het actief te verkopen of de verplichting over te dragen plaatsvindt:

- op de belangrijkste markt voor het actief of de verplichting; of, als die er niet is,
- op de voordeligste markt voor het actief of de verplichting.

Enexis Netbeheer B.V. dient toegang te hebben tot de belangrijkste of voordeligste markt.

De reële waarde van een actief of een verplichting wordt bepaald met behulp van de veronderstellingen waarvan marktdeelnemers zouden uitgaan bij het waarderen van het actief of de verplichting, in de veronderstelling dat marktdeelnemers in hun economisch belang handelen. Bij de waardering van een niet-financieel actief tegen reële waarde wordt rekening gehouden met het vermogen van een marktdeelnemer om economische voordelen te genereren door het actief maximaal en optimaal te gebruiken óf door het te verkopen aan een andere marktdeelnemer die het actief maximaal en optimaal zou gebruiken.

Enexis Netbeheer B.V. gebruikt waarderingstechnieken die in de gegeven omstandigheden geëigend zijn en waarvoor voldoende gegevens beschikbaar zijn om de reële waarde te bepalen, en waarbij zo veel mogelijk relevante waarneembare inputs en zo weinig mogelijk niet-waarneembare inputs worden gebruikt.

Alle activa en verplichtingen ten aanzien waarvan de reële waarde wordt bepaald of in de jaarrekening wordt vermeld, worden in de navolgende reële waarde hiërarchie ingedeeld, op basis van de input van het laagste niveau dat significant is voor de gehele waardering:

- niveau 1: De reële waarde is gelijk aan genoteerde prijzen in een actieve markt.
- niveau 2: De reële waarde is gebaseerd op parameters die direct of indirect in de markt waarneembaar zijn.
- niveau 3: De reële waarde is gebaseerd op parameters die niet in de markt waarneembaar zijn.

Voor activa en verplichtingen die op terugkerende basis in de jaarrekening worden opgenomen tegen reële waarde, stelt Enexis Netbeheer B.V. aan het einde van iedere verslagperiode door herbeoordeling vast of er sprake is van wijzigingen in de niveau-indeling van de hiërarchie (op basis van de input van het laagste niveau dat significant is voor de gehele waardering).

Ten behoeve van de vermelding van reële waarden heeft de Enexis Netbeheer B.V. categorieën activa en verplichtingen vastgesteld op basis van aard, eigenschappen en risico's van de activa en verplichtingen en het niveau in de reële waarde hiërarchie zoals in het bovenstaande is toegelicht.

GOODWILL

Goodwill is het verschil tussen de kosten van overname van de onderneming minus het saldo van de reële waarde van identificeerbare activa en de reële waarde van de overgenomen verplichtingen van de onderneming. De kosten van overname van de onderneming zijn gewaardeerd tegen de som van de reële waarde op overnamedatum van de overgedragen vergoeding en het bedrag van de minderheidsbelangen in de overgenomen entiteit. Goodwill wordt gewaardeerd tegen de kostprijs minuseventuele bijzondere waardeverminderingen. Goodwill wordt jaarlijks getoetst op bijzondere waardevermindering en wordt additioneel getoetst indien gebeurtenissen of veranderingen in omstandigheden erop wijzen dat de boekwaarde mogelijk een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan. Een eenmaal genomen bijzondere waardevermindering van goodwill wordt nooit teruggedraaid.

Daar waar goodwill is gealloceerd aan een kasstroomgenererende eenheid en deel uitmaakt van de afgestoten activiteiten binnen deze eenheid, maakt de goodwill die betrekking heeft op de afgestoten activiteiten deel uit van de boekwaarde van de activiteiten bij het bepalen van het boekresultaat op de afgestoten activiteiten. Goodwill die onder deze omstandigheden wordt afgestoten, wordt gewaardeerd op basis van de relatieve waarden van de afgestoten activiteiten en het deel dat gehandhaafd blijft in de kasstroomgenererende eenheid.

Bijzondere waardeverminderingen

Gedurende het verslagjaar wordt beoordeeld of er aanwijzingen zijn voor een bijzondere waardevermindering van activa. Indien dergelijke aanwijzingen bestaan, wordt een schatting gemaakt van de realiseerbare waarde van het actief. Voor de activa is de realiseerbare waarde gelijk aan de hoogste van de reële waarde minus verkoopkosten of de indirecte opbrengstwaarde.

Een bijzondere waardevermindering wordt opgenomen indien de boekwaarde van activa, of de kasstroomgenererende eenheid waartoe de activa behoren, hoger is dan de realiseerbare waarde. Bijzondere waardeverminderingen worden ten laste van het resultaat gebracht.

Een bijzondere waardevermindering wordt teruggenomen indien vastgesteld wordt dat de uitgangspunten zijn veranderd op basis waarvan destijds de realiseerbare waarde is bepaald en voor zover de resterende boekwaarde van de activa lager is dan de boekwaarde die zou zijn bepaald, na aftrek van afschrijvingen, als in voorgaande jaren geen bijzondere waardevermindering voor het actief was opgenomen. Effecten van terugname van bijzondere waardeverminderingen worden ten gunste van het resultaat gebracht. Bijzondere waardeverminderingen op goodwill worden niet teruggenomen.

Financiële instrumenten

Classificatie

Alle financiële activa en verplichtingen worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Deze classificatie is afhankelijk van het bedrijfsmodel dat Enexis Netbeheer B.V. hanteert voor het houden van deze financiële activa en verplichtingen en de karakteristieken van met de financiële activa of verplichtingen gegenereerde kasstromen.

Verwerking bij eerste opname

Aankopen en verkopen van financiële instrumenten worden verantwoord op transactiedatum. Enexis Netbeheer B.V. neemt een financieel actief niet langer op in de balans als de contractuele rechten op de kasstromen uit het actief aflopen, of als Enexis Netbeheer B.V. de contractuele rechten op de ontvangst van de kasstromen uit het financieel actief overdraagt door middel van een transactie, waarbij alle aan het eigendom van dit actief verbonden risico's en voordelen worden overgedragen. De verwerking bij eerste opname vindt plaats tegen reële waarde.

Financiële activa en verplichtingen tegen geamortiseerde kostprijs

Deze categorie financiële instrumenten omvat handelsdebiteuren en overige vorderingen, verstrekte leningen, opgenomen leningen en overige financieringsverplichtingen, handelsschulden en overige te betalen posten. Deze financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde. Na de eerste opname worden deze gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode.

Bijzondere waardevermindervers verliezen

Eventuele bijzondere waardevermindervers verliezen worden geïdentificeerd middels de generieke of gesimplificeerde methode.

De generieke methode hanteert het volgende model:

- 12 maanden verwacht kredietverlies; of
- levenslang verwachte kredietverliezen voor financiële activa wanneer het kredietrisico door omstandigheden significant stijgt. Hierbij worden alle verwachte kredietverliezen voor de levensduur van het actief verantwoord; of
- levenslang verwachte kredietverliezen, waarbij rente wordt berekend over de netto vordering verminderd met bijzondere waardevermindervers verliezen.

Het verwachte kredietverlies wordt bepaald op basis van een langdurig gemiddelde credit loss rating die is gebaseerd op een door credit rating agencies toegekend risicoprofiel.

Verstrekte leningen aan deelnemingen en joint ventures, vorderingen op leveranciers uit hoofde van het leveranciersmodel en alle overige vorderingen worden door middel van het generieke model getoetst op mogelijke bijzondere waardevermindervers verliezen.

De gesimplificeerde methode wordt toegepast op de overige debiteuren. Hierbij worden direct de levenslang verwachte kredietverliezen verantwoord, bepaald aan de hand van een historische reeks gemiddelde oninbare bedragen (op basis van historische incassogegevens).

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld op basis van de indirecte methode, waarbij voor de herleiding van de mutatie in de netto liquide middelen wordt uitgegaan van het resultaat na belastingen. Het in het kasstroomoverzicht gehanteerde begrip netto liquide middelen betreft de liquide middelen zoals in de balans gehanteerd.

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Onder de liquide middelen worden louter de direct opeisbare liquide middelen opgenomen. Niet direct opeisbare liquide middelen worden, afhankelijk van de geldende looptijden en condities, opgenomen onder de overige financiële activa (kortlopend).

Het saldo van de liquide middelen van Enexis Netbeheer B.V. wordt op verslaggevingsdatum automatisch op de hoofdrekening van Enexis Holding N.V. geconcentreerd of indien er sprake is van een negatief saldo vanaf deze hoofdrekening aangezuiverd.

Noten bij de jaarrekening

1. NETTO-OMZET

Onder de netto-omzet worden de opbrengsten, na aftrek van omzet- en energiebelasting, verantwoord van verrichte diensten voor de aansluiting en het transport van elektriciteit en gas, meetdiensten en overige dienstverlening.

Onder de opbrengsten uit verkopen en diensten worden de opbrengsten uit werken voor derden waarvoor geen gereguleerde tarieven gelden verantwoord.

De transport- en aansluitvergoedingen die zijn afgesproken in de contracten met kleinverbruikers en grootzakelijke klanten worden als één prestatieverplichting gezien aangezien het transport van elektriciteit en gas zonder aansluiting en netwerk niet kan plaatsvinden. De transactieprijs wordt geïdentificeerd op basis van de door Enexis Netbeheer B.V. vastgestelde standaardtarieven, welke voor de gereguleerde omzet gebaseerd zijn op de door de Autoriteit Consument & Markt (ACM) vastgestelde maximale tarieven. Het voorzien in transporteren van elektriciteit of gas gedurende de contractperiode betreft een serie van diensten, die over tijd worden gerealiseerd. De voortgang wordt gemeten op basis van het aantal dagen dat Enexis Netbeheer B.V. haar diensten levert aan de klant.

Enexis Netbeheer B.V. levert alleen goederen en diensten binnen de Nederlandse markt.

De omzet wordt vastgesteld door de gefactureerde netwerkvergoeding te vermeerderen met de raming van de nog te factureren netwerkvergoeding en te verminderen met de raming van de nog te factureren netwerkvergoeding ultimo vorige verslagperiode. De afrekening met kleinverbruikers van energie geschiedt op basis van vaste bedragen, afhankelijk van de grootte (capaciteit) van de aansluiting, en wordt in rekening gebracht en geïnd door de energieleveranciers. De energieleveranciers dragen de in rekening gebrachte bedragen aan kleinverbruikers periodiek af aan Enexis Netbeheer B.V. De afrekening van grootzakelijke klanten geschiedt periodiek op basis van contractueel overeengekomen capaciteit en daarnaast bij elektriciteit op basis van gemeten verbruik en opgetreden netbelasting.

Vooruitontvangen bijdragen in aanleg van netten en aansluitingen worden, conform de levensduur van de aansluiting, geamortiseerd en in de netto-omzet opgenomen.

€ miljoen	2023	2022
Gereguleerd		
Periodieke transport- en aansluitvergoedingen Elektriciteit		
- Grootverbruik	531	402
- Kleinverbruik	868	672
Periodieke transport- en aansluitvergoedingen Gas		
- Grootverbruik	50	42
- Kleinverbruik	359	310
Meetdiensten	106	141
Geamortiseerde bijdragen	34	31
Overig	22	12
Totaal gereguleerd	1.970	1.610
Overige netto-omzet		
Opbrengsten uit verkopen en diensten	43	37
Totaal overige netto-omzet	43	37
Totaal	2.013	1.647

De netto-omzet is met 22,2% toegenomen ten opzichte van 2022. Deze toename wordt voornamelijk verklaard door een stijging van de gereguleerde omzet, met name als gevolg van een tariefstijging van de periodieke transport- en aansluitvergoedingen voor elektriciteit en gas.

De omzet uit hoofde van transport- en aansluitvergoedingen elektriciteit is met 30,3% toegenomen ten opzichte van 2022. Deze toename is het gevolg van een gemiddelde tariefstijging van 28,2% en een volumetoename van 2,1%. De omzet uit hoofde van transport- en aansluitvergoedingen gas is met 16,2% toegenomen ten opzichte van 2022. Deze toename wordt verklaard door een gemiddelde tariefstijging van 19,5% en een volumedaling van 3,3%.

De gereguleerde omzet uit meetdiensten elektriciteit en gas is met 24,8% afgenomen ten opzichte van 2022. Deze afname wordt voornamelijk verklaard door een gemiddelde tariefdaling van 24,9%. De ACM zal voor meetdiensten vanaf 2011 naar verwachting margebesluiten nemen op basis waarvan regionale netbeheerders een gedeelte van de marge op meetdiensten uit het verleden dienen te verrekenen in toekomstige tarieven. Vanwege de gestegen energiekosten voor consumenten heeft Enexis Netbeheer B.V. besloten om vooruitlopend op dit besluit van de ACM, reeds in 2023 de tarieven voor meetdiensten te verlagen. Hierdoor is de netto-omzet voor Enexis Netbeheer B.V. in 2023 € 35 miljoen lager.

In de netto-omzet over 2023 bedroeg de geraamde netwerkvergoeding voor kleinverbruik € 113 miljoen (2022: € 96 miljoen) en voor grootverbruikers € 49 miljoen (2022: € 37 miljoen), tezamen 8,0% (2022: 8,1%) van de totale omzet. De afloopverschillen op deze nog te factureren opbrengsten zijn over het algemeen gering. De geraamde omzet heeft betrekking op de maand december en is grotendeels gebaseerd op de in november gerealiseerde omzetten.

2. KOSTEN VAN TRANSPORTDIENSTEN EN VAN DISTRIBUTIEVERLIEZEN

Hieronder worden gerekend de door TenneT in rekening gebrachte kosten van transportdiensten alsmede de distributieverliezen die gerelateerd zijn aan de netto-omzet.

€ miljoen	2023	2022
Transportdiensten	446	295
Distributieverliezen	363	85
Totaal	809	380

De kosten van transportdiensten en van distributieverliezen zijn in 2023 met € 429 miljoen toegenomen tot € 809 miljoen. Deze toename wordt voor € 151 miljoen veroorzaakt door hogere kosten van TenneT voor transportdiensten als gevolg van tariefstijgingen (€ 144 miljoen) en door hoeveelheidsverschillen (€ 7 miljoen).

Daarnaast nemen de kosten voor distributieverliezen toe met € 278 miljoen. Hiervan is een stijging van € 244 miljoen toe te rekenen aan elektriciteit (€ 206 miljoen door prijsverschillen vanwege gestegen energieprijzen, € 28 miljoen door hoeveelheidsverschillen en € 10 miljoen overige netverliezen o.a. door meetfouten van derden). De netverliezen uit hoofde van het gastransport stijgen met € 34 miljoen (€ 29 miljoen door prijsverschillen vanwege de gestegen energieprijzen en € 5 miljoen door hoeveelheidsverschillen).

Enexis Netbeheer B.V. verdeelt de getransporteerde energie onder haar klanten middels haar allocatie- en reconciliatieproces. Hierbij is de allocatie het voorschot en de reconciliatie de eindafrekening. Het verschil tussen de in het distributienet ingenomen energie en de energie toegekend aan eindgebruikers na allocatie en reconciliatie vormt het distributieverlies. Pas na een proces van 20 maanden is de reconciliatie van het betreffende kalenderjaar definitief. Op basis van prognoses probeert Enexis Netbeheer B.V. de allocatie zo nauwkeurig mogelijk in te schatten om het uiteindelijke netverlies uit reconciliatie te minimaliseren, waarbij voor deze prognoses gebruik wordt gemaakt van verbruikersprofielen, de werkelijke jaarlijkse invoeding en historische inzichten. Het nadeel uit reconciliatie bedraagt in 2023 € 44 miljoen (2022: € 7 miljoen voordeel).

Voor meer informatie omtrent het beleid van Enexis Netbeheer B.V. om het risico met betrekking tot kosten van distributieverliezen te beheersen, wordt verwezen naar noot 22. Financieringsbeleid en risico's financiële instrumenten.

3. PERSONEELSKOSTEN

Kosten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

€ miljoen	2023	2022
Inhuur personeel bij Enexis Personeel B.V.	498	427
Totaal	498	427

De kosten voor inhuur personeel bij Enexis Personeel B.V. zijn gestegen met € 71 miljoen. Deze stijging wordt veroorzaakt door extra personeelsinzet om het groeiend werkpakket uit te voeren alsmede door een stijging in de kosten per ingehuurd personeelslid.

De kosten “Inhuur personeel bij Enexis Personeel B.V.” zien toe op de doorbelaste personeelskosten van medewerkers die door Enexis Personeel B.V. ingezet worden bij de primaire afdelingen Asset Management, Infra en Klant & Markt van Enexis Netbeheer B.V. De medewerkers die worden ingezet bij deze afdelingen zijn in dienst bij Enexis Personeel B.V. De kosten “Inhuur personeel bij Enexis Personeel B.V.” betreffen de daadwerkelijke personeelskosten aangevuld met kosten voor noodzakelijke opleidingen, persoonlijke uitrusting en overige noodzakelijke kosten voor de inzet van de medewerkers. Deze personeelskosten worden doorbelast op basis van afgesloten overeenkomsten (DVOs/SLAs) tussen Enexis Netbeheer B.V. en Enexis Personeel B.V.

De verplichtingen en voorzieningen voor personeelsbeloningen behorend bij de medewerkers die op basis van deze overeenkomsten werkzaamheden verrichten voor Enexis Netbeheer B.V. worden verantwoord bij Enexis Personeel B.V.

4. AFSCHRIJVINGEN EN BUITENGEBRUIKSTELLINGEN

De specificatie van de afschrijvingskosten is als volgt:

€ miljoen	2023	2022
Afschrijving materiële vaste activa	367	367
Afschrijving immateriële vaste activa	7	6
Buitengebruikstellingen	16	14
Totaal	390	387

MATERIËLE VASTE ACTIVA

De gasactiva wordt afgeschreven op basis van een degressieve afschrijvingsmethode. Op alle andere materiële vaste activa wordt volgens de lineaire methode afgeschreven.

Bij de bepaling van de afschrijving wordt rekening gehouden met de verwachte gebruiksduur van het actief. Beoordeling van de gebruiksduur en restwaarde vindt jaarlijks plaats. Eventuele aanpassingen worden prospectief verwerkt. Op bedrijfsterreinen wordt niet afgeschreven. Een materieel vast actief wordt niet langer in de balans opgenomen wanneer het wordt afgestoten of wanneer er geen economische voordelen meer worden verwacht uit de verdere aanwending of verkoop van het actief. Een eventuele bate dan wel eventueel verlies voortvloeiende uit het niet langer in de balans opnemen van het actief wordt in het resultaat verwerkt.

De verwachte gebruiksduren van de belangrijkste materiële vaste activa categorieën zijn als volgt:

	Termijnen
Bedrijfsgebouwen	25-50 jaar
Leidingen en installaties	25-55 jaar
Andere vaste bedrijfsmiddelen	5-15 jaar
Werken in uitvoering	n.v.t.

Degressieve afschrijvingsmethode gasactiva

Enexis Netbeheer B.V. schrijft met ingang van boekjaar 2022 haar gasactiva af op basis van een degressieve afschrijvingsmethode. De inschatting van Enexis Netbeheer B.V. is dat het aantal gebruikers van het gasnet tot en met 2050 zal afnemen. Enexis Netbeheer B.V. verwacht echter dat de afname van het aantal gebruikers niet zal leiden tot het op grote schaal buiten gebruik stellen van de gasactiva. Ondanks een afname in het aantal gebruikers van het gasnet, zal de hoofdinfrastructuur van het gasnet namelijk grotendeels operationeel blijven. Daarnaast wordt een blijvende relevantie verwacht voor natuurlijk gas en duurzame alternatieven zoals groen gas en waterstof. Enexis Netbeheer B.V. ziet derhalve geen aanleiding om de economische en technische levensduren van de gasactiva in te korten.

De afschrijvingsmethode is gebaseerd op het verwachte verbruikspatroon van de toekomstige economische voordelen die de activa in zich bergt. Dit verbruikspatroon wordt het beste weerspiegeld door het verwachte benuttingspatroon van het gasnet. Het verwachte benuttingspatroon van het gasnet wordt bepaald op basis van de meest recente verwachting van Enexis Netbeheer B.V. omtrent de afname van het aantal gebruikers van het gasnet in de periode tot en met 2050. Aangezien het verwachte benuttingspatroon van het gasnet een degressieve afname laat zien, past Enexis Netbeheer B.V. vanaf boekjaar 2022 voor gasactiva een degressieve afschrijvingsmethode toe. Het amortisatiepatroon van de vooruitontvangen bijdragen voor de gasactiva is met ingang van boekjaar 2022 eveneens aangepast naar deze degressieve methode, zodat de netto afschrijvingslasten (bruto afschrijvingen verminderd met de geamortiseerde bijdragen) van de gasactiva een degressief patroon volgen.

Voor de jaarrekening 2023 heeft Enexis Netbeheer B.V. haar verwachting omtrent de afname van het aantal gebruikers van het gasnet in de periode tot en met 2050 geactualiseerd. Deze actualisatie heeft plaatsgevonden op basis van het concept Investeringsplan 2024 van Enexis Netbeheer B.V. en de realisatie in de afname van het aantal gasaansluitingen tot en met heden.

De bruto afschrijvingslasten van de gasactiva zijn in 2023 € 26 miljoen hoger en de geamortiseerde bijdragen € 4 miljoen hoger dan wanneer de lineaire afschrijvingsmethode gehanteerd zou zijn. De netto afschrijvingslasten zijn daarmee € 22 miljoen hoger. Op basis van de huidige inschattingen zal de toename in de jaarlijkse netto afschrijvingslasten ten opzichte van de lineaire methode ieder jaar afnemen totdat het jaarlijkse verschil in de periode 2030-2035 nihil is, waarna de degressieve afschrijvingsmethode tot een lagere jaarlijkse afschrijvingslast zal leiden dan de lineaire afschrijvingsmethode.

IMMATERIËLE VASTE ACTIVA

De afschrijving vindt plaats volgens de lineaire methode. Bij de bepaling van de afschrijving wordt rekening gehouden met de verwachte gebruiksduur. Beoordeling van de gebruiksduur vindt jaarlijks plaats. Eventuele aanpassingen worden prospectief verwerkt.

De verwachte gebruiksduren van de belangrijkste immateriële vaste activa categorieën zijn als volgt:

	Termijnen
Software	5 jaar
Goodwill	n.v.t.
Werken in uitvoering	n.v.t.

BIJZONDERE WAARDEVERMINDERINGEN

Voor een toelichting op de bijzondere waardeverminderingen wordt verwezen naar noot 12. Immateriële vaste activa. In 2023 is geen sprake geweest van bijzondere waardeverminderingen.

5. KOSTEN UITBESTEED WERK, MATERIALEN EN ANDERE EXTERNE KOSTEN

Kosten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

€ miljoen	2023	2022
Uitbestede stafdiensten aan Enexis Personeel B.V.	334	302
Uitbesteed werk	68	54
Kosten materialen	17	17
ICT-kosten	43	39
Overige externe kosten	15	13
Totaal	477	425

De kosten uitbesteed werk, materialen en andere externe kosten nemen met € 52 miljoen toe naar € 477 miljoen in 2023. Deze stijging is voornamelijk het gevolg van gestegen kosten voor uitbestede stafdiensten aan Enexis Personeel B.V. Deze stijging wordt enerzijds gedreven door de toename in het werkpakket waardoor de inzet van personeelsleden is toegenomen en anderzijds door hogere kosten per ingezet personeelslid.

Voor een toelichting op de accountantskosten inzake de controle van de jaarrekening en andere controleopdrachten wordt verwezen naar de jaarrekening van Enexis Holding N.V. Er heeft geen andersoortige dienstverlening plaatsgevonden.

6. OVERIGE BEDRIJFSKOSTEN

€ miljoen	2023	2022
Dotatie (vrijval) van voorzieningen	-1	-2
Overige bedrijfskosten	17	17
Totaal	16	15

De overige bedrijfskosten betreffen voornamelijk dotaties en/of vrijval van niet-personeelgerelateerde voorzieningen, zakelijke belastingen en kosten voor compensatie en servicegaranties. De overige bedrijfskosten zijn in 2023 met € 1 miljoen gestegen ten opzichte van 2022. De toename is voornamelijk het gevolg van een lagere vrijval in de overige voorzieningen in 2023.

7. GEACTIVEERDE KOSTEN EIGEN PRODUCTIE

€ miljoen	2023	2022
Geactiveerde kosten personeel	-200	-163
Geactiveerde overige directe kosten	-53	-50
Totaal	-253	-213

De geactiveerde kosten eigen productie betreffen direct aan eigen investeringsprojecten toegerekende uren van ingehuurd personeel van Enexis Personeel B.V. en op investeringsprojecten verantwoorde toeslagen en logistieke opslag. De stijging van de geactiveerde kosten eigen productie ten opzichte van 2022 is grotendeels te relateren aan meer inzet van ingehuurd personeel op investeringen ten behoeve van het energienet en ICT-verbeterprojecten.

8. FINANCIËLE BATEN EN LASTEN

De rentebaten en -lasten worden op basis van tijdsevenredigheid toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben, onder toepassing van de effectieve rentemethode. Aan investeringsprojecten waarvan de geschatte looptijd langer dan 12 maanden is, wordt bouwrente toegerekend (zie noot 11. Materiële vaste activa).

€ miljoen	2023	2022
Rentebaten	0	0
Totaal financiële baten	0	0
Overige rentelasten	62	25
Totaal financiële lasten	62	25
Totaal, per saldo lasten	-62	-25

De financiële lasten bestaan met name uit de rentevergoedingen in verband met de door Enexis Holding N.V. aan Enexis Netbeheer B.V. verstrekte leningen en de rekening-courantverhouding met Enexis Holding N.V. Voor een nadere toelichting op deze leningen wordt verwezen naar noot 16. Rentedragende verplichtingen (langlopend) en noot 20. Rentedragende verplichtingen (kortlopend).

De toename van de financiële lasten wordt met name veroorzaakt door een hogere rentelast over een hogere rekening-courantverhouding met Enexis Holding N.V. en door een verstrekte lening door Enexis Holding N.V. van € 500 miljoen met een rente van 3,625% in juni 2023.

Voor een nadere toelichting omtrent de rentedragende verplichtingen wordt verwezen naar noot 22. Financieringsbeleid en risico's financiële instrumenten.

9. INCIDENTELE POSTEN

Onder de incidentele posten worden baten en lasten opgenomen die niet direct voortvloeien uit de reguliere bedrijfsuitoefening en die qua aard en omvang, omwille van een betere analyse van de resultaten apart dienen te worden beschouwd.

In het boekjaar 2023 zijn er geen incidentele posten onderkend (2022: idem).

10. BELASTINGEN

FISCALE BASISREGELS EN FISCAAL RISICOBEHEER

Het juist en volledig voldoen aan de fiscale verplichtingen is een belangrijk aandachtsgebied. Dit geldt voor zowel de winstbelasting als voor andere belastingen die van toepassing zijn.

In 2022 is meegetekend op een nieuw individueel convenant Horizontaal Toezicht. In dit convenant spreken Enexis en de Belastingdienst uit, hun onderlinge relatie te baseren op transparantie, begrip en vertrouwen. Uiteraard blijven daarbij de rechten en verplichtingen op basis van wet- en regelgeving zonder enige beperking van toepassing.

De uitgangspunten op het gebied van belasting- en premieheffing zijn:

- Naleving van wetgeving: handelen in overeenstemming met de geldende fiscale wet- en regelgeving, waaronder mede wordt verstaan dat geen gebruik wordt gemaakt van ongebruikelijke fiscale structuren.
- Transparantie: de manier van werken is gericht op het onderhouden van een open, constructieve en respectvolle werkrelatie met alle instanties die betrokken zijn bij belasting- en premieheffing.

Om deze doelen te realiseren zorgen wij voor:

- Een heldere toewijzing van fiscale verantwoordelijkheden binnen de organisatiestructuur (fiscale governance);
- Actuele fiscale procesbeschrijvingen;
- Het toepassen van automatisering en technologie voor het tot stand brengen van juiste en volledige aangiftes;
- Een Internal Control Framework, waarvan de werking tweemaal per jaar wordt beoordeeld via een Control Self-Assessment (CSA), waarin bepaalde geïdentificeerde fiscale risico's en de hierop mitigerende maatregelen zijn vastgelegd;
- Een werkrelatie met de instanties betrokken bij de belasting- en premieheffing die is gebaseerd op vertrouwen, begrip en transparantie; en
- Interne en externe communicatie over fiscaliteit met als doel contact met medewerkers (vertegenwoordigingen) en andere stakeholders te hebben over de impact van belasting- en premieheffing op de organisatie.

WINSTBELASTING

Enexis Netbeheer B.V. is onderdeel van de fiscale eenheid Enexis Holding N.V. De gerapporteerde belastinglast in de jaarrekening van Enexis Netbeheer B.V. wordt verrekend met Enexis Holding N.V.

Enexis Holding N.V. verrekent de vennootschapsbelasting met Enexis Netbeheer B.V. op basis van het commerciële resultaat, rekening houdende met fiscaal geldende vrijstellingen en niet-afrekbare bedragen (permanente verschillen tussen de commerciële en fiscale resultaatbepaling).

€ miljoen	2023	2022
Winstbelasting	0	49
Totaal	0	49

Omdat op basis van het commerciële resultaat vennootschapsbelasting wordt verrekend, worden latente belastingvorderingen en -verplichtingen uitsluitend gepresenteerd op het niveau van Enexis Holding N.V. Bij verbreking van de fiscale eenheid tussen Enexis Netbeheer B.V. en Enexis Holding N.V. zal tussen beide vennootschappen een financiële afrekening plaatsvinden terzake van de latente belastingpositie. De vergoeding is daarbij gelijk aan de nominale waarde van de latente belastingpositie op het moment van verbreking.

De latente belastingverplichting die verband houdt met activa en passiva van Enexis Netbeheer B.V. bedraagt per balansdatum € 400 miljoen (ultimo 2022: € 348 miljoen) en wordt uit hoofde van de overeengekomen verrekeningssystematiek gepresenteerd op de balans van Enexis Holding N.V.

De effectieve belastingdruk in 2023 voor Enexis Netbeheer B.V. is 2,97% (2022: 24,37%). Voor 2023 is de belastinglast afgerond nihil, voor de berekening van de effectieve belastingdruk zijn niet afgeronde bedragen gebruikt. Het grote verschil tussen het wettelijke tarief (25,80%) en de effectieve belastingdruk, wordt hoofzakelijk veroorzaakt door gebruik van de investeringsregelingen energie- en milieu-investeringsaftrek. Investeren in duurzame en milieuvriendelijke bedrijfsmiddelen levert in 2023, door deze investeringsregelingen, een fiscale aftrekpost op van € 12 miljoen (2022: € 9 miljoen).

11. MATERIËLE VASTE ACTIVA

De waardering van materiële vaste activa vindt plaats tegen verkrijgings- of (interne) vervaardigingsprijs, verminderd met de over deze waarde berekende afschrijvingen en eventuele bijzondere waardeverminderingen. Investeringsubsidies worden in mindering gebracht op de aanschafwaarde van het betreffende actief en op basis van de gebruiksduur ten gunste van het resultaat gebracht. Kosten worden uitsluitend geactiveerd als het waarschijnlijk is dat er toekomstige economische voordelen uit voortvloeien en de kosten betrouwbaar vast te stellen zijn. Er zijn geen activa in bestelling in de balans opgenomen. Enexis Netbeheer B.V. maakt voor het uitoefenen van haar activiteiten als regionaal netbeheerder gebruik van activa die volledig zijn afgeschreven.

Het verloop van de materiële vaste activa over 2023 is als volgt:

€ miljoen	Bedrijfsgebouwen en -terreinen	Leidingen en installaties	Andere vaste bedrijfsmiddelen	Werken in uitvoering	Totaal 2023
Aanschafwaarde 1 januari 2023	747	14.443	19	656	15.865
Cumulatieve afschrijvingen 1 januari 2023	388	6.750	3	-	7.141
Boekwaarde 1 januari 2023	359	7.693	16	656	8.724
Herrubricering werken in uitvoering	34	373	0	-407	0
Investerings	15	489	3	549	1.056
Afschrijvingen	-14	-352	-1	-	-367
Buitengebruikstellingen	0	-16	0	0	-16
Boekwaarde 31 december 2023	394	8.187	18	798	9.397
Cumulatieve afschrijvingen 31 december 2023	402	7.081	3	-	7.486
Aanschafwaarde 31 december 2023	796	15.268	21	798	16.883

Het vergelijkende overzicht over 2022 is als volgt:

€ miljoen	Bedrijfsgebouwen en -terreinen	Leidingen en installaties	Andere vaste bedrijfsmiddelen	Werken in uitvoering	Totaal 2022
Aanschafwaarde 1 januari 2022	714	13.794	27	520	15.055
Cumulatieve afschrijvingen 1 januari 2022	362	6.433	4	-	6.799
Boekwaarde 1 januari 2022	352	7.361	23	520	8.256
Herrubricering werken in uitvoering	19	249	1	-269	0
Overige herrubriceringen ¹	-	4	-8	-	-4
Investerings	14	434	0	405	853
Afschrijvingen	-26	-341	-	-	-367
Buitengebruikstellingen	0	-14	0	-	-14
Boekwaarde 31 december 2022	359	7.693	16	656	8.724
Cumulatieve afschrijvingen 31 december 2022	388	6.750	3	-	7.141
Aanschafwaarde 31 december 2022	747	14.443	19	656	15.865

¹ De overige herrubriceringen zien voor € 4 miljoen toe op slimme meters die ultimo 2021 als voorraad onder 'Andere vaste bedrijfsmiddelen' verantwoord waren en in 2022 zijn geïnstalleerd (Leidingen en installaties) alsmede een herrubricering van € 4 miljoen software van materiële vaste activa naar immateriële vaste activa.

BIJZONDERE WAARDEVERMINDERING MATERIËLE VASTE ACTIVA

Voor de materiële vaste activa vindt een berekening van de realiseerbare waarde plaats indien gebeurtenissen of veranderingen in omstandigheden hiertoe aanleiding geven ('triggering event' analyse). Op basis van de uitkomsten van deze berekening wordt vastgesteld of er sprake is van een bijzondere waardevermindering. Jaarlijks en bij tussentijdse publicatie wordt geëvalueerd of dergelijke gebeurtenissen of veranderingen aan de orde zijn. In 2023 is als gevolg hiervan geen sprake geweest van een bijzondere waardevermindering.

Enexis Netbeheer B.V. heeft bij deze 'triggering event' analyse onder andere rekening gehouden met de ontwikkelingen als gevolg van de energietransitie. De ontwikkelingen als gevolg van de energietransitie geven geen aanleiding ('trigger') om een berekening van de realiseerbare waarde op te stellen voor de activa van het gasnetwerk, voor een nadere toelichting hieromtrent wordt verwezen naar de paragraaf 'Toekomstvisie van het gasnet' in noot 12. Immateriële vaste activa.

12. IMMATERIËLE VASTE ACTIVA

De immateriële vaste activa bestaan uit goodwill en verworven en zelfvervaardigde software. De immateriële vaste activa, voor zover niet betrekking hebbende op goodwill, worden gewaardeerd tegen kostprijs, verminderd met de over deze waarde berekende afschrijvingen en eventuele bijzondere waardeverminderingen. Kosten worden uitsluitend geactiveerd wanneer het waarschijnlijk is dat er toekomstige economische voordelen voortvloeien uit het gebruik van een specifiek actief.

Het verloop van de immateriële vaste activa over 2023 is als volgt:

€ miljoen	Goodwill	Software	In uitvoering	Totaal 2023
Aanschafwaarde 1 januari 2023	96	68	22	186
Cumulatieve afschrijvingen 1 januari 2023	0	53	-	53
Boekwaarde 1 januari 2023	96	15	22	133
Herrubricering werken in uitvoering	-	21	-21	0
Investerings	0	7	28	35
Afschrijvingen	-	-7	-	-7
Boekwaarde 31 december 2023	96	36	29	161
Cumulatieve afschrijvingen 31 december 2023	-	60	-	60
Aanschafwaarde 31 december 2023	96	96	29	221

De als software aangemerkte activa betreffen voornamelijk sturingssystemen voor geautomatiseerde distributie en software voor het aansturen van meters. De geactiveerde software bestaat voor het grootste gedeelte uit aanschaf en externe ontwikkeling van software, waardoor geen wettelijke reserve gevormd is.

Het vergelijkende overzicht over 2022 is als volgt:

€ miljoen	Goodwill	Software	In uitvoering	Totaal 2022
Aanschafwaarde 1 januari 2022	96	63	5	164
Cumulatieve afschrijvingen 1 januari 2022	-	46	-	46
Boekwaarde 1 januari 2022	96	17	5	118
Overige herrubriceringen ¹	0	4	0	4
Investerings	0	0	17	17
Afschrijvingen	-	-6	-	-6
Boekwaarde 31 december 2022	96	15	22	133
Cumulatieve afschrijvingen 31 december 2022	-	53	-	53
Aanschafwaarde 31 december 2022	96	68	22	186

¹ De overige herrubriceringen zien voor € 4 miljoen toe op een herrubricering van software van materiële vaste activa naar immateriële vaste activa.

BIJZONDERE WAARDEVERMINDERINGEN IMMATERIËLE VASTE ACTIVA

Voor de immateriële vaste activa vindt een berekening van de realiseerbare waarde plaats indien gebeurtenissen of veranderingen in omstandigheden hiertoe aanleiding geven ('triggering event' analyse). Op basis van de uitkomsten van deze berekening wordt vastgesteld of er sprake is van een bijzondere waardevermindering. Jaarlijks en bij tussentijdse publicatie wordt geëvalueerd of dergelijke gebeurtenissen of veranderingen aan de orde zijn. In 2023 is als gevolg hiervan geen sprake geweest van een bijzondere waardevermindering.

Enexis Netbeheer B.V. heeft bij deze 'triggering event' analyse onder andere rekening gehouden met de ontwikkelingen als gevolg van de energietransitie. De ontwikkelingen als gevolg van de energietransitie geven geen aanleiding ('trigger') om een berekening van de realiseerbare waarde op te stellen voor de activa van het gasnetwerk, voor een nadere toelichting hieromtrent wordt verwezen naar de paragraaf 'Toekomstvisie van het gasnet'.

GOODWILL IMPAIRMENT TEST

De goodwill heeft betrekking op de acquisities van Intergas Energie B.V. in 2011, Endinet Groep B.V. in 2016 en N.V. Stedin Netten Weert in 2017 en betreft het verschil tussen de kostprijs van de overname en de reële waarde van de netto-activa op het moment van overname. Ultimo 2023 heeft Enexis Netbeheer B.V. een goodwill impairment test uitgevoerd.

€ miljoen	Gereguleerd
Intergas Energie B.V.	15
Endinet Groep B.V.	78
N.V. Stedin Netten Weert	3
Totaal	96

Uitkomsten

De vastgestelde indirecte opbrengstwaarde van de gereguleerde activa is significant hoger dan de boekwaarde van de corresponderende activa, vermeerderd met de daaraan gealloceerde goodwill. Er is derhalve geen noodzaak tot bijzondere waardeverminderingen van goodwill.

Uitgangspunten

De indirecte opbrengstwaarde van de gereguleerde activa wordt bepaald op basis van de meest recente Lange Termijn Financiële Doorrekening. Deze doorrekening beslaat een prognoseperiode van vijftien jaar. De prognoseperiode betreft een periode van vijftien jaar om een goede aansluiting te maken tussen de benodigde investeringen en daaruit voortvloeiende inkomsten die verband houden met de energietransitie. De belangrijkste uitgangspunten die in de Lange Termijn Financiële Doorrekening zijn opgenomen zijn een inschatting van onder meer de disconteringsvoet op basis van de door ACM gehanteerde WACC-percentages, de gereguleerde tarieven en de ontwikkeling van het aantal aansluitingen en diensten alsmede van de operationele en andere kosten. De gekozen uitgangspunten betreffen inschattingen en zijn in belangrijke mate gebaseerd op de meest actuele informatie met betrekking tot tariefregulering (methodebesluit 2022-2026 en uitspraak College van Beroep voor het bedrijfsleven in 2023), het investeringsprogramma (kwaliteits- en capaciteitsdocument en strategisch asset management plan), het uitrolprogramma slimme meters en de efficiencydoelstellingen van Enexis Netbeheer B.V.

Het CbB (College van Beroep voor het bedrijfsleven) heeft in de uitspraak op 4 juli 2023 de ACM opdracht gegeven om het Methodebesluit Elektriciteit voor de reguleringsperiode 2022-2026 zodanig aan te passen dat schattingen voor de kosten, en daarmee de toegestane inkomsten voor de regionale netbeheerders, beter in de pas lopen met de werkelijke kosten als gevolg van de energietransitie. Hierdoor zullen de inkomsten van Enexis Netbeheer B.V. gedurende de periode 2022-2026 hoger worden dan eerder gedacht op grond van het Methodebesluit. De ACM heeft naar aanleiding van de CbB uitspraak op 21 december 2023 het nieuwe Methodebesluit Elektriciteit voor de reguleringsperiode 2022-2026 gepubliceerd. De ACM heeft besloten om in de tarieven van 2024 een voorschot mee te nemen op de correcties met betrekking tot de jaren 2022, 2023 en 2024. De definitieve correcties zullen worden verwerkt in de tarieven van 2025 en 2026.

Samen met een stijging van de inkoopkosten Tennet 2024 en nacalculaties met betrekking tot het jaar 2022 in verband met de relatief gestegen invoedvolumes en rentekosten in de WACC, zal het voorschot op de correctie als gevolg van de CbB-uitspraak in 2024 leiden tot een sterke omzetstijging ten opzichte van 2023. Samen met de gebruikelijke correcties voor inflatie en de door de ACM opgelegde korting ter bevordering van een doelmatige bedrijfsvoering, de x-factor, heeft dit in 2024 bij elektriciteit een tariefstijging van ongeveer 31% tot gevolg en zullen de tarieven bij gas ongeveer 10% hoger zijn.

Omdat het grootste deel van de correcties naar aanleiding van de uitspraak van het CbB pas in de tarieven van 2025 en 2026 verwerkt worden, zal ook in deze jaren sprake zijn van een opwaarts effect in de tarieven als gevolg van de CbB uitspraak. Samen met een verdere groei van het aantal aansluitingen en de verwachte capaciteitsvraag van klanten, zal dit naar verwachting resulteren in een verdere toename van de omzet.

Enexis Netbeheer B.V. heeft veel aandacht voor een efficiënte bedrijfsvoering, waarbij programma's worden geïnitieerd die gericht zijn op het realiseren van een efficiency die minimaal gelijk is aan de stijging van de kosten als gevolg van inflatie. Desondanks zal het operationele kostenniveau naar verwachting toenemen vooral door extra werk als gevolg van de energietransitie.

In de regulering is verder bepaald dat de efficiënte (gemiddelde) kosten worden vergoed in de door ACM vast te stellen tarieven. Ingeschat wordt dat Enexis Netbeheer B.V. gemiddeld zal presteren ten opzichte van de andere netbeheerders op het gebied van investeringen, aangezien de netten van alle netbeheerders in de sector vergelijkbaar zijn.

Ter bepaling van de eindwaarde, wordt gerekend met een groeivoet voor gereguleerde activiteiten van 0%, omdat wordt verondersteld dat de gehele sector op dat moment even efficiënt opereert. De eindwaarde wordt daarom gelijk verondersteld aan de efficiënte boekwaarde (Gestandaardiseerde Activa Waarde) van dat moment. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat de regionale netbeheerder haar efficiënte kosten en investeringen inclusief een redelijk rendement vergoed blijft krijgen conform de huidige methode van tariefregulering. Voor een nadere toelichting omtrent de toekomstvisie van Enexis Netbeheer B.V. op het gasnet en de gevolgen hiervan voor de waardering van gasactiva wordt verwezen naar paragraaf 'Toekomstvisie van het gasnet' aan het einde van deze noot.

De toetsing op bijzondere waardeverminderingen is gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

Variabelen	2023	2022
	Enexis Gereguleerd	Enexis Gereguleerd
	Lange termijn	Lange termijn
	Financiële	Financiële
	Doorrekening	Doorrekening
Bron: bedrijfsresultaten toekomstige jaren		
Kosten vreemd vermogen	2,5%	2,7%
Kosten eigen vermogen	6,2%	5,4%
Disconteringsvoet na belastingen	4,2%	3,8%

Gevoeligheidsanalyse

De vastgestelde indirecte opbrengstwaarde van de gereguleerde activa in het operationele segment Enexis Gereguleerd is significant hoger dan de boekwaarde van de corresponderende activa, vermeerderd met de daaraan gealloceerde goodwill. Ondanks dat de indirecte opbrengstwaarde significant hoger is dan de boekwaarde van de gereguleerde activa en de daaraan gealloceerde goodwill, heeft Enexis Netbeheer B.V. een gevoeligheidsanalyse uitgevoerd op de belangrijkste uitgangspunten die zijn gebruikt bij de bepaling van de indirecte opbrengstwaarde van de gereguleerde activa, teneinde de schattingsonzekerheid inzichtelijk te maken. Op basis hiervan heeft Enexis Netbeheer B.V. geconcludeerd dat een redelijke verandering van de uitgangspunten, zoals weergegeven in de gevoeligheidsanalyse hieronder, niet zal leiden tot een afwaardering van de goodwill. De gevoeligheidsanalyse heeft de volgende uitkomsten:

- Een afname van het verwachte marktaandeel, uitgedrukt in Samengestelde Output, van Enexis Netbeheer B.V. met 0,1% leidt tot een daling van de opbrengstwaarde met € 35 miljoen.
- Een vertraging van de convergentieaanname, het jaar waarin alle regionale netbeheerders even efficiënt opereren, met 1 jaar leidt tot een stijging van de opbrengstwaarde met € 8 miljoen.
- Een toename van de disconteringsvoet na belastingen met 0,1% leidt tot een daling van de opbrengstwaarde met € 198 miljoen.
- Een structurele toename van de verwachte operationele kosten met € 10 miljoen per jaar leidt tot een stijging van de opbrengstwaarde met € 13 miljoen, vanwege het verschil tussen het moment dat de kosten gemaakt worden en de vergoeding in de toekomstige tarieven.
- Een structurele toename van de verwachte investeringen met € 50 miljoen per jaar leidt tot een stijging van de opbrengstwaarde met € 41 miljoen, vanwege het verschil tussen het moment dat de kosten gemaakt worden en de vergoeding in de toekomstige tarieven.

Uit bovenstaande gevoeligheidsanalyse blijkt dat een toename van de disconteringsvoet na belastingen met 0,1% leidt tot een daling van de indirecte opbrengstwaarde met € 198 miljoen. De disconteringsvoet is echter gebaseerd op de regulatorische WACC. Het redelijk rendement dat Enexis Netbeheer B.V. vergoed krijgt over haar efficiënte investeringen is eveneens afhankelijk van de regulatorische WACC. In bovenstaande gevoeligheidsanalyse wordt slechts rekening gehouden met een aanpassing van de disconteringsvoet en niet met een vergelijkbare toename van het redelijk rendement dat Enexis Netbeheer B.V. ontvangt in de tarieven over haar efficiënte investeringen. Een redelijke verandering van de disconteringsvoet, als gevolg van wijzigingen in de regulatorische WACC, zal derhalve niet leiden tot een afwaardering van de goodwill.

TOEKOMSTVISIE VAN HET GASNET

Onderdeel van de Nationale Energieagenda van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat is de visie dat de energievoorziening van Nederland in 2050 CO₂-arm moet zijn. Als tussendoel is gesteld dat de gehele Nederlandse uitstoot in 2030 ten minste 49% daalt ten opzichte van 1990. Het demissionaire kabinet Rutte IV heeft via het Coalitieakkoord 'Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst' de doelstelling in de Klimaatwet verder aangescherpt naar tenminste 55% CO₂-reductie in 2030. Om dit doel ook zeker te halen, is daarbij tevens afgesproken om in het beleid te richten op een hogere opgave, wat neerkomt op circa 60% in 2030.

In 2019 zijn in het klimaatakkoord diverse maatregelen voorgesteld om deze ambitie te verwezenlijken. De bijdrage van aardgas aan het geheel van de energievoorziening wordt sterk beperkt en waar mogelijk geheel beëindigd. In de gebouwde omgeving is het afschaffen van de aansluitplicht gas voor nieuwbouw één van de eerste concrete maatregelen, vanaf 2020 wordt middels de Regionale Energie Strategieën en Gemeentelijke Transitievisies Warmte ook voor de bestaande bouw de afhankelijkheid van aardgas afgebouwd. Een potentieel risico dat hiermee gepaard zou kunnen gaan, is dat de periode dat er nog behoefte is aan gasnetten die dit aardgas transporteren korter wordt dan de huidige vastgestelde afschrijvingstermijnen.

Het klimaatakkoord onderkent echter dat het vrijwel onmogelijk is om zonder gasvormige energiedrager in de warmtevraag te voorzien. Toepassing van uitsluitend elektriciteit is technisch en economisch niet altijd een reële optie. Een warmtenet kan lang niet overal toegepast worden. Toepassing van duurzame gasvormige energiedragers – zoals waterstof geproduceerd uit duurzame elektriciteit of groen gas – in combinatie met de inzet van hybride warmtepompen is in dergelijke situaties de meest begaanbare route naar verduurzaming. De oorlog in Oekraïne en stijging van de energieprijzen hebben deze trend van elektrificatie en hybridisering versneld. Samen met collega netbeheerders in Netbeheer Nederland verband en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat zijn routekaarten voor zowel groene waterstof en groen gas opgesteld. Een veilig en betrouwbaar gasnet blijft naar verwachting noodzakelijk – ook in een duurzame(re) energievoorziening.

Enexis Netbeheer B.V. ziet sinds april 2020 een afname van het aantal gasaansluitingen. De verwachting is dat een dalende trend is ingezet. Op de hoofdnetten wordt de komende vijf tot tien jaren nog geen significante ontwikkeling verwacht omdat wijktransities nog op gang moeten komen en gefaseerd zullen gaan verlopen. Eventuele afbouw van hoofdnetten die daaruit volgt ijlt na en is minder sterk. Want de sterk vermaasde hoofdnetten hebben naast een wijkfunctie immers ook een doortransportfunctie voor de voeding van stroomafwaarts gelegen netdelen. In voorkomende gevallen kan het zelfs zo zijn dat door het amoveren van hoofdleidingen in woonwijken die “van het aardgas afgaan” er elders in het gasnet verzwaringen en/of uitbreidingen moeten plaatsvinden. Het hogedruk gasnet functioneert als een soort “vaste constante” backbone voor het lagedruk gasnet en voeding voor de sector industrie.

Enexis Netbeheer B.V. is intensief betrokken bij de gesprekken met betrekking tot de Regionale Energiestrategieën, Transitie Visie Warmtes en proeftuinen aardgasvrije wijken. Daar vindt overleg plaats met betrokken partijen zoals provincies, gemeenten, projectontwikkelaars en woningcorporaties. Analyses van zowel het Planbureau voor de Leefomgeving als Enexis Netbeheer B.V. in het kader van de Transitievisies Warmte laten tevens zien dat een hybride oplossing een van de mogelijkheden is, waardoor er behoefte blijft aan een infrastructuur voor gasvormige energiedragers.

Het is dus de verwachting van Enexis Netbeheer B.V. dat in de CO₂-arme energievoorziening in 2050 een rol is weggelegd voor het gasnet voor de distributie van groen gas en waterstof. Vanwege de doortransportfunctie van het hoofdnet leidt een afname van het aantal gasaansluitingen daarnaast in mindere mate tot verwijdering van hoofdnetten. In de optiek van Enexis Netbeheer B.V. is het daarom niet zo dat het gaandeweg uitfaseren van aardgas ook leidt tot het op grote schaal buiten gebruik stellen van gasnetten.

Doordat het aantal gebruikers van het gasnet afneemt, maar dit naar verwachting niet leidt tot het op grote schaal buiten gebruik stellen van de gasactiva, is Enexis Netbeheer B.V. vanaf boekjaar 2022 voor gasactiva overgestapt op de degressieve afschrijvingsmethode. Het verbruikspatroon van de toekomstige economische voordelen die de activa in zich bergt, wordt namelijk weerspiegeld door het patroon waarin het aantal gebruikers van het gasnet afneemt. Voor meer informatie wordt verwezen naar noot 4. Afschrijvingen en buitengebruikstellingen.

Enexis Netbeheer B.V. ziet op dit moment geen aanleiding om de afschrijvingstermijnen van de bestaande gasnetten in te korten of tot afwaardering van de bestaande gasnetten over te gaan. Om dit risico verder te beperken is Enexis Netbeheer B.V. wel uiterst terughoudend met het nieuw aanleggen en vervangen van gasnetten wanneer alternatieve warmtevoorzieningen zoals warmtenetten of all-electric oplossingen in beeld zijn. Om de betrouwbaarheid en veiligheid van het gasnet te waarborgen, zullen de grootschalige meerjaren vervangingsprogramma's die in uitvoering zijn vanwege veroudering van netcomponenten nog tot en met 2030 op het huidige niveau blijven. Na afronding ervan zal het niveau van vervangingen in de gasnetten geleidelijk teruglopen.

In het Methodebesluit Gas voor de reguleringsperiode 2022-2026, heeft de ACM rekening gehouden met de verwachte toekomstige afname van het aantal gebruikers van het gasnet. De ACM heeft dit onder andere gedaan door voor de bepaling van de WACC over te stappen op het nominale in plaats van reële stelsel, waardoor de inflatievergoeding niet langer naar de toekomst wordt doorgeschoven. Een andere belangrijke wijziging, betreft de overstap op een degressieve afschrijvingsmethode voor gasactiva vanaf 2022. De ACM heeft gekozen voor de degressieve afschrijvingsmethode, aangezien deze methode beter past bij de verwachte toekomstige afname van het aantal gebruikers van het gasnet. Hiermee voorkomt de ACM dat – bij een lineaire afschrijvingsmethode – steeds minder gebruikers de jaarlijkse afschrijvingslasten moeten dragen. De ACM ziet geen aanleiding om de economische en technische levensduur van de gasactiva te herzien. Deze wijzigingen in het Methodebesluit Gas hebben geleid tot een hogere vaststelling van de efficiënte kosten inclusief een redelijk rendement die de regionale netbeheerders vergoed krijgen.

Enexis Netbeheer B.V. heeft bovenstaande veronderstellingen en uitgangspunten met veel zorgvuldigheid opgesteld. De veronderstellingen en uitgangspunten over de toekomst van het gasnet zijn op dit moment echter nog met veel onzekerheden omgeven. De veronderstellingen en uitgangspunten worden in beginsel periodiek herijkt, tenzij onverwachte significante gebeurtenissen onmiddellijke aanpassing vereisen.

13. VOORRADEN

De voorraden worden gewaardeerd tegen de kostprijs of lagere verwachte opbrengstwaarde (in het kader van de normale bedrijfsvoering de geschatte verkoopprijs minus verkoopkosten). De kostprijs is berekend op basis van het systeem van gewogen gemiddelde kostprijzen. De kostprijs omvat de uitgaven en direct toerekenbare kosten bij verwerving van de voorraden en het naar de bestaande locatie en in bestaande toestand brengen daarvan.

€ miljoen	2023	2022
Materialen	152	75
Voorziening incurrantheid	-2	-2
Totaal	150	73

De materialen hebben betrekking op artikelen die in voorraad worden aangehouden voor de investerings-, onderhouds-, storings- en werken voor derden-activiteiten. De voorraad aan materialen is met € 77 miljoen toegenomen ten opzichte van ultimo 2022. De toename is voornamelijk het gevolg van het strategisch ophogen van de voorraad materialen benodigd voor het uitbreiden en verzwaren van het elektriciteitsnet.

14. VORDERINGEN

De nog te ontvangen bedragen betreffen met name de maandelijkse bijraming van transportvergoedingen aan grootverbruikers en kleinverbruikers.

€ miljoen	2023	2022
Handelsdebiteuren	67	52
Nog te ontvangen bedragen	159	139
Overige vorderingen	9	3
Voorziening voor verwacht kredietverlies	-21	-17
Vorderingen op groepsmaatschappijen	4	6
Totaal	218	183

De ouderdom van de handelsdebiteuren zonder aftrek van de voorziening dubieuze debiteuren is per 31 december 2023 als volgt:

€ miljoen	2023								
	Handelsdebiteuren			Nog te ontvangen bedragen			Vorderingen op groepsmaatschappijen	Overige vorderingen	Totaal
	Verwacht kredietverlies	Bruto	Voorziening	Verwacht kredietverlies	Bruto	Voorziening	Bruto	Bruto	Netto
Nog niet vervallen	2%	16	0	0,2%	159	0	4	9	188
0-30 dagen vervallen	3%	19	-1	0,0%	0	0	0	0	18
31-60 dagen vervallen	15%	4	-1	0,0%	0	0	0	0	3
61-90 dagen vervallen	16%	4	-1	0,0%	0	0	0	0	3
91-365 dagen vervallen	50%	7	-4	0,0%	0	0	0	0	3
> 365 dagen vervallen	87%	17	-14	0,0%	0	0	0	0	3
Totaal		67	-21		159	0	4	9	218

De ouderdom van de handelsdebiteuren zonder aftrek van de voorziening dubieuze debiteuren is per 31 december 2022 als volgt:

2022									
€ miljoen	Handelsdebiteuren			Nog te ontvangen bedragen			Vorderingen op groepsmaatschappijen	Overige vorderingen	Totaal
	Verwacht krediet-verlies	Bruto	Voor-ziening	Verwacht krediet-verlies	Bruto	Voor-ziening	Bruto	Bruto	Netto
Nog niet vervallen	1%	15	0	0,1%	139	0	6	3	163
0-30 dagen vervallen	2%	12	0	0,0%	0	0	0	0	12
31-60 dagen vervallen	12%	2	0	0,0%	0	0	0	0	2
61-90 dagen vervallen	27%	2	-1	0,0%	0	0	0	0	1
91-365 dagen vervallen	52%	4	-2	0,0%	0	0	0	0	2
> 365 dagen vervallen	81%	17	-14	0,0%	0	0	0	0	3
Totaal		52	-17		139	0	6	3	183

15. EIGEN VERMOGEN

Het maatschappelijk kapitaal van de vennootschap bedraagt 100 duizend euro (€ 100.000) en is verdeeld in 1.000 gewone aandelen van honderd euro (€ 100). Hiervan zijn 201 aandelen met een totale nominale waarde van € 20.100 geplaatst en volgestort.

De agioreserve betreft fiscaal erkend agio.

De voorgestelde dividenduitkering is voor 2023 gebaseerd op 50% van het in het jaar gerealiseerd resultaat (nettowinst uit gewone bedrijfsvoering) en wordt uitgekeerd aan de aandeelhouder Enexis Holding N.V. De voor 2023 voorgestelde dividenduitkering bedraagt € 34.826 per aandeel (2022: € 378.109 per aandeel). De voorgestelde dividenduitkering bedraagt € 7 miljoen (2022: € 76 miljoen); dientengevolge bedraagt de reservering ten gunste van de algemene reserve € 7 miljoen. Het voorstel voor winstbestemming is niet in de balans per 31 december 2023 verwerkt.

Het via de winst-en-verliesrekening gevormde resultaat van het boekjaar 2023 vóór belastingen betreft louter gerealiseerde resultaten. Eind 2023 bedroeg het eigen vermogen € 4.429 miljoen (2022: € 4.491 miljoen). Ultimo 2023 bedroeg het totaal eigen vermogen per aandeel € 22 miljoen (2022: € 22 miljoen).

Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar het Mutatieoverzicht van het eigen vermogen.

16. RENTEDRAGENDE VERPLICHTINGEN (LANGLOPEND)

€ miljoen	2023	2022
Leningen Enexis Holding N.V.	2.984	2.484
Totaal	2.984	2.484

Onder de langlopende rentedragende verplichtingen zijn leningen opgenomen die nog langer dan een jaar aan Enexis Netbeheer B.V. ter beschikking staan. De bedragen voor aflossing die binnen een jaar vervallen, worden opgenomen onder de rentedragende verplichtingen (kortlopend).

De rentedragende verplichtingen van Enexis Netbeheer B.V. bestaan uit verstrekte leningen van Enexis Holding N.V. aan Enexis Netbeheer B.V. De financiering van Enexis Groep vindt plaats door het aantrekken van externe financiering door Enexis Holding N.V. Enexis Netbeheer B.V. heeft leningsovereenkomsten afgesloten met Enexis Holding N.V. tegen dezelfde voorwaarden en condities omtrent hoofdsom, rente en looptijd als waarvoor Enexis Holding N.V. externe financiering heeft aangetrokken.

Enexis Holding N.V. heeft in juni 2023 een groene obligatielening uitgegeven voor een nominaal bedrag van € 500 miljoen met een rente van 3,625% en een looptijd van 11 jaar tot 12 juni 2034. Deze lening zal worden aangewend voor investeringen in netuitbreidingen en verzwaringen die nodig zijn voor de inpassing van duurzame energie, voor automatisering van distributie, slimme meters en haar duurzame gebouwen. Enexis Netbeheer B.V. heeft een leningsovereenkomst afgesloten met Enexis Holding N.V. tegen dezelfde voorwaarden en condities omtrent hoofdsom, rente en looptijd als waarvoor Enexis Holding N.V. de beursgenoteerde groene obligatie heeft uitgegeven.

In 2020 heeft Enexis Holding N.V. een converteerbare hybride aandeelhouderslening uitgegeven. Deze converteerbare hybride aandeelhouderslening is uitgegeven in twee tranches. Tranche A is uitgegeven op 29 juli 2020 met een nominale waarde van € 422 miljoen en een rente van 2,15%. Tranche B is uitgegeven op 30 november 2020 met een nominale waarde van € 78 miljoen en een rente van 1,40%. Beide tranches hebben een maximale looptijd tot 30 november 2080. Voor beide tranches geldt een renteherijking op 30 november 2030 en daarna iedere 10 jaar. Vroegtijdige aflossing is bij iedere renteherijking óf onder overeengekomen voorwaarden mogelijk. Enexis Netbeheer B.V. heeft twee leningsovereenkomsten (Tranche A en B) afgesloten met Enexis Holding N.V. tegen dezelfde voorwaarden en condities omtrent hoofdsom, rente en looptijd als waarvoor Enexis Holding N.V. de converteerbare hybride aandeelhouderslening heeft uitgegeven. In de leningsovereenkomsten tussen Enexis Netbeheer B.V. en Enexis Holding N.V. is geen conversie optie opgenomen. De inschatting van Enexis Netbeheer B.V. is dat voor de twee leningen op 30 november 2030 gebruik gemaakt zal worden van de mogelijkheid tot vervroegde aflossing. Om deze reden is bij de bepaling van de geamortiseerde kostprijs rekening gehouden met een looptijd tot 30 november 2030.

Voor een nadere toelichting omtrent de rentedragende verplichtingen (langlopend) wordt verwezen naar noot 22. Financieringsbeleid en risico's financiële instrumenten.

17. VOORZIENINGEN

Voorzieningen worden opgenomen voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen van een onzekere omvang of met een onzeker tijdstip als gevolg van gebeurtenissen in het verleden. Indien het effect daarvan materieel is, worden de voorzieningen bepaald door de verwachte toekomstige kasstromen contant te maken met behulp van een actuele disconteringsvoet, waarbij rekening is gehouden met de specifieke risico's die inherent zijn aan de verplichting.

De verwachte uitgaven binnen een jaar na balansdatum worden als afzonderlijke post opgenomen onder de kortlopende verplichtingen.

De voorzieningen zijn ultimo 2023 als volgt te specificeren:

€ miljoen	Totaal 2023
Aanspraken begin boekjaar	7
Dotaties	1
Onttrekkingen	-1
Vrijval	-6
Totaal	1
Af: kortlopend deel	1
Totaal langlopend deel	-

De post voorzieningen bestaat ultimo 2023 hoofdzakelijk uit voorzieningen voor claims en geschillen. Teneinde de juridische positie van Enexis Netbeheer B.V. niet te schaden, wordt geen nadere toelichting omtrent de voorzieningen voor claims en geschillen opgenomen.

Het kortlopende deel van de voorziening bedraagt € 1 miljoen (2022: € 2 miljoen) en is afzonderlijk opgenomen onder de kortlopende verplichtingen.

Het vergelijkend overzicht voor 2022:

€ miljoen	Totaal 2022
Aanspraken begin boekjaar	13
Dotaties	2
Onttrekkingen	-2
Vrijval	-6
Totaal	7
Af: kortlopend deel	2
Totaal langlopend deel	5

18. VOORUITONTVANGEN BIJDRAGEN IN AANLEG VAN NETTEN EN AANSLUITINGEN

Vooruitontvangen bijdragen van klanten voor het maken van een aansluiting en de aanleg van het net ziet Enexis Netbeheer B.V. niet als separate prestatieverplichting. Dit betekent dat een voor de aansluiting ontvangen aansluitbijdrage als vooruitontvangst voor een nog te leveren prestatie beschouwd kan worden. Vanwege het causale verband van de ontvangen aansluitbijdragen met de voor de realisatie van de aansluiting gemaakte investeringsuitgaven kiest Enexis Netbeheer B.V. voor een timing van de omzetverantwoording van de ontvangen bijdragen op basis van de levensduur van de aansluiting.

De vooruitontvangen bijdragen bij investeringen in aanleg van netten en aansluitingen zijn als volgt te specificeren:

€ miljoen	2023	2022
Stand per 1 januari	1.158	1.066
Ontvangen in het jaar	126	123
Geamortiseerd	-34	-31
Totaal	1.250	1.158
Af: kortlopend deel in volgend boekjaar te amortiseren	35	33
Totaal langlopend deel 31 december	1.215	1.125

Het kortlopende deel van de vooruitontvangen bijdragen bedraagt € 35 miljoen (2022: € 33 miljoen) en is afzonderlijk opgenomen onder de kortlopende verplichtingen.

19. HANDESSCHULDEN EN OVERIGE TE BETALEN POSTEN

€ miljoen	2023	2022
Leveranciers	131	87
Belastingen	0	2
Te ontvangen facturen van groepsmaatschappijen	218	128
Te betalen rente aan groepsmaatschappijen	19	9
Overig	73	69
Totaal	441	295

De toename van handelsschulden en overige te betalen posten wordt voornamelijk veroorzaakt door schulden aan leveranciers en te ontvangen facturen van groepsmaatschappijen.

De schulden aan leveranciers zijn toegenomen door gestegen kosten van transportdiensten en distributieverliezen. Deze toename wordt grotendeels veroorzaakt door hogere kosten van TenneT voor transportdiensten als gevolg van tariefstijgingen.

Het bedrag aan te ontvangen factureren van groepsmaatschappijen is toegenomen door een latere afdracht van BTW aan Enexis Holding N.V. en beëindiging van een tijdelijk lager BTW tarief van 21% naar 9% eind 2022.

20. RENTEDRAGENDE VERPLICHTINGEN (KORTLOPEND)

€ miljoen	2023	2022
Rekening-courant schuld Enexis Holding N.V.	821	678
Totaal	821	678

Onder de kortlopende rentedragende verplichtingen zijn leningen en schulden opgenomen die nog korter dan een jaar aan Enexis Netbeheer B.V. ter beschikking staan.

De rekening-courant schuld met Enexis Holding N.V. bedraagt per ultimo 2023 € 821 miljoen en is toegenomen ten opzichte van ultimo 2022 (€ 678 miljoen) door aanzuivering van liquide middelen vanaf de hoofdrekening van Enexis Holding N.V., hetgeen heeft geresulteerd in een rekening-courant schuld voor hetzelfde bedrag. Het saldo van de liquide middelen van Enexis Netbeheer B.V. wordt op verslaggevingsdatum automatisch op de hoofdrekening van Enexis Holding N.V. geconcentreerd of indien er sprake is van een negatief saldo vanaf deze hoofdrekening aangezuiverd.

Voor een nadere toelichting omtrent de rentedragende verplichtingen (kortlopend) wordt verwezen naar noot 22. Financieringsbeleid en risico's financiële instrumenten.

21. TOELICHTING OP HET KASSTROOMOVERZICHT

Ten behoeve van het kasstroomoverzicht wordt onder de liquide middelen het volgende opgenomen:

€ miljoen	2023	2022
Liquide middelen	0	0
Totaal	0	0

De belangrijkste posten in het kasstroomoverzicht worden hieronder nader gespecificeerd.

De mutatie van het netto werkkapitaal is als volgt:

€ miljoen	2023	2022
Rentebaten en -lasten in het resultaat	62	25
Betaalde en ontvangen rente	-23	-34
Werkkapitaal exclusief rente	-6	-159
Totaal	33	-168

Specificatie netto werkkapitaal:

€ miljoen	2023	2022	Mutatie
Voorraden	150	73	-77
Vorderingen	218	183	-35
Subtotaal	368	256	-112
Handelsschulden en overige te betalen posten	-441	-295	146
Voorzieningen (kortlopend)	-1	-2	-1
Subtotaal	-442	-297	145
Totaal	-74	-41	33

De mutaties in de netto-rentedragende schulden in 2023 zijn als volgt:

€ miljoen	Overige activa	Verplichtingen uit financieringsactiviteiten			Totaal
	Liquide middelen	Deposito's	Rentedragende verplichtingen langlopend	Rentedragende verplichtingen kortlopend	
Stand per 1 januari 2023	0	0	-2.484	-678	-3.162
Kasstromen ¹	0	0	-500	-143	-643
Herrubricering van langlopend naar kortlopend	0	0	0	0	0
Overige niet-kasstroombetreffende mutaties	0	0	0	0	0
Stand per 31 december 2023	0	0	-2.984	-821	-3.805

¹ De totale inkomende kasstroom van opgenomen leningen in 2023 bedraagt € 643 miljoen en de totale uitgaande kasstroom van in 2023 afgeloste leningen bedraagt € 0 miljoen.

De mutaties in de netto-rentedragende schulden in 2022 zijn als volgt:

€ miljoen	Overige activa	Verplichtingen uit financieringsactiviteiten			Totaal
	Liquide middelen	Deposito's	Rentedragende verplichtingen langlopend	Rentedragende verplichtingen kortlopend	
Stand per 1 januari 2022	0	0	-2.482	-173	-2.655
Kasstromen ¹	0	0	-	-507	-507
Herrubricering van langlopend naar kortlopend	0	0	-	-	0
Overige niet-kasstroombetreffende mutaties	0	0	-2	2	-
Stand per 31 december 2022	0	0	-2.484	-678	-3.162

¹ De totale inkomende kasstroom van opgenomen leningen in 2022 bedraagt € 807 miljoen en de totale uitgaande kasstroom van in 2022 afgeloste leningen bedraagt € 300 miljoen.

22. FINANCIERINGSBELEID EN RISICO'S FINANCIËLE INSTRUMENTEN

ALGEMEEN

Enexis Netbeheer B.V. volgt het financieringsbeleid van de Enexis Groep. Dat beleid is erop gericht om de zelfstandige financiering van Enexis Groep zeker te stellen door tijdig, blijvend en voldoende toegang te realiseren tot kapitaal- en geldmarkten en tegelijk de financieringsstructuur, financieringskosten en -risico's te optimaliseren. De uitvoering van het financieringsbeleid is vastgelegd in een Treasury Statuut, met daarin opgenomen doelstellingen, taakomschrijving en mandaat van de afdeling Treasury, rapportering, risicobeheer en organisatorische en administratieve kaders ten behoeve van de financiering. De vigerende regels van de Elektriciteitswet 1998 en Gaswet alsmede het Besluit Financieel Beheer Netbeheerder worden hierbij in acht genomen.

De financiering van Enexis Groep vindt plaats door het aantrekken van externe financiering door Enexis Holding N.V. in de kapitaal- en geldmarkt alsmede, indien noodzakelijk, door gebruik te maken van met banken overeengekomen kredietfaciliteiten. Enexis Netbeheer B.V. heeft leningsovereenkomsten afgesloten met Enexis Holding N.V. tegen dezelfde voorwaarden en condities omtrent hoofdsom, rente en looptijd als waarvoor Enexis Holding N.V. externe financiering heeft aangetrokken. De concernfinanciering van Enexis Netbeheer B.V. door Enexis Holding N.V. vindt plaats op basis van deze gelijkwaardige condities, omdat Enexis Netbeheer B.V. en Enexis Holding N.V. gelijke kredietwaardigheid/credit rating profielen hebben.

De leningen worden via de interne rekening-courantverhouding tussen Enexis Holding N.V. en Enexis Netbeheer B.V. afgewikkeld. Enexis Netbeheer B.V. heeft haar bankrekeningen bij de Rabobank ondergebracht in een cashpool met Enexis Holding N.V. en andere groepsmaatschappijen. Aan deze cashpool is een niet-gecommiteerde kredietfaciliteit van € 30 miljoen verleend. Binnen de cashpool is er sprake van rente- en saldocompensatie ("Notional cashpooling").

Voor de rentetarieven binnen de gezamenlijke cashpool wordt onderscheid gemaakt naar gereguleerde en niet-gereguleerde activiteiten, door de inrichting van twee sub-cashpools. De sub-cashpool Gereguleerd omvat de bankrekeningen van Enexis Netbeheer B.V. De rentetoerekening is gebaseerd op het met de bank overeengekomen rekening-couranttarief. De sub-cashpool Niet-gereguleerd omvat de bankrekeningen van de overige groepsmaatschappijen inclusief Enexis Holding N.V., waarbij een marktconforme kredietopslag geldt boven op het banktarief.

De door Enexis Netbeheer B.V. afgesloten leningsovereenkomsten met Enexis Holding N.V. en de cashpoolstructuur voldoen aan de wettelijke vereisten voor de concernfinanciering van netwerkbedrijven, waarbij Enexis Netbeheer B.V. geen zekerheden mag stellen of aansprakelijkheid op zich neemt voor de financiering van niet-gereguleerde activiteiten binnen Enexis Groep. In het kader van haar bedrijfsvoering is Enexis Netbeheer B.V. blootgesteld aan een aantal risico's, zoals onder meer: marktrisico, kredietrisico, solvabiliteits-/liquiditeitsrisico en procesrisico. Het beleid van Enexis Groep, waaronder Enexis Netbeheer B.V., is er mede op gericht om de impact van de vermelde risico's op de financiële resultaten en het vermogen te minimaliseren. Hiervoor kan Enexis Groep financiële instrumenten/derivaten inzetten.

MARKTRISICO

Marktrisico is het risico dat gelopen wordt met betrekking tot waardeveranderingen in kasstromen en financiële instrumenten als gevolg van gewijzigde markttrente, valutakoersen en marktprijzen. Enexis Netbeheer B.V. houdt geen financiële instrumenten voor handelsdoeleinden aan.

Marktrisico bestaat uit renterisico, valutarisico en grondstofprijrisico:

RENTERISICO

Het renterisico bestaat enerzijds uit het risico dat de rentecomponent in de regulatorische vergoeding in de toekomst lager uitvalt. Dit heeft een drukkend effect op de inkomsten van Enexis Netbeheer B.V. Tevens kan de rentevergoeding lager zijn dan de uit hoofde van bestaande leningsovereenkomsten vastgelegde rente en anderzijds uit het risico dat de te betalen rente met betrekking tot toekomstige financieringen hoger uitvalt dan de huidige markttrente. Daarnaast is er een risico dat de waarde van een financieel instrument wijzigt als gevolg van veranderingen in markttrentes.

Basis voor het renterisicobeleid is spreiding. Door spreiding in (her)financiering en looptijd van leningen, rentevaststelling en rente-typische looptijd (vast of variabel), soort lening en eventueel geografische spreiding over financieringsmarkten, wordt beschikbaarheid zeker gesteld en wordt het renterisico beperkt.

Binnen het vastgestelde beleid bestaat de mogelijkheid om gebruik te maken van derivaten voor de afdekking van bepaalde risicoposities, zoals onder meer het renterisico. In 2023 heeft Enexis Netbeheer B.V. evenals in 2022, geen gebruik gemaakt van derivaten ten behoeve van het afdekken van renterisico's en ook geen derivaten uitstaan.

Vorderingen

Enexis Groep beperkt het renterisico op vorderingen op twee manieren:

- het afstemmen van de looptijden van de vorderingen, waaronder de financiële activa op de liquiditeitsprognose; en
- het vooraf contractueel overeenkomen van rentepercentages met betrekking tot de financiële activa tot aan de einddatum van de afgesloten contracten.

Vreemd vermogen

De rentedragende leningen kennen ultimo 2023 de navolgende looptijden, rentepercentages en vervaldagen:

€ miljoen	Nominale waarde	Boekwaarde	Contractuele einddatum	Initiële looptijd (jaren)	Resterende looptijd (jaren)	Rente
Intercompany Lening - Obligatielening	500	498	28 april 2026	10	2,3	0,875%
Intercompany Lening - Obligatielening	500	498	2 juli 2031	12	7,5	0,750%
Intercompany Lening - Groene obligatielening	500	498	17 juni 2032	12	8,5	0,625%
Intercompany Lening - Groene obligatielening	500	493	14 april 2033	12	9,3	0,375%
Intercompany Lening - Groene obligatielening	500	498	12 juni 2034	11	10,5	3,625%
Intercompany Lening - Aandeelhouderslening (Tranche A)	422	421	30 november 2080	60	57,0	2,150%
Intercompany Lening - Aandeelhouderslening (Tranche B)	78	78	30 november 2080	60	57,0	1,400%
Totaal	3.000	2.984				

De reële waarde van de rentedragende verplichtingen bedraagt circa € 2.685 miljoen ultimo 2023 (ultimo 2022: € 1.965 miljoen). Deze reële waarde is voor de leningen van Enexis Netbeheer B.V. die samenhangen met de door Enexis Holding N.V. afgesloten obligatieleningen conform beursnotering. De reële waarde van de leningen van Enexis Netbeheer B.V. die samenhangen met de door Enexis Holding N.V. uitgegeven converteerbare hybride aandeelhouderslening is berekend op basis van de Euro Utility (A) BFV rentecurve per 31 december 2023, rekening houdend met een opslag voor het achtergestelde en illiquide karakter. De reële waarde van de rentedragende leningen is per saldo toegenomen als gevolg van een nieuwe lening verstrekt door Enexis Holding N.V., van in totaal € 500 miljoen. Voor een verdere toelichting omtrent de in 2023 afgesloten leningen wordt verwezen naar noot 16. Rentedragende verplichtingen (langlopend).

Per ultimo 2023 waren alle rentedragende leningen vastrentend.

De door Enexis Holding N.V. verstrekte leningen aan Enexis Netbeheer B.V. die samenhangen met de door Enexis Holding N.V. uitgegeven beursgenoteerde obligatieleningen betreffen zogenoemde level 1 financiële instrumenten. Dit houdt voor Enexis in dat de reële waarde gebaseerd is op genoteerde prijzen in een actieve markt. De door Enexis Holding N.V. verstrekte leningen aan Enexis Netbeheer B.V. die samenhangen met de door Enexis Holding N.V. uitgegeven converteerbare hybride aandeelhouderslening betreffen zogenoemde level 2 financiële instrumenten. Dit houdt in dat de reële waarde gebaseerd wordt op discontering van de nominale cashflows tegen uit de markt afkomstige disconteringscurves. Bij de berekening van de reële waarde van de converteerbare hybride aandeelhouderslening wordt rekening gehouden met een opslag voor het achtergestelde en illiquide karakter.

VALUTARISICO

Enexis Netbeheer B.V. kan geconfronteerd worden met valutarisico in geval van inkopen in een andere valuta dan de euro. Enexis Netbeheer B.V. heeft geen financieringsinstrumenten in andere valuta dan de euro.

Het totaalbedrag aan liquiditeiten, vorderingen en verplichtingen in vreemde valuta is eind 2023 minimaal, waardoor valutarisico's en gevoeligheid voor koersveranderingen niet relevant zijn. In 2023 heeft Enexis Netbeheer B.V. evenals in 2022, geen gebruik gemaakt van derivaten ten behoeve van het afdekken van valutarisico's en ook geen derivaten ter afdekking van valutarisico's uitstaan.

GRONDSTOFFPRIJSRISICO

Enexis Netbeheer B.V. is met name blootgesteld aan fluctuaties van energieprijzen. Met de inkoop van energie worden netverliezen gecompenseerd. Het energie prijsrisico wordt in belangrijke mate beperkt door de prijs steeds enkele jaren vooruit vast te leggen door middel van termijn aankopen, waardoor aan het begin van het jaar de geprognosticeerde hoeveelheid fysiek reeds volledig is ingekocht.

De termijncontracten worden afgesloten voor eigen gebruik en kwalificeren daarom niet als derivaten conform IFRS 9. De termijncontracten zijn per ultimo 2023 om deze reden niet in de balans opgenomen. Voor een nadere toelichting op de meerjarige financiële verplichtingen uit hoofde van de termijncontracten, wordt verwezen naar noot 24. Niet uit de balans blijken de verplichtingen.

Ondanks het beleid van Enexis Netbeheer B.V. om de energie enkele jaren vooruit in te kopen, zullen vanwege de gestegen energieprijzen de komende jaren de kosten voor distributieverliezen weliswaar dalen ten opzichte van 2023, maar naar verwachting op een hoger niveau blijven dan vóór 2022. Dit blijkt ook uit de meerjarige financiële verplichtingen voor netverliezen zoals opgenomen in noot 24. Niet uit de balans blijken de verplichtingen en activa. Aangezien regionale netbeheerders in de reguleringsmethode hun efficiënte kosten en investeringen inclusief een redelijk rendement vergoed krijgen, zal dit hogere kostenniveau van distributieverliezen eveneens leiden tot een toename van de toekomstige tarieven en daarmee netto-omzet. Om deze reden zijn de financiële gevolgen voor Enexis Netbeheer B.V. naar verwachting beperkt.

KREDIETRISICO

Het kredietrisico is het risico van een verlies dat ontstaat als een tegenpartij niet kan of zal voldoen aan haar verplichtingen. De debiteurenrisico's in gereguleerde markten zijn lager dan die in geliberaliseerde energiemarkten. Voor alle kleinverbruikersdebiteuren inzake de te betalen netwerkvergoedingen worden de vorderingen geïnd door energieleveranciers die debiteurenrisico op de eindklanten dragen. Enexis Netbeheer B.V. heeft daarentegen wel een debiteurenrisico op de energieleveranciers.

Het maximale kredietrisico is in beginsel gelijk aan de boekwaarde van de vorderingen en vlottende activa.

SOLVABILITEITS- EN LIQUIDITEITSRISICO

Solvabiliteitsrisico

Het solvabiliteitsrisico is het risico dat het eigen vermogen of het garantievermogen op lange termijn onvoldoende is om aan de verplichtingen te kunnen voldoen. Voor zowel Enexis Netbeheer B.V. als Enexis Holding N.V. streven we naar minimaal een A credit rating profiel (A/A2 met stable outlook). Bewaking van deze doelstelling vindt plaats op basis van vastgestelde minimale financiële kengetallen zoals opgenomen in hoofdstuk 'Kapitaalbeheer'. Deze credit rating verschaft Enexis Netbeheer B.V. een goede toegang tot de internationale kapitaalmarkten.

Liquiditeitsrisico en contractuele looptijdanalyse

Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico is het risico dat Enexis Netbeheer B.V. niet aan haar betalingsverplichtingen op korte termijn kan voldoen. Enexis Netbeheer B.V. is voor het voldoen aan haar betalingsverplichtingen afhankelijk van Enexis Holding N.V., aangezien dit de entiteit binnen de Enexis Groep is die verantwoordelijk is voor het aantrekken van externe financiering. Enexis Netbeheer B.V. is onderdeel van het liquiditeitsbeheer van Enexis Groep, dat wordt uitgevoerd op het niveau van Enexis Holding N.V. Het liquiditeitsbeheer van Enexis Holding N.V. is erop gericht om het liquiditeitsrisico van Enexis Groep, waaronder Enexis Netbeheer B.V., te mitigeren.

Enexis Holding N.V. streeft naar minimaal een "adequaat" liquiditeitsprofiel conform de geldende definities van rating agency S&P voor gereguleerde netwerkbedrijven, wat onder meer betekent dat de liquiditeitsbehoefte van de Enexis Groep, waaronder Enexis Netbeheer B.V., altijd voor een jaar vooruit gedekt moet zijn met een veiligheidsbuffer van 10%. Enexis Holding N.V. toetst haar liquiditeitsprofiel en stuurt deze op regelmatige basis bij op lange, middellange en korte termijn.

Contractuele looptijdanalyse

De navolgende tabel laat de contractuele niet-gedisconteerde kasstromen van Enexis Netbeheer B.V. zien geldend per ultimo 2023:

€ miljoen	< 1 mnd	< 3 mnd	3-12 mnd	1-5 jaar	> 5 jaar	Totaal
Rentedragende verplichtingen (langlopend)	0	0	0	500	2.500	3.000
Handelsschulden en overige te betalen posten	131	0	310	0	0	441
Rentedragende verplichtingen (kortlopend)	68	137	616	0	0	821
Rente over rentedragende verplichtingen	0	0	41	154	146	341
Totaal	199	137	967	654	2.646	4.603

Ultimo 2022 bedroegen de contractuele niet-verdisconteerde kasstromen:

€ miljoen	< 1 mnd	< 3 mnd	3-12 mnd	1-5 jaar	> 5 jaar	Totaal
Rentedragende verplichtingen (langlopend)	0	0	0	500	2.000	2.500
Handelsschulden en overige te betalen posten	89	0	206	0	0	295
Rentedragende verplichtingen (kortlopend)	57	113	508	0	0	678
Rente over rentedragende verplichtingen	-	0	23	86	67	176
Totaal	146	113	737	586	2.067	3.649

Procesrisico

Het procesrisico omvat de risico's samenhangend met de inrichting van de organisatie, de procedures en activiteiten van de Treasury-afdeling van de Enexis Groep. Deze risico's worden afgedekt middels een organisatorische functiescheiding tussen frontoffice en backoffice, alsmede door middel van het vastgestelde financieringsbeleid, het Treasury Statuut, het Treasury Control Framework en daaraan gerelateerde interne assessments en interne audits.

Kapitaalbeheer

Het kapitaal dat door de onderneming beheerd wordt, omvat het door aandeelhouders gestorte aandelenkapitaal en de opgebouwde algemene reserves.

Het kapitaalbeheer van Enexis Netbeheer B.V. is gericht op een financieel gezonde kapitaalstructuur en het behoud van een minimale A credit rating profiel (A/A2 met stable outlook) voor Enexis Netbeheer B.V. Dit ter ondersteuning van de continuïteit van haar bedrijfsprocessen en het kunnen realiseren van geplande investeringen.

Daarbij wordt ernaar gestreefd om voor aandeelhouders de, door de Autoriteit Consument & Markt (ACM) vastgestelde, eigenvermogensvergoeding te realiseren, met inachtneming van de belangen van vreemd vermogen verschaffers en andere belanghebbenden ('Stakeholders') van de Enexis Groep.

De lange termijn credit rating afgegeven door Standard & Poor's (S&P) voor Enexis Netbeheer B.V. is in februari 2023 gewijzigd naar A+ met een positieve outlook (was A+ stabiele outlook), omdat in februari 2023 Standard & Poor's (S&P) de grote regionale netbeheerders de status Government Related Entities (GREs) heeft toegekend en daarom de credit rating met één niveau heeft verhoogd. Tegelijkertijd heeft S&P de credit rating met één niveau verlaagd vanwege de verwachte aanhoudende druk op de financiële ratio's in de huidige reguleringsperiode, maar van een voldoende niveau vindt om Enexis een zogenaamde 'positieve outlook' te geven.

Met deze rating wordt voldaan aan de interne eisen voor het behoud van een A credit rating profiel.

Indien een netbeheerder een verklaring door een erkend kredietbeoordelingsbureau heeft waaruit blijkt dat de netbeheerder kredietkwaliteitstrap investeringswaardig is, hoeft deze op basis van artikel 2 lid 3 van het Besluit Financieel Beheer Netbeheerder niet te rapporteren over de wettelijke ratio's inzake kredietwaardigheid. De netbeheerder Enexis Netbeheer B.V. voldoet met haar actuele credit ratings aan het minimaal vereiste kredietwaardigheidsniveau.

Enexis Netbeheer B.V. beheert haar kapitaalstructuur en past deze aan, aan veranderende economische omstandigheden en wettelijke of regulatorische verplichtingen. Ten behoeve van het handhaven of aanpassen van de kapitaalstructuur kan Enexis Netbeheer B.V. onder bepaalde voorwaarden haar dividendbeleid aanpassen of kapitaal uitkeren aan aandeelhouders.

23. INFORMATIE VERBONDEN PARTIJEN

Transacties met verbonden partijen vinden plaats tegen marktconforme prijzen en voorwaarden. Vorderingen en schulden ultimo boekjaar worden normaal gesproken via de rekening-courant afgewikkeld. Er zijn geen garanties ontvangen dan wel afgegeven betreffende de vorderingen en schulden van verbonden partijen. De waardecorrectie in verband met oninbaarheid is nihil.

In 2023 onderscheidde Enexis Netbeheer B.V. als verbonden partijen haar aandeelhouder, de daaraan gelieerde entiteiten, deelnemingen en topfunctionarissen in het kader van de Wet Normering Topinkomens (WNT). De aandelen van Enexis Netbeheer B.V. worden gehouden door Enexis Holding N.V.

Enexis Netbeheer B.V. is leningen overeengekomen met Enexis Holding N.V. ter financiering van de bedrijfsvoering en investeringen in de energienetten van Enexis Netbeheer B.V. Per ultimo 2023 bedraagt het totaal van de opgenomen leningen € 2.984 miljoen (2022: € 2.484 miljoen). In 2023 is voor € 500 miljoen aan leningen afgelost. De over de leningen betaalde rentevergoedingen bedroegen in 2023 € 23 miljoen (2022: € 34 miljoen).

Per ultimo 2023 heeft Enexis Netbeheer B.V. een schuld op Enexis Holding N.V. van € 821 miljoen (ultimo 2022: € 678 miljoen), zijnde de rekening-courant positie (zie noot 20. Rentedragende verplichtingen (kortlopend)). De rentelast over de rekening-courant positie is in 2023 € 29 miljoen (2022: € 2 miljoen). De rentelast wordt op de rekening-courant positie bijgeboekt.

Per ultimo 2023 bedroegen de overige vorderingen op groepsmaatschappijen € 4 miljoen (2022: € 6 miljoen). De nog te ontvangen facturen van groepsmaatschappijen bedroeg ultimo 2023 € 218 miljoen (2022: € 128 miljoen) en de te betalen rente aan groepsmaatschappijen bedroeg € 19 miljoen (2022: € 9 miljoen).

De aan de aandeelhouder betaalde dividenduitkering bedroeg € 76 miljoen (2022: € 93 miljoen). Het ontvangen dividend van deelnemingen bedroeg in 2023 nihil (2022: nihil).

Enexis Netbeheer B.V. maakt voor zijn bedrijfsvoering onder andere gebruik van personeelsleden die in dienst zijn van Enexis Personeel B.V. alsmede van activa die zijn ondergebracht bij Enexis Personeel B.V. De kosten voor het inzetten van personeelsleden van Enexis Personeel B.V. bij de primaire afdelingen Asset Management, Infra en Klant & Markt van Enexis Netbeheer B.V. worden door Enexis Personeel B.V. als personeelskosten doorbelast op basis van afgesloten overeenkomsten (DVO's/SLAs) aan Enexis Netbeheer B.V. Deze personeelskosten worden in de jaarrekening van Enexis Netbeheer B.V. verantwoord als "Inhuur personeel bij Enexis Personeel B.V." onder de "Personeelskosten". De kosten van Enexis Personeel B.V. voor de ondersteunende- en stafmatige afdelingen worden op basis van afgesloten overeenkomsten (DVO's/SLA's) doorbelast aan Enexis Netbeheer B.V. en hebben onder andere betrekking op facilitaire diensten alsmede de inzet van personeel. Deze kosten zijn verantwoord als "Uitbestede stafdiensten aan Enexis Personeel B.V." onder de "Kosten uitbesteed werk, materialen en andere externe kosten". De betreffende activa en passiva, zoals software, gebouwen maar ook de voorzieningen voor personeelsbeloningen, zijn op de balans van Enexis Personeel B.V. verantwoord.

Enexis Netbeheer B.V. beschouwt de leden van de directie en Raad van Commissarissen als topfunctionarissen in het kader van de WNT. Transacties met topfunctionarissen hebben louter betrekking op beloningen. Voor de toelichting wordt verwezen naar noot 25. Bezoldiging en Wet Normering Topinkomens (Bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector).

De niet in de consolidatie van Enexis Netbeheer B.V. betrokken deelnemingen van Enexis Netbeheer B.V. of de aan haar gelieerde entiteiten zijn hieronder weergegeven.

	Statutaire zetel	Aandeel Enexis Netbeheer B.V. 31 december 2023	Aandeel Enexis Netbeheer B.V. 31 december 2022	Onderdeel van
ZEBRA Gasnetwerk B.V. ¹	Bergen op Zoom	0%	67%	Enexis Netbeheer B.V.
Energie Data Services Nederland B.V.	Arnhem	23%	23%	Enexis Netbeheer B.V.
Beheerder Afsprakenstelsel B.V.	Poeldijk	16%	16%	Enexis Netbeheer B.V.

¹ ZEBRA Gasnetwerk B.V. betreft een joint venture waarvan de boekwaarde per ultimo 2022 nihil was. De entiteit is in 2023 geliquideerd. In 2022 werd deze deelneming niet in de conolidatie betrokken omdat er geen sprake was van beslissende zeggenschap (besluitvorming met meerderheid van 75%).

24. NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

MEERJARIGE FINANCIËLE VERPLICHTINGEN

Ultimo 2023 bedragen de meerjarige financiële verplichtingen € 337 miljoen (2022: € 459 miljoen). Met betrekking tot de inkoop heeft Enexis raamcontracten afgesloten met leveranciers, waarbij de verwachte afname van materialen en diensten in 2024 geraamd wordt op circa € 1,4 miljard.

€ miljoen	2023			2022		
	< 1 jaar	1-5 jaar	> 5 jaar	< 1 jaar	1-5 jaar	> 5 jaar
Netverlies	140	176	21	317	142	0
Totaal	140	176	21	317	142	0

GERECHTELIJKE PROCEDURES EN JURIDISCHE GESCHILLEN

Ultimo 2023 was Enexis Netbeheer B.V. betrokken bij verschillende rechtszaken en juridische geschillen. Op basis van financieel risico zijn met betrekking tot de ontvangen claims daar waar nodig voorzieningen getroffen of zijn verplichtingen verwerkt in de jaarrekening.

AFGEGEVEN GARANTIES

Enexis Netbeheer B.V. heeft in totaal voor € 6 miljoen garanties afgegeven ten behoeve van derden (2022: € 6 miljoen).

25. BEZOLDIGING EN WET NORMERING TOPINKOMENS (BEZOLDIGING TOPFUNCTIONARISSEN PUBLIEKE EN SEMIPUBLIEKE SECTOR)

ENEXIS EN DE WET NORMERING TOPINKOMENS

De Wet Normering Topinkomens (WNT) is van toepassing op Enexis Netbeheer B.V. Het algemeen toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2023 € 223.000 (2022: € 216.000). De in de WNT verplichte verantwoording over de bezoldiging van de topfunctionarissen die werkzaam zijn voor Enexis Netbeheer B.V. vindt plaats in deze jaarrekening.

De raad van bestuur en de raad van commissarissen van Enexis Holding N.V. voeren werkzaamheden uit voor Enexis Groep als geheel en daarmee dus ook voor Enexis Netbeheer B.V. De raad van bestuur van Enexis Holding N.V. vormt de directie van Enexis Netbeheer B.V. De raad van commissarissen van Enexis Holding N.V. is verantwoordelijk voor het toezicht op Enexis Netbeheer B.V.

De leden van de raad van bestuur zijn in dienst bij Enexis Personeel B.V. en kwalificeren daarmee bij Enexis Netbeheer B.V. als leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking. De wettelijke verantwoording van de WNT bij Enexis Netbeheer B.V. richt zich diensgevolge op de vergoeding die door Enexis Netbeheer B.V. wordt verrekend met Enexis Personeel B.V. voor de door de topfunctionaris verrichte arbeid en die bij Enexis Netbeheer B.V. ten laste van het resultaat gebracht is. Hierbij wordt op grond van de Uitvoeringsregeling WNT (artikel 2 en 2a) het bezoldigingsbegrip voor topfunctionarissen zonder dienstbetrekking gehanteerd, dat afwijkt van het bezoldigingsbegrip dat geldt voor topfunctionarissen met dienstbetrekking.

NORMONDUIDELIJKHEID IN DE WET NORMERING TOPINKOMENS

Het Ministerie van Binnenlandse Zaken (hierna: BZK) heeft voor boekjaar 2023 de openbaarmakingsverplichting voor WNT-instellingen die deel uitmaken van een groep van rechtspersonen verduidelijkt. Deze verduidelijkingen hebben echter geleid tot verantwoordings- en controleproblemen in de WNT-verantwoording 2023 van WNT-instellingen die deel uitmaken van een groep en waarbij sprake is van intra-groep-detachering. De verantwoordings- en controleproblemen hangen voor deze WNT-instellingen samen met normonduidelijkheid in de WNT. De Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants heeft in NBA Alert 47 een nadere uitwerking opgenomen van de normonduidelijkheid voor WNT-verantwoordingen 2023.

De normonduidelijkheid is ook van toepassing op de WNT-verantwoording 2023 van Enexis Netbeheer B.V. Bij Enexis is voor de WNT namelijk sprake van intra-groep-detachering aangezien de leden van de raad van bestuur in dienst zijn bij Enexis Personeel B.V. en de bezoldiging van de leden van de raad van bestuur wordt doorbelast naar de WNT-plichtige instelling Enexis Netbeheer B.V. De leden van de raad van bestuur kwalificeren daarom bij Enexis Netbeheer B.V. als leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking. De WNT-verantwoording bij Enexis Netbeheer B.V. bestaat om deze reden uit de vergoeding die door Enexis Personeel B.V. in rekening is gebracht bij Enexis Netbeheer B.V. voor de uitoefening van de functie van de topfunctionarissen. De WNT verantwoording toont niet de bezoldiging die de topfunctionarissen ontvangen vanuit Enexis Personeel B.V. De vergoeding die door Enexis Personeel B.V. bij Enexis Netbeheer B.V. in rekening wordt gebracht voor de uitoefening van de functie door de leden van de raad van bestuur is gebaseerd op de bezoldiging die de topfunctionarissen ontvangen vanuit Enexis Personeel B.V., waarbij rekening wordt gehouden met het bezoldigingsbegrip dat geldt voor topfunctionarissen zonder dienstbetrekking, dat afwijkt van het bezoldigingsbegrip dat geldt voor topfunctionarissen met dienstbetrekking (Uitvoeringsregeling WNT artikel 2 en 2a).

De normonduidelijkheid in de WNT ziet toe op twee onderdelen:

- **Bezoldiging in de situatie van intra-groep detachering:** In de WNT is bepaald dat de bezoldiging van de topfunctionaris bij een WNT-instelling bestaat uit de kosten die door andere groepsmaatschappijen worden doorbelast aan de WNT-instelling met betrekking tot de functievervulling van de topfunctionaris bij die WNT-instelling. De doorbelaste kosten voor de functievervulling van een topfunctionaris dienen te worden bepaald op basis van artikel 2a van de Uitvoeringsregeling. In het geval van intra-groep-detachering is echter niet nader uitgewerkt welke kosten aan het vervullen van de topfunctie moeten worden toegerekend. Er is sprake van een open bezoldigingsbegrip, een limitatieve opsomming in de wet- en regelgeving ontbreekt. In de Uitvoeringsregeling is bijvoorbeeld opgenomen dat bureaustkosten onderdeel zijn van de bezoldiging, maar er wordt niet gedefinieerd welke kosten tot de bureaustkosten dienen te worden gerekend. Daarnaast wordt niet nader gedefinieerd hoe gemeenschappelijke kosten aan individuele topfunctionarissen of WNT-instellingen moeten worden toegerekend.
- **Omvang dienstverband in de situatie van intra-groep detachering:** De WNT schrijft voor dat doorbelasting aan de WNT-instelling plaats dient te vinden op basis van de deeltijdfactor die de topfunctionaris werkzaam is voor de WNT-instelling. De uitingen van het Ministerie van BZK in 2023 hebben verduidelijkt dat de deeltijdfactor bepaald dient te worden op basis van afspraken met de topfunctionaris in bijvoorbeeld de arbeidsovereenkomst of op basis van een urenregistratie. Als de deeltijdfactor bepaald wordt op basis van gemaakte afspraken met de topfunctionaris, dan dient de WNT-instelling aan te tonen dat deze overeenkomen met de praktijk op basis van een urenregistratie. Het is voor Enexis niet mogelijk om met terugwerkende kracht over heel 2023 te voldoen aan de vereisten voor de benodigde gegevens die door het Ministerie van BZK gedurende 2023 zijn gepubliceerd. Daarnaast is een topfunctionaris binnen een groep van entiteiten doorgaans aangesteld om een groep als geheel aan te sturen. Het is in de WNT onduidelijk hoe deze 'groepsbrede' werkzaamheden voor bijvoorbeeld beleid, strategie en personeelszaken dienen te worden toegerekend aan de (WNT-)instellingen binnen een groep.

Vanwege de normonduidelijkheid is Enexis genoodzaakt om op voornoemde onderdelen eigen aannames en uitgangspunten te hanteren bij het opstellen van de WNT-verantwoording. Deze aannames en gehanteerde uitgangspunten worden in de WNT-verantwoording hieronder nader toegelicht.

BEZOLDIGING EN OMVANG DIENSTVERBAND IN 2023

Op basis van dienstverleningsovereenkomsten tussen de entiteiten binnen Enexis Groep vindt doorbelasting van de bezoldiging van de raad van bestuur en de raad van commissarissen plaats naar rato van de omvang van de dienstverlening. De omvang van de dienstverlening wordt in de dienstverleningsovereenkomsten bepaald op basis van de grootte van de betreffende entiteiten ten opzichte van Enexis Groep als geheel. Sinds de verkoop van Fudura B.V. in augustus 2022, is de omvang van de niet-gereguleerde activiteiten beperkt, waardoor in 2023 100% van de bezoldiging van de raad van bestuur en de raad van commissarissen wordt doorbelast vanuit Enexis Personeel B.V. aan Enexis Netbeheer B.V. In 2022 was het doorbelastingpercentage 96,59%, omdat Fudura B.V. tot augustus 2022 onderdeel was van Enexis Groep. De in rekening te brengen vergoeding voor verrichte arbeid vindt plaats naar rato van het aantal kalenderdagen dat het lid van de raad van bestuur en van de raad van commissarissen op grond van de WNT kwalificeert als topfunctionaris, en (voor de leden van de raad van bestuur) naar rato van de omvang van het dienstverband.

In het [hoofdstuk Corporate Governance](#) is een overzicht opgenomen van de bezoldiging van de raad van bestuur en raad van commissarissen, die zij ontvangen voor de werkzaamheden die zij verrichten voor Enexis Groep als geheel. In dat hoofdstuk is ook een vergelijking opgenomen met de bezoldiging zoals verantwoord in het jaarverslag 2023 van Enexis Holding N.V.

BELONING RAAD VAN BESTUUR 2023

In 2023 heeft er een wijziging plaatsgevonden in de samenstelling van de Raad van Bestuur van Enexis. Op 21 augustus 2023 heeft de heer E.G. den Boer zijn werkzaamheden als CEO neergelegd. In zijn afwezigheid is de functie van CEO waargenomen door mevrouw M.N.A.J. Vogt. De heer Den Boer is vervolgens op 12 september 2023 opgevolgd door de heer R.B.A. van der Leeuw (voormalig COO). Tot 1 november 2023 heeft de heer Van der Leeuw de functie van COO waargenomen. Met ingang van 1 november 2023 is de positie van COO ad interim vervuld door mevrouw M.E. Kaashoek.

De hiernavolgende tabellen 1,2 en 3 tonen de ontwikkeling van de beloning van de leden van de Raad van Bestuur.

Alle leden van de Raad van Bestuur kwalificeren als topfunctionaris zonder dienstbetrekking. Het individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum wordt berekend op basis van de duur en omvang van het dienstverband (tabel 1, 2 en 3 hieronder). In tabel 3 is de bezoldiging van 2023 opgenomen, voor de eerste twaalf kalendermaanden van de functievervulling van de Chief Operating Officer a.i. (mevrouw M.E. Kaashoek).

Tabel 1. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling in 2023 (WNT tabel 1a):

Gegevens 2023	E.G. den Boer	R.B.A. van der Leeuw	J.K. Sanders	M.N.A.J. Vogt
Bedragen × € 1				
Functiegegevens	CEO/adviseur¹	COO/CEO	CTO	CFO
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	nee	nee	nee	nee
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	222.921	223.000	223.000	223.000
Subtotaal	222.921	223.000	223.000	223.000
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	223.000	223.000	223.000	223.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	222.921	223.000	223.000	223.000
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

¹ Op 21 augustus 2023 heeft de heer Den Boer de functie van CEO neergelegd en wordt hij niet meer beschouwd als topfunctionaris in de zin van de WNT. Maar in de WNT wordt een functionaris vanaf de datum waarop deze de functie als topfunctionaris neerlegt nog vier jaar als leidinggevende topfunctionaris genormeerd, indien het dienstverband van niet is geëindigd en de topfunctionaris zijn functie meer dan twaalf maanden heeft vervuld. De WNT-gegevens van deze functionaris worden op dezelfde wijze als van een leidinggevende topfunctionaris openbaar gemaakt.

Tabel 2. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling in 2022 (WNT tabel 1a):

Gegevens 2022	E.G. den Boer	R.B.A. van der Leeuw	J.K. Sanders	M.N.A.J. Vogt
Bedragen × € 1				
Functiegegevens	CEO	COO	CTO	CFO
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,9659	0,9659	0,9659	0,8693
Dienstbetrekking?	nee	nee	nee	nee
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	207.152	208.634	208.634	187.769
Subtotaal	207.152	208.634	208.634	187.769
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	208.634	208.634	208.634	187.769
Bezoldiging	207.152	208.634	208.634	187.769

Tabel 3. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking tot en met de 12e kalendermaand van de functievervulling (WNT tabel 1b):

Bedragen × € 1 Functiegegevens	M.E. Kaashoek COO a.i.	
	2023	2022
Kalenderjaar		
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang – einde)	1/11 - 31/12	-
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	2	-
Omvang van het dienstverband in uren per kalenderjaar	280	-
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum		
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	212	-
Maxima op basis van de normbedragen per maand	59.000	-
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	59.000	
Bezoldiging (alle bedragen exclusief btw)		
Bezoldiging in de betreffende periode	59.000	-
Bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	59.000	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	
Bezoldiging	59.000	
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	

BELONING RAAD VAN COMMISSARISSEN 2023

In 2023 heeft er een wijziging plaatsgevonden in de samenstelling van de Raad van Commissarissen van Enexis. Op 27 februari 2023 heeft de heer P.L.A. Rüpp zijn werkzaamheden als commissaris vanwege gezondheidsredenen neergelegd. Hij is opgevolgd door mevrouw W.J. Mansveld, die sinds 23 november 2023 lid is van de Raad.

In onderstaande tabel 4 en 5 wordt inzicht gegeven in de ontwikkeling van de beloning van de individuele leden van de Raad van Commissarissen. In de tabel is voor Enexis Netbeheer B.V. in 2023 rekening gehouden met een doorbelastingpercentage van 100% (2022: 96,59%).

Tabel 4. Toezichthoudende topfunctionarissen 2023 (WNT tabel 1c):

Gegevens 2023	J.C.H.G. Arts	J.F.M. van Dijk	W.J. Mansveld	J.A. Nijhuis	P.L.A. Rüpp	C.M. Velthuis
Bedragen × € 1						
Functiegegevens	Lid	Lid	Lid	Voorzitter	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12	23/11 – 31/12	01/01 – 31/12	01/01 – 27/2	01/01 – 31/12
Bezoldiging						
Bezoldiging	22.300	22.300	2.383	33.450	3.544	22.300
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	22.300	22.300	2.383	33.450	3.544	21.600
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	22.300	22.300	2.383	33.450	3.544	22.300
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

Tabel 5. Toezichthoudende topfunctionarissen 2022 (WNT tabel 1c):

Gegevens 2022	J.C.H.G. Arts	J.F.M. van Dijk	J.A.Nijhuis	J.A.Nijhuis	P.L.A. Rüpp	C.M. Velthuis
Bedragen × € 1						
Functiegegevens	Lid	Lid	Lid	Voorzitter	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12	14/04 – 12/05	13/05 – 31/12	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Bezoldiging						
Bezoldiging	20.863	20.863	1.658	19.977	20.863	20.863
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	21.600	21.600	1.716	20.683	21.600	21.600

26. GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

Na balansdatum, op 7 februari 2024, zijn de lange termijn credit ratings van S&P voor Enexis Holding N.V. en Enexis Netbeheer B.V. verhoogd naar AA- met een stabiele outlook.

Op 30 mei 2024, heeft Enexis Holding N.V. een vierde groene obligatie van € 500 miljoen uitgegeven. De obligatie heeft een looptijd van 12 jaar en een couponrente van 3,50%. Enexis Netbeheer B.V. zal een leningsovereenkomst afsluiten met Enexis Holding N.V. tegen dezelfde voorwaarden en condities omtrent hoofdsom, rente en looptijd als waarvoor Enexis Holding N.V. de beursgenoteerde groene obligatie heeft uitgegeven.

Er zijn geen andere gebeurtenissen na balansdatum die impact hebben op deze jaarrekening.

Verklaring van de onafhankelijke accountant

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de aandeelhouder en de directie van Enexis Netbeheer B.V.

VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN JAARREKENING 2023

ONS OORDEEL MET BEPERKING

Wij hebben de jaarrekening voor het boekjaar geëindigd op 31 december 2023 van Enexis Netbeheer B.V. te 's-Hertogenbosch (hierna 'Enexis' of 'de onderneming') gecontroleerd. De verantwoording inzake de Wet normering topinkomens (hierna WNT-verantwoording) is opgenomen in de jaarrekening.

Naar ons oordeel

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Enexis per 31 december 2023 en van het resultaat en de kasstromen over 2023 in overeenstemming met International Financial Reporting Standards zoals goedgekeurd binnen de Europese Unie (EU-IFRSs) en met Titel 9 Boek 2 BW;
- is de in de jaarrekening opgenomen WNT-verantwoording, uitgezonderd de mogelijke gevolgen van de aangelegenheden beschreven in de sectie 'De basis voor ons oordeel met beperking' in alle van materieel belang zijnde aspecten opgesteld in overeenstemming met de bepalingen bij en krachtens de Wet normering topinkomens (WNT).

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2023;
- de volgende overzichten over 2023: de winst-en-verliesrekening, het overzicht van het totaalresultaat, het kasstroomoverzicht en het mutatieoverzicht van het eigen vermogen;
- de toelichting met informatie van materieel belang over de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

DE BASIS VOOR ONS OORDEEL MET BEPERKING

De beperking in ons oordeel heeft betrekking op WNT-aangelegenheden bij intra-groep detachering. Enexis heeft in noot 25 van de jaarrekening toegelicht op welke topfunctionarissen de omstandigheden, zoals hierna nader toegelicht, toezien.

Wij zijn niet in staat geweest:

- vast te stellen of in overige doorbelaste kosten bezoldigingscomponenten zijn opgenomen die aan het vervullen van de topfunctie kunnen worden toegerekend, omdat de WNT wet- en regelgeving niet voorziet in een limitatieve opsomming van de componenten die tot de WNT-bezoldiging gerekend moeten worden bij intra-groep detachering;
- vast te stellen of de verantwoorde deeltijdfactor van de betreffende topfunctionarissen en de omvang dienstverband in uren overeenkomen met de praktijk, onder meer omdat de WNT wet- en regelgeving niet voorziet in de wijze van toerekening van groepsbrede activiteiten aan individuele WNT-instellingen, alsmede als gevolg van het ontbreken van een vorm van tijdsregistratie.

Als gevolg hiervan zijn wij niet in staat geweest voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen om vast te stellen dat de WNT-verantwoording van de topfunctionarissen, inclusief eventuele onverschuldigde betalingen als gevolg van WNT-bezoldigingselementen die mogelijk in overige doorbelaste kosten zijn begrepen, in overeenstemming zijn met de bepalingen bij en krachtens de WNT.

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Controleprotocol WNT 2023 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening.

Wij zijn onafhankelijk van Enexis zoals vereist in de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang, de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel met beperking.

INFORMATIE TER ONDERSTEUNING VAN ONS OORDEEL MET BEPERKING

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Ons inzicht in de onderneming

Enexis Netbeheer B.V. is onderdeel van de Enexis Groep. Enexis beheert het elektriciteits- en gasnetwerk in de provincies Groningen, Drenthe, Overijssel, Noord-Brabant en Limburg. Enexis verzorgt de aanleg, het onderhoud, het beheer en de ontwikkeling van deze distributienetwerken en daaraan verwante activiteiten. Dit zijn de wettelijk vastgelegde taken voor een netbeheerder waarop toezicht wordt uitgeoefend door de Autoriteit Consument en Markt (hierna: ACM). De opbrengsten van Enexis komen vrijwel uitsluitend voort uit de uitoefening van deze wettelijke taken. Enexis speelt een belangrijke rol in de energietransitie.

Wij hebben bijzondere aandacht in onze controle besteed aan een aantal onderwerpen op basis van de activiteiten van de onderneming en onze risicoanalyse. Hiervoor verwijzen wij naar de kernpunten van onze controle.

Wij hebben de materialiteit bepaald en de risico's geïdentificeerd en ingeschat dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, om in reactie op deze risico's de controlewerkzaamheden te bepalen ter verkrijging van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Materialiteit	€74 miljoen (2022: €68 miljoen)
Toegepaste benchmark	0,75% van de totale activa per 31 december 2023
Nadere toelichting	Wij hebben de totale activa als grondslag genomen vanwege de typologie van Enexis en het reguleringsmodel waarin de ontvangen vergoedingen en operationele kasstromen grotendeels afhankelijk zijn van de activabasis. Wij overwegen dat om die reden de totale activa een belangrijk kengetal is voor gebruikers van de jaarrekening.
Materialiteit WNT	Voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie hebben wij de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2023.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met de directie overeengekomen dat wij aan de directie tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven €3,5 miljoen rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen of WNT-redenen relevant zijn.

Opdrachtteam en gebruikmaken van het werk van specialisten

Wij hebben zorggedragen dat het opdrachtteam over de juiste kennis en vaardigheden beschikt die nodig zijn voor de controle van een regionale netbeheerder. Wij hebben in het opdrachtteam specialisten opgenomen op het gebied van IT audit, de controle van WNT-verantwoordingen en fiscaliteit.

Onze aandacht voor klimaatrisico's en de energietransitie

Klimaatverandering en de energietransitie bepalen in belangrijke mate de maatschappelijke agenda. Zaken als CO₂-reductie hebben een impact op de financiële verslaggeving, omdat deze onder meer risico's meebrengen voor de bedrijfsvoering, de waardering van activa en voorzieningen of de houdbaarheid van het bedrijfsmodel en toegang tot financiële markten van bedrijven met een grotere CO₂ voetafdruk.

De directie heeft de toezeggingen en verplichtingen samengevat, en rapporteert in sectie 'Over Enexis' van het bestuursverslag hoe de onderneming omgaat met klimaat-gerelateerde en milieurisico's, de plannen met betrekking tot klimaat-gerelateerde risico's en de effecten van de energietransitie.

Als onderdeel van onze controle van de jaarrekening, hebben wij geëvalueerd in hoeverre bij schattingen en belangrijke veronderstellingen Enexis rekening houdt met klimaatrisico's en de mogelijke effecten van de energietransitie en met de toezeggingen en feitelijke verplichtingen op dit gebied. Verder hebben wij het bestuursverslag gelezen en overwogen of er een inconsistentie van materieel belang is tussen de niet-financiële informatie en de jaarrekening.

De impact van de energietransitie komt onder meer tot uiting in de toename van de investeringen in het elektriciteitsnetwerk en de daarvoor benodigde financiering. Verder verwijzen wij naar het kernpunt van onze controle 'De waardering van de materiële vaste activa gerelateerd aan het gasnetwerk'.

Onze focus op fraude en het niet-naleven van wet- en regelgeving

Onze verantwoordelijkheid

Hoewel wij niet verantwoordelijk zijn voor het voorkomen van fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving en van ons niet verwacht kan worden dat wij het niet-naleven van alle wet- en regelgeving ontdekken, is het onze verantwoordelijkheid om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.

Onze controle-aanpak met betrekking tot frauderisico's

Wij hebben de risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in de onderneming en haar omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop de directie inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort, alsmede de uitkomsten daarvan. Wij verwijzen naar de paragraaf 'Risicobeheersing' van het jaarverslag, waarin de directie haar (fraude)risicoanalyse heeft opgenomen.

Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne beheersingssysteem en in het bijzonder de frauderisicoanalyse geëvalueerd alsook bijvoorbeeld de gedragswijzer en het compliance protocol voor medewerkers, klokkenluidersregeling en de incidentenregistratie. Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd van interne beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van frauderisico's, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

De door ons geïdentificeerde frauderisico's en uitgevoerde specifieke werkzaamheden zijn als volgt:

Het risico dat de directie maatregelen van interne beheersing doorbreekt

Risico	Wij houden rekening met het risico dat het management interne beheersmaatregelen kan doorbreken, aangezien dit risico in alle ondernemingen aanwezig is. Wij hebben er in dat kader bijzonder aandacht voor gehad of er vanuit de regulering waaraan de regionale netbeheerders onderhevig zijn specifieke prikkels zijn ten aanzien van de verantwoording van omzet, lasten en/of investeringen en/of er mogelijke indicaties zijn voor een bijzondere waardeverandering van de activa. Uit onze analyse volgt verder dat wij geen frauderisico hebben geïdentificeerd ten aanzien van de opbrengstenverantwoording, in aanvulling op het risico dat de directie maatregelen van interne beheersmaatregelen doorbreekt.
Onze controleaanpak	Wij hebben onder meer schattingen beoordeeld op tendenties die mogelijk een risico vormen op een afwijking van materieel belang, met name gericht op belangrijke gebieden die oordeelsvorming vereisen en significante schattingsposten, zoals toegelicht in 'schattingen en veronderstellingen' (onderdeel van toelichting 2.3) in de jaarrekening. Ook hebben wij data analyse gebruikt om journaalposten met een verhoogd risico te signaleren en te toetsen, en de zakelijke beweegredenen (of het ontbreken daarvan) van bijzondere transacties te beoordelen, waaronder die met verbonden partijen. Wij hebben specifieke aandacht gegeven aan de toegangsbeveiliging in de IT -systemen en de mogelijkheid dat hierdoor functiescheidingen worden doorbroken.

Het risico dat Enexis de van toepassing zijnde wet- en regelgeving bij het aanbesteden van werk (bewust dan wel onbewust) niet naleeft

Risico	Wij zijn uitgegaan van de veronderstelling dat er bij aanbestedingen risico's bestaan inzake het bewust dan wel onbewust niet naleven van wet- en regelgeving door (medewerkers van) Enexis.
Onze controleaanpak	Wij beschrijven in het gelijknamige kernpunt van onze controle de controlewerkzaamheden om in te spelen op de veronderstelde risico's bij aanbestedingen.

Wij hebben kennisgenomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij leden van de directie, de afdeling internal audit & risk, afdeling juridische zaken en de compliance afdeling.

Uit de door ons geïdentificeerde frauderisico's, ontvangen inlichtingen en andere beschikbare informatie volgen geen specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude met een mogelijk materieel belang voor het beeld van de jaarrekening.

Onze controle-aanpak met betrekking tot het risico van niet voldoen aan wet- en regelgeving

Wij hebben passende controlewerkzaamheden verricht inzake de naleving van de bepalingen van de relevante wet- en regelgeving die van directe invloed zijn op de verantwoorde bedragen en toelichtingen in de jaarrekening. Daarnaast hebben wij de omstandigheden ingeschat met betrekking tot het risico van niet-naleven van wet- en regelgeving waarvan redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze van materiële invloed kunnen zijn op de jaarrekening, op basis van onze ervaring in de sector, door afstemming met de directie, het lezen van notulen, het kennisnemen van rapporten van de afdeling internal audit & risk en compliance afdeling en het uitvoeren van gegevensgerichte werkzaamheden gericht op transactiestromen, jaarrekeningposten en toelichtingen.

We hebben inlichtingen ingewonnen bij de intern juridisch adviseur en kennis genomen van correspondentie met de toezichthouder en zijn alert gebleven op indicaties voor een (mogelijke) niet-naleving gedurende de controle. Ten slotte hebben we schriftelijk de bevestiging ontvangen dat alle bekende gebeurtenissen van niet-naleving van wet- en regelgeving met ons zijn gedeeld.

Onze controle-aanpak met betrekking tot de continuïteitsveronderstelling

Zoals toegelicht in het onderdeel 'grondslagen voor de financiële verslaggeving' van de jaarrekening, is de jaarrekening opgemaakt op basis van de continuïteitsveronderstelling. Bij het opmaken van de jaarrekening heeft de directie een specifieke beoordeling gemaakt van de mogelijkheid van de onderneming om haar continuïteit te handhaven en de activiteiten voort te zetten voor de voorzienbare toekomst.

Wij hebben de specifieke beoordeling met de directie besproken en professioneel-kritisch geëvalueerd. Wij hebben overwogen of de specifieke beoordeling van de directie op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, alle relevante gebeurtenissen en omstandigheden bevat waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, waarbij wij ons ook hebben gericht op het investeringsplan en de gegevens waaruit blijkt dat de netbeheerder voldoet aan de regels omtrent een goed financieel beheer. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen.

Op basis van onze werkzaamheden hebben wij geen materiële onzekerheden ten aanzien van de continuïteit geïdentificeerd. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met de directie gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Naast de aangelegenheden die staan beschreven in de sectie 'De basis voor ons oordeel met beperking', hebben wij onderstaande aangelegenheden als kernpunten van onze controle geïdentificeerd.

Wij hebben dit jaar het risico dat Enexis bij het aanbesteden van werk de van toepassing zijnde wet- en regelgeving (bewust dan wel onbewust) niet naleeft, aangemerkt als kernpunt van onze controle.

Verder beschouwen wij het kernpunt 'Schattingswijziging: Degressief afschrijven gasactiva' van onze controle in voorgaand boekjaar niet langer als kernpunt van deze controle, aangezien het een schattingswijziging in 2022 betrof. Het kernpunt 'De waardering van de materiële vaste activa gerelateerd aan het gasnetwerk' is hieraan gerelateerd en deze sluit aan op de maatschappelijke ontwikkelingen gedurende 2023 hieromtrent.

Het risico dat Enexis de van toepassing zijnde wet- en regelgeving bij het aanbesteden van werk (bewust dan wel onbewust) niet naleeft.

Risico	Enexis investeert veel in het elektriciteitsnetwerk vanwege de energietransitie. Door de grote omvang van de investeringen, de maatschappelijke druk om de energietransitie snel te realiseren, en de complexiteit die kan optreden bij de inkoop in relatie tot de van toepassing zijnde regels, onderkennen wij het risico dat Enexis de van toepassing zijnde wet- en regelgeving bij het aanbesteden van werk (bewust dan wel onbewust) niet naleeft.
Onze controleaanpak	Wij hebben kennisgenomen van het beleid om corruptie of omkoping van medewerkers te voorkomen, het systeem van overleg met en toezicht op leveranciers en eventueel opgelegde maatregelen, zoals beschreven in het bestuursverslag onder 'Samen veilig werken en elkaar versterken' en in de aanvullende informatie bij het jaarverslag onder 'Maatschappelijk verantwoord ondernemen – ketenverantwoordelijkheid en mensenrechten'. Als onderdeel van onze evaluatie van het risico hebben wij de onder meer de volgende werkzaamheden verricht: • Middels het interviewen van medewerkers en management hebben wij inzicht verkregen in het proces en de gevoeligheden daarin;• Wij hebben inzicht verkregen in de interne beheersing met betrekking tot het aanbestedingsproces en onderzocht in hoeverre gedrags- en cultuurelementen ondersteunend zijn aan de interne beheersmaatregelen;• Wij hebben kennis genomen van de interne rapportages rondom aanbestedingen waaronder de Business Score Card Inkoop 2023;• Wij hebben kennis genomen van organisatiebrede rapportages waarin wij verwachten dat door medewerkers waargenomen onregelmatigheden ten aanzien van aanbestedingen worden gerapporteerd indien van toepassing. Voorbeelden hiervan zijn de kwartaalrapportages van de afdeling Internal Audit & Risk, de 'State of the risk' rapportage en interne bevestigingen (letters of representation). Voorts hebben wij specifieke gegevensgerichte werkzaamheden verricht om een inschatting te maken of het risico dat niet wordt voldaan aan van toepassing zijnde wet- en regelgeving zich heeft gematerialiseerd. Deze werkzaamheden zijn als volgt: • Wij hebben dossiercontroles verricht om vast te stellen dat inkopen hebben plaatsgevonden in overeenstemming met de van toepassing zijnde aanbestedingswet- en regelgeving;• Wij hebben middels data-analyse onderzocht of er sprake is van transacties met derden boven specifieke drempelwaarden waarvoor ten onrechte geen aanbestedingstraject is gevolgd;• Door middel van een deelwaarneming hebben wij inzicht verkregen dat inkopen zijn afgewikkeld conform de contractuele afspraken tussen Enexis en leveranciers;• Door middel van het toepassen van data-analyse hebben wij inzicht verkregen in de mate waarin betalingen naar en ontvangsten van gelden plaatsvinden gerelateerd aan verbonden partijen van Enexis en/of van haar directieleden;• Wij hebben door middel van het toepassen van data-analyse inzicht verkregen of er geldtransacties hebben plaatsgevonden met landen met een verhoogd corruptierisico en/of met gesanctioneerde landen.
Belangrijke observaties	Uit de door ons uitgevoerde werkzaamheden volgen geen specifieke aanwijzingen voor overtreding of vermoede overtreding van de van toepassing zijnde wet- en regelgeving bij het aanbesteden van werk in 2023 met een mogelijk materieel belang voor het beeld van de jaarrekening.

De waardering van de materiële vaste activa gerelateerd aan het gasnetwerk

Risiko	Wij verwijzen naar de sectie 'Toekomstvisie van het gasnet' in noot 12. op de jaarrekening. Onderdeel van de Nationale Energieagenda van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat is de visie dat de energievoorziening van Nederland in 2050 CO₂-arm moet zijn. Hierdoor verwacht de onderneming dat tot 2050 de energietransitie leidt tot een steeds grotere afname van het gasverbruik en het aantal gebruikers van het gasnetwerk. Met ingang van boekjaar 2022 past Enexis voor de materiële vaste activa gerelateerd aan het gasnetwerk (hierna: de gasactiva) een degressieve afschrijvingsmethode toe. De waardering van de gasactiva is onderhevig aan aannames en veronderstellingen waaronder de resterende economische levensduur, de inschatting van het toekomstig verbruik van de gasactiva en de restwaarde. Wij verwijzen naar noot 11. Materiële vaste activa in de jaarrekening. Wij onderkennen het risico dat de waardering van de gasactiva neerwaarts moet worden bijgesteld ingevolge onvoorziene ontwikkelingen in de energietransitie, waaronder een sneller dan verwachte afname van het aantal gasaansluitingen. De boekwaarde van de gasactiva in de jaarrekening van Enexis bedraagt € 3.029 miljoen per balansdatum, oftewel 31% van het balanstotaal en betreft hiermee een materiële post in de jaarrekening.
Onze controleaanpak	Onze werkzaamheden bestonden onder andere uit het evalueren of de door Enexis gehanteerde grondslagen voor de waardering van de materiële activa gerelateerd aan het gasnetwerk in overeenstemming zijn met IAS 16 'Materiële vaste activa' en IAS 36 'Bijzondere waardevermindering van activa en of deze grondslagen en de gehanteerde modellen en veronderstellingen bij de bepaling van de waardering en het identificeren van een mogelijk bijzonder waardeverminderingverlies consistent zijn toegepast. Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd van de relevante interne beheersingsmaatregelen in het proces van het opmaken van de jaarrekening gerelateerd aan de waardering van materiële vaste activa. Wij hebben onder andere de volgende controlewerkzaamheden verricht, specifiek gericht op het identificeren van een bijzondere waardevermindering: • het onderzoeken of de in 2022 door Enexis uitgevoerde analyse naar het benuttingspatroon van het gasnetwerk nog steeds passend en geschikt is rekening houdend met de voortgang van de energietransitie; • het onderzoeken of er (verwachte) wijzigingen in het reguleringsmodel zijn die gevolgen hebben voor de terugverdiencapaciteit van het gasnetwerk; • het onderzoeken of sprake is van onvoorziene ontwikkelingen in de energietransitie, waaronder een sneller dan verwachte afname van het aantal gasaansluitingen; • het uitvoeren van een 'look back' analyse waarin de gerealiseerde afname van het aantal gasaansluitingen in 2023 wordt afgezet tegen de verwachte afname hiervan in de door Enexis in 2022 uitgevoerde analyse. Hiermee vormen wij ons een beeld van de kwaliteit van de door het management gemaakte schatting; • het evalueren van de presentatie en toelichtingen in de jaarrekening ten aanzien van de toekomstvisie van de gasactiva en de impact op de waardering van de gasactiva per jaareinde.
Belangrijke observaties	Op basis van de door ons uitgevoerde werkzaamheden, kunnen wij ons verenigen met de inschatting van de directie dat er in 2023 geen indicatie was voor een bijzondere waardevermindering van de materiële vaste activa gerelateerd aan het gasnetwerk.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2023 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN ANDERE INFORMATIE

Het jaarverslag omvat andere informatie naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Uitgezonderd de mogelijke gevolgen van de aangelegenheden beschreven in de sectie 'De basis voor ons oordeel met beperking' zijn wij op grond van onderstaande werkzaamheden van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

VERKLARING BETREFFENDE OVERIGE DOOR WET- OF REGELGEVING GESTELDE VEREISTEN

Benoeming

Wij zijn door de directie op 7 december 2020 benoemd als accountant van Enexis Netbeheer B.V. vanaf de controle van het boekjaar 2021 en zijn sinds dat boekjaar tot nu toe de externe accountant.

Geen verboden diensten

Wij hebben geen verboden diensten geleverd als bedoeld in artikel 5, lid 1 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang.

BESCHRIJVING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN VOOR DE JAARREKENING

VERANTWOORDELIJKHEDEN VAN DE DIRECTIE VOOR DE JAARREKENING

De directie is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met EU-IFRSs en met Titel 9 Boek 2 BW en de bepalingen bij en krachtens de WNT. In dit kader is de directie verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de directie noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directie afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de directie de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directie het voornemen heeft om de onderneming te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

ONZE VERANTWOORDELIJKHEDEN VOOR DE CONTROLE VAN DE JAARREKENING

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Controleprotocol WNT 2023, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. De sectie Informatie ter ondersteuning van ons oordeel hierboven, bevat een informatieve samenvatting van onze verantwoordelijkheden en de uitgevoerde werkzaamheden als basis voor ons oordeel.

Onze controle bestond verder onder andere uit:

- het in reactie op de ingeschatte risico's uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderneming;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Communicatie

Wij communiceren met de directie onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing. In dit kader geven wij ook een verklaring aan de raad van commissarissen van Enexis Holding N.V. op grond van artikel 11 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang. De in die aanvullende verklaring verstrekte informatie is consistent met ons oordeel in deze controleverklaring.

Wij bevestigen aan de directie en de raad van commissarissen van Enexis Holding N.V. dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de directie en de raad over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met de directie hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Eindhoven, 31 mei 2024

Ernst & Young Accountants LLP

drs. P.A.E. Dirks RA

Aanvullende informatie

IN DIT HOOFDSTUK

- Over dit verslag
- Winstbestemming
- Overeenkomst met verwante bedrijven (>€4,5 miljoen)
- Verklaring ex artikel 43
- Verklaring naleving gedragscode voor netbeheerders
- Begrippen en afkortingen

Over dit verslag

REIKWIJDTE

De reikwijdte van het verslag is Enexis Netbeheer B.V.; gevestigd te 's-Hertogenbosch. Het wettelijk bestuursverslag is opgenomen in de hoofdstukken Over Enexis tot en met Corporate Governance. De rapportageperiode loopt van 1 januari 2023 tot en met 31 december 2023. Enexis Netbeheer B.V. is onderdeel van Enexis Groep. Voor meer informatie over de gezamenlijke strategie en duurzaamheidsinformatie verwijzen wij u naar het jaarverslag van Enexis Groep, dat beschikbaar is via de website www.publicaties.enexis.nl. Wij publiceren dit verslag op 7 maart 2024.

MEETMETHODES EN DATAVERZAMELING

De kwantitatieve informatie in dit verslag hebben we waar mogelijk ontleend aan de systemen van Enexis. Voor deze systemen gelden interne controlemaatregelen. De afdeling Corporate Control & Reporting van Finance & Control is – met betrokkenheid van Business Control – verantwoordelijk voor de verzameling en onderbouwing van de niet-financiële data. De GRI-index is opgenomen in het hoofdstuk 'Aanvullende informatie' in het jaarverslag van Enexis Groep.

De voor de verschillende onderwerpen verantwoordelijke medewerkers in de organisatie hebben de kwalitatieve informatie aangeleverd en onderbouwd. De gerapporteerde gegevens zijn met de grootst mogelijke betrouwbaarheid gegenereerd. Wij onderkennen dat een deel van de informatie onzekerheden kan bevatten die inherent zijn aan beperkingen van meetmethodes en dataverzameling. Op hoofdlijnen is de dataverzameling over materiële onderwerpen als volgt opgebouwd:

Betrouwbaar en toegankelijk energienet

Rapportage over de uitvalduur elektriciteit en gas, getransporteerde hoeveelheden en trajectlengtes.

Veilig energienet

Rapportage van SodM meldingen, metingen publieke veiligheid elektriciteit en gas, rapportage van integraal vergunningbeheersysteem WAVE. Rapportage van eventuele datalekmeldingen, rapportage van eventuele boetes van toezichhouders.

Duurzame energievoorziening

Rapportages over duurzaam opgesteld vermogen, verzwaarde elektriciteitsaansluitingen, verwijderde gasaansluitingen en groen gas invoeding.

Betaalbare energievoorziening

Overzicht beïnvloedbare kosten en opbrengsten Enexis Netbeheer B.V. (inclusief staven).

Klantgericht dienstverlening

Rapportages van marktonderzoeksinstituut GfK, rapportages van Perspective en Avaya, resultaten van het website bezoek van Enexis.nl, Landelijk Klanttevredenheidsonderzoek van Mijnaansluiting.nl en rapportage over Maatwerk Aansluitingen wensdatum.

GESEGMENTEERDE INFORMATIE

Voor meer inzicht in de gesegmenteerde informatie van Enexis Netbeheer B.V. verwijzen wij naar www.enexisgroep.nl. Hier wordt uiterlijk in oktober 2024 gesegmenteerde informatie over 2023 gepubliceerd.

Winstbestemming

STATUTAIRE BESTEMMING VAN HET RESULTAAT

Overeenkomstig de statuten staat de winst, voor zover die niet wordt gereserveerd, ter vrije beschikking van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (artikel 18.2).

Analoog aan de met de aandeelhouders van Enexis Holding N.V. overeengekomen afspraken is als uitgangspunt voor de winstbestemming van Enexis Netbeheer B.V. dat het uit te keren dividend over boekjaar 2023 maximaal 50% van de nettowinst uit gewone bedrijfsvoering zal bedragen. Dit percentage zal verlaagd worden als deze uitkering ertoe leidt dat het bedrijf binnen vijf jaar haar A rating-profiel kan verliezen.

Dit dividendbeleid zorgt ervoor dat de aandeelhouder een voorspelbaar en stabiel dividend kan verwachten. Tegelijkertijd borgt het beleid voldoende eigen vermogensgroei voor de vennootschap en toont het actieve steun van de aandeelhouder aan een gezonde financiële positie van de vennootschap.

VOORSTEL BESTEMMING RESULTAAT BOEKJAAR 2023

De winst-en-verliesrekening sluit met een resultaat van € 14 miljoen.

€ miljoen	2023	2022
Resultaat	14	152
Reservering ten gunste van de algemene reserve	-7	-76
Voorgestelde dividenduitkering	7	76

Overeenkomst met verwante bedrijven (>€ 4,5 miljoen)

EX ARTIKEL 43, ZESDE LID, ELEKTRICITEITSWET 1998 RESPECTIEVELIJK EX ARTIKEL 32, ZEVENDE LID, GASWET (VERSIES GELDEND OP 21-12-2021)

Enexis Netbeheer B.V. heeft met Enexis Personeel B.V. een overeenkomst afgesloten waarbij op basis van de in 2023 verrichte dienstverlening kosten zijn doorbelast met een waarde groter dan € 4,5 miljoen. Daarnaast heeft Enexis Netbeheer B.V. met Enexis Holding N.V. zeven leningovereenkomsten met een waarde groter dan € 4,5 miljoen afgesloten.

Verklaring ex artikel 43, negende lid, Elektriciteitswet 1998 respectievelijk ex artikel 32, elfde lid, Gaswet (versies geldend op 31-12-2023)

Hierbij verklaart de directie van Enexis Netbeheer B.V. dat:

De financiële verhouding tussen Enexis Netbeheer B.V. en elke met Enexis Netbeheer B.V. verbonden groepsmaatschappij binnen Enexis Groep, in het jaar 2023 voldoet aan de eisen die gesteld worden in het in 2023 geldende artikel 17b eerste lid van de Elektriciteitswet 1998, respectievelijk artikel 10c, eerste lid, van de Gaswet.

Dit betekent dat Enexis Netbeheer B.V. in het jaar 2023 verbonden groepsmaatschappijen niet heeft bevoordeeld boven anderen waarmee een dergelijke groepsmaatschappij in concurrentie treedt, of anderszins voordelen heeft toegekend die verder gaan dan in normaal handelsverkeer gebruikelijk is.

Directie Enexis Netbeheer B.V.

R. van der Leeuw
CEO

M. Vogt
CFO

J. Sanders
CTO

H. Slootweg
COO

's-Hertogenbosch, 31 mei 2024

Verklaring Naleving Gedragscode voor Netbeheerders aangaande gegevens uit kleinverbruik-meetinrichtingen die op afstand uitleesbaar zijn

Naam rechtspersoon: Enexis Netbeheer B.V.
Statutaire vestigingsplaats: 's-Hertogenbosch
Periode: 1.1.2023 tot en met 31.12.2023

Enexis Netbeheer B.V. te 's-Hertogenbosch maakt voor het goed kunnen uitvoeren van haar diensten gebruik van meetgegevens die zijn verkregen uit kleinverbruik-meetinrichtingen die op afstand uitleesbaar zijn. In aanvulling op de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) hebben netbeheerders in de Nederlandse energiebranche een gedragscode opgesteld ten aanzien van het gebruik, het vastleggen, het uitwisselen en het bewaren van gegevens die zijn verkregen uit een kleinverbruik-meetinrichting die op afstand uitleesbaar is.

Gedragscode Slim Netbeheer

De Gedragscode Slim Netbeheer is op 19 april 2022 door de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) goedgekeurd. Op 11 juli 2023 heeft de AP Netbeheer Nederland geaccrediteerd als toezichhoudend orgaan op de gedragscode. Hiermee is de gedragscode daadwerkelijk van kracht als AVG-gedragscode.

De Gedragscode ziet op de verwerking van persoonsgegevens door een netbeheerder bij de verwerking van meetgegevens noodzakelijk voor netbeheerdoeleinden. Onder netbeheerdoeleinden worden in deze verstaan de werkzaamheden die een netbeheerder in het kader van zijn wettelijke taak uitvoert om:

- het transport van energie over alle netten op een veilige, betrouwbare en op de meest doelmatige wijze te waarborgen;
- onderbrekingen van het transport van energie te voorkomen en op te lossen;
- de energiebalans op alle netten te handhaven of te herstellen;
- zijn net te beschermen tegen mogelijke invloed van buitenaf.

De website van de branchevereniging Netbeheer Nederland (<https://www.netbeheernederland.nl/gedragscode>) is de centrale locatie waar afnemers door de netbeheerders worden geïnformeerd over deze gedragscode. Hier zijn de vastgestelde specifieke netbeheerdoeleinden waarvoor meetgegevens worden gebruikt vermeld, is de wijze opgenomen waarop de belangen van afnemers worden gewaarborgd en staat uitgelegd waar betrokkenen terecht kunnen met hun vragen en klachten.

De netbeheerders hebben in 2023 geen klachten van betrokkenen ontvangen in het kader van de Gedragscode.

De netbeheerders hebben in het kader van de Gedragscode onderstaande verwerkingen van meetgegevens voor specifieke netbeheerdoeleinden beoordeeld en vastgesteld. Uit deze beoordelingen blijkt dat er geen verwerkingen zijn die waarschijnlijk een hoog risico hebben voor de rechten en vrijheden van betrokkenen waarvoor de uitvoering van een DPIA-beoordeling noodzakelijk is gebleken. Enexis Netbeheer B.V. heeft gedurende de bovenvermelde periode gebruik gemaakt van geselecteerde verwerkingen:

- Storingslokalisatie – het opsporen van storingen
- Borgen gewenste spanning bij klanten – voorkomen en oplossen van spanningsproblemen
- Borgen gewenste spanning bij klanten – Controleren spanning zonder directe aanleiding
- Klantcompensatie na storing
- Zonnepanelen detectie
- Borgen gewenste spanning bij klanten - Bepalen effectiviteit interventie

Hierbij verklaart de directie van Enexis Netbeheer B.V., dat Enexis Netbeheer B.V. te 's-Hertogenbosch zich gedurende de bovenvermelde periode heeft gehouden aan het gestelde in de regels en verplichtingen, genoemd in de *Gedragscode Slim Netbeheer*, zoals goedgekeurd door de Autoriteit Persoonsgegevens op 19 april 2022.

's-Hertogenbosch, 31 mei 2024,

R. van der Leeuw
CEO

M. Vogt
CFO

J. Sanders
CTO

H. Slootweg
COO

Begrippen en afkortingen

NIET-FINANCIËLE BEGRIPPEN

AUTORITEIT CONSUMENT & MARKT (ACM)

De Autoriteit Consument & Markt ziet erop toe dat bedrijven eerlijk concurreren en beschermt consumentenbelangen, reguleert de tarieven van energiebedrijven en ziet toe op de naleving van de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet.

AUTORITEIT PERSOONSGEGEVENS (AP)

De Autoriteit Persoonsgegevens is de onafhankelijke toezichthouder in Nederland die de bescherming van persoonsgegevens bevordert en bewaakt.

BETROUWBAAR

De mate van betrouwbaarheid van de energievoorziening wordt uitgedrukt in de gemiddelde tijdsduur en frequentie van onderbrekingen van energiedistributie naar eindafnemers.

DUURZAAMHEID

'Duurzame ontwikkeling is de ontwikkeling die aansluit op de behoeften van het heden zonder het vermogen van de toekomstige generaties om in hun eigen behoeften te voorzien in gevaar te brengen'. Enexis interpreteert dit korthedshalve, en gericht op de primaire taken, als 'Het streven om verstandig met energiebronnen en het milieu om te gaan.'

DUURZAAM OPGESTELD VERMOGEN

Duurzaam geïnstalleerd piekvermogen, uitgedrukt in Megawatt. Duurzame bron van opwek betreft zon en wind (biogas en water uitgesloten).

ENERGIEKETEN

Alles wat te maken heeft met de herkomst, de productie, het transport en het eindverbruik van energie.

ENERGIETRANSITIE

Aanduiding voor de verandering van de energievoorziening van centrale opwekking vanuit fossiele energiebronnen naar decentrale opwekking vanuit duurzame energiebronnen.

GECREËERDE NETCAPACITEIT DOOR FLEX

Betreft een betere uitnutting van het huidige net door toepassing van flex-oplossingen. Realisatie ontstaat onder andere door het afsluiten van flex-contracten met beperkende voorwaarden. Voorbeelden hiervan zijn: vaste tijdsblokken; dynamische regeling (ZonBalans); en batterijpropositie.

JAARLIJKSE UITVALDUUR (JUD)

Jaarlijkse uitvalduur als gevolg van onvoorziene onderbrekingen (storingen). Het aantal minuten (elektriciteit) of seconden (gas) dat de klant gemiddeld geen energietoever heeft in een kalenderjaar.

Elektriciteit: per onderbreking het product van het aantal getroffen aangeslotenen en de tijdsduur van de onderbreking in minuten, gesommeerd over alle onderbrekingen en gedeeld door het totaal aantal aangeslotenen op het desbetreffende netvlak in het jaar. Het aantal aangeslotenen wordt jaarlijks afgestemd en beoordeeld door Movaris.

Gas: per onderbreking het product van het aantal getroffen aangeslotenen en de tijdsduur van de onderbreking in seconden gesommeerd over alle onderbrekingen en gedeeld door het totaal aantal aangeslotenen in het jaar. Het aantal aangeslotenen wordt jaarlijks afgestemd en beoordeeld door Movaris.

KETEN

De verzameling partijen die met elkaar een proces uitvoeren. Enexis is actief in de energieketen en in de grondstoffenketen.

KLANTTEVREDENHEID

Aanduiding voor de beoordeling van de prestaties van Enexis door klanten.

KWANTITATIEVE VOORTGANG JAARORDERBOEK

De absolute waarde van de gerealiseerde omzet uit het jaarorderboek vergelijken we met de geplande omzet. Hierbij is de gerealiseerde omzet uit het jaarorderboek de waarde van het uitgevoerde werkpakket (inclusief onderhanden werk); de geplande omzet is de waarde van het in opdracht ontvangen werkpakket tegen normkosten (inclusief onderhanden werk).

LOST TIME INJURY FREQUENCY (LTIF)

Indicator voor medewerkersveiligheid in de uitvoering van werkzaamheden uitgedrukt in het aantal ongevallen met verzuim per 1 miljoen gewerkte uren.

MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORD ONDERNEMEN (MVO)

Wijze van ondernemen die als doel heeft de negatieve invloed van de bedrijfsvoering op de omgeving te beperken en positieve invloed uit te oefenen op de maatschappij.

NETBEHEERDER

Een onafhankelijk nutsbedrijf dat is aangewezen om in een vastgesteld gebied het transport van gas en elektriciteit tussen leverancier en klant te verzorgen en daarvoor netten aan te leggen en te onderhouden. De taken van de netbeheerder zijn vastgelegd in de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet. Enexis Netbeheer B.V. is de netbeheerder binnen Enexis Groep.

REGIONALE ENERGIE STRATEGIE (RES)

De Regionale Energie Strategie is een instrument om met maatschappelijke betrokkenheid te komen tot regionale keuzes voor opwekking van duurzame elektriciteit, de warmtetransitie in de gebouwde omgeving en de daarvoor benodigde opslag en energie infrastructuur. In de RES staat beschreven welke strategie een RES-regio hanteert om lokale/regionale energiedoelstellingen te bepalen en te behalen.

REGULERING

De ontwikkeling en afstemming van wet- en regelgeving voor de activiteiten van bedrijven, zoals netbeheerders en netwerkbedrijven, en het overheidstoezicht op de naleving ervan.

SLIMME METER

Een verbruiksmeter voor elektriciteit en/of gas die op afstand uit te lezen is door de netbeheerder en die de klant via een lokale toegangspoort verbruiksgegevens ter beschikking stelt voor verdere verwerking via eigen randapparatuur.

STAATSTOEZICHT OP DE MIJNEN (SODM)

De onafhankelijke toezichthouder op de delfstoffen- en energiewinning in Nederland en gasveiligheid.

STAKEHOLDER

Partij die betrokken is bij of geraakt wordt door de activiteiten van Enexis. Enexis heeft per 1 januari 2021 de volgende stakeholders gedefinieerd: klanten, medewerkers, aandeelhouders, energiemarktpartijen, investeerders, ketenpartners, beleidsbepalers, lokale energietransitiepartners.

TECHNISCH GEREALISEERDE NETCAPACITEIT

De uitbreiding van de netcapaciteit geeft een beeld van de inspanningen om ons net geschikt te maken voor de energietransitie. De KPI meet de door Enexis nieuw gerealiseerde HS/MS transformatoren ongeacht of deze door TenneT zijn aangesloten. Vervangen van oude transformatoren worden niet in mindering gebracht op de score van deze KPI.

TERUGLEVERING

Energielevering door een klant aan het energienet als gevolg van eigen opwek van (doorgaans duurzame) energie.

VEILIGHEIDSBEWUSTZIJN

Het vermogen om gevoelens en ervaringen effectief om te zetten in preventieve acties en alerte reacties op (potentieel) gevaarlijke situaties, zodat in te zetten acties vrij van gevaar kunnen worden uitgevoerd.

VERBRUIKERSMINUTEN (VBM)

Het aantal minuten (elektriciteit) of seconden (gas) dat de klant gemiddeld geen energietoevoer heeft in een kalenderjaar.

WENS DATUM

Bij het aanvragen van een aansluiting geeft de klant aan op welke datum zij de aansluiting graag gerealiseerd willen hebben.

FINANCIËLE BEGRIPPEN

BEÏNVLOEDBARE KOSTEN EN OPBRENGSTEN

De beïnvloedbare kosten en opbrengsten (BKO) betreft een interne sturings-KPI. De BKO betreft de som van de beïnvloedbare kosten en opbrengsten uit gereguleerde activiteiten (Enexis Netbeheer, inclusief stafafdelingen). De BKO heeft betrekking op operationele kosten en opbrengsten en is exclusief netto-omzet en bijbehorende kosten van transportdiensten en distributieverliezen, afschrijvingskosten en geamortiseerde bijdragen. Vanaf 2024 worden in de BKO ook doorbelaste afschrijvingen op leases in het kader van IFRS 16 meegenomen.

EBIT

Earnings Before Interest and Tax: resultaat vóór aftrek van rente en belastingen.

GEÏNVESTEERD VERMOGEN

Vaste activa vermeerderd met activa aangehouden voor verkoop minus vooruitontvangen bijdragen (langlopend + kortlopend) verminderd met passiva aangehouden voor verkoop vermeerderd met het netto werkkapitaal.

NETTO RENTEDRAGENDE SCHULDEN

Deze wordt als volgt berekend: totaal rentedragende verplichtingen – deposito's – liquide middelen.

NETTO WERKKAPITAAL

Totaal vlottende activa (exclusief liquide middelen, exclusief kortlopende financiële vaste activa en exclusief deposito's) minus kortlopende schulden (exclusief rentedragende verplichtingen, exclusief in volgend jaar te amortiseren vooruitontvangen bijdragen en exclusief derivaten).

NORMKOSTEN

Interne prijs die gebaseerd is op norm hoeveelheden en gemiddelde standaard kosten.

RETURN ON EQUITY

Resultaat na belastingen gedeeld door het eigen vermogen per jaareinde.

ROIC

EBIT gedeeld door het geïnvesteerd vermogen per jaareinde.

SOLVABILITEIT

Eigen vermogen x 100% gedeeld door het balanstotaal.

WERKPAKKET

Bruto-investeringen en exploitatiewerkzaamheden aan de elektriciteits- en gasnetten plus activiteiten met betrekking tot slimme meters op basis van normprijzen.

X-FACTOR

Met de X-factorberekening bepaalt de ACM de korting ter bevordering van de doelmatige bedrijfsvoering.

Enexis Netbeheer B.V.

Postbus 856

5201 AW 's-Hertogenbosch

Tel: 088 857 77 77

www.enexis.nl